

**KOMPARATIVNÍ ANALÝZA PRÁVNÍ ÚPRAVY
PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V
POLSKU, ŠPANĚLSKU A CHORVATSKU**

16. 5. 2025

Autorka:

Mgr. Jana Zapletalová Koláčková, HAVEL & PARTNERS

Konzultantky:

Doc. JUDr. Renáta Šínová, Ph.D., HAVEL & PARTNERS

Mgr. et Mgr. Dana Prudíková, Ph.D., HAVEL & PARTNERS

Obsah

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA PRÁVNÍ ÚPRAVY PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V POLSKU, ŠPANĚLSKU A CHORVATSKU	1
1. ÚVOD A POPIS METODOLOGIE ANALÝZY	4
2. SYSTÉM PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE VE ŠPANĚLSKU	4
2.1 PRÁVNÍ RÁMEC A DEFINICE PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE	4
2.2 APLIKAČNÍ PROCES A VÝKLAD ZÁKONA	6
2.3 STATISTIKY A VÝSLEDKY	19
3. SYSTÉM PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V POLSKU	22
3.1 PRÁVNÍ RÁMEC A DEFINICE PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V POLSKU	22
3.2 APLIKAČNÍ PROCES A VÝKLAD ZÁKONA	26
3.3 STATISTIKY A VÝSLEDKY	38
4. SYSTÉM PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V CHORVATSKU	40
4.1 PRÁVNÍ RÁMEC A DEFINICE PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V POLSKU	40
4.2 APLIKAČNÍ PROCES A VÝKLAD ZÁKONA	43
4.3 STATISTIKY A VÝSLEDKY	54
5. SROVNÁNÍ TĚCHTO SYSTÉMU S ČESKÝM PRÁVNÍM SYSTÉMEM SE ZAMĚŘENÍM NA POSOUZENÍ EFEKTIVITY A APLIKOVATELNOSTI TĚCHTO POZNATKŮ DO ČESKÉHO PRÁVNÍHO SYSTÉMU	55
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57

Tato komparativní analýza zkoumá právní úpravu profesionálních pěstounů ve třech evropských zemích: Španělském království, Polské republice a Chorvatské republice s důrazem na posouzení možné přenositelnosti jednotlivých prvků právní úpravy do českého právního systému. Cílem analýzy je identifikovat klíčové aspekty regulace, procesy implementace a efektivitu daného modelu pěstounské péče s ohledem na všechny dotčené aktéry (dítě, pěstouny, soud, orgán sociálně-právní ochrany dětí, poskytovatele odborné pomoci) a vyhodnotit možnosti a limity jejich přenositelnosti do českého právního systému.

1. ÚVOD A POPIS METODOLOGIE ANALÝZY

Předmětem této analýzy je komparativní analýza právní úpravy profesionální pěstounské péče v Polsku, Španělsku a Chorvatsku, se zaměřením na obecné a vybrané pracovněprávní otázky a otázky z oblasti sociálního zabezpečení. Při tvorbě analýzy byly zpracovány platné zákony a podzákoné právní předpisy upravující fungování profesionální pěstounské péče zveřejněné v národní právní databázi daného zkoumaného státu. Jako sekundární zdroje byly použity publikované odborné studie a články, přihlédnuto bylo také k údajům, které o svém systému náhradní rodinné péče a sociálně-právní ochrany dětí zveřejnila vládním zprávám předkládaným při periodickém přezkumu plnění závazků vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte ze strany Výboru OSN pro práva dítěte a v rámci Univerzálního periodického přezkumu (UPR) daného státu před Radou OSN pro lidská práva. Dále byly zkoumány oficiální statistiky týkající se dětí mimo rodinu a v pěstounské péči.

Uvedené zdroje byly zpracovány metodou komparativní analýzy právních úprav ve všech zkoumaných zemích, včetně podzákoných norem a jejich následné syntézy v podobě posouzení míry možné přenositelnosti do českého právního prostředí. V rámci kvantitativního srovnání byla srovnána dostupná statistická data o počtech dětí v jednotlivých druzích péče a finanční aspekty systému pěstounské péče v dané zemi, včetně otázek ohodnocení pěstounů.

2. SYSTÉM PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE VE ŠPANĚLSKU

2.1 PRÁVNÍ RÁMEC A DEFINICE PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE

2.1.1 Klíčové zákony a právní normy regulující profesionální pěstounskou péči.

Profesionální pěstounská péče ve Španělsku je **primárně regulována právními předpisy jednotlivých autonomních oblastí**, na které stát přenesl **hlavní odpovědnost za výkon sociálně-právní ochrany dětí** (*protección de menores*). Regionální normy upravují jak podmínky výkonu profesionální pěstounské péče, tak systém výběru, školení, financování a kontroly pěstounů. Tyto specifické úpravy se však **opírají o obecnou právní úpravu pěstounské péče obsaženou v občanském zákoníku**,¹ zejména v článcích 173 a 173 bis, a dále o rámec stanovený **v ústavním zákoně č. 1/1996 o právní ochraně nezletilých**,² který byl zásadně novelizován zákonem č. 26/2015. Oba předpisy vytvářejí celostátní základní rámec pro ochranu dětí a vymezují různé formy pěstounství včetně profesionální pěstounské péče, které pak autonomní společenství upravují podrobněji podle vlastních potřeb.

Z hlediska sociálního zabezpečení a ekonomické kompenzace profesionálních pěstounů jsou důležité dva královské dekrety přijaté na národní úrovni. Prvním z nich je královský dekret o domácí službě,³ který obsahuje některá ustanovení týkající se pracovních podmínek, jež jsou v některých regionech podpůrně aplikována i na profesionální pěstouny. Druhým je královský dekret o dávkách sociálního

¹ Código Civil, Real Decreto de 24 de julio de 1889. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>. Dále jen „občanský zákoník“.

² Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069>. Dále jen „úst. zákon o ochraně nezletilých“.

³ Real Decreto 1620/2011, de 14 de noviembre, por el que se regula la relación laboral de carácter especial del servicio del hogar familiar. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2011-17975>. Dále jen „dekret o službě v domácnosti“.

zabezpečení,⁴ jenž upravuje přístup k dávkám v souvislosti s péčí o dítě, adopcí nebo pěstounstvím. Přestože tyto dekrety vytvářejí základní rámec pro uplatňování nároků v celém státě, praktická úprava práv a povinností profesionálních pěstounů v oblasti sociálního zabezpečení je často samostatně a podrobně řešena v regionálních předpisech jednotlivých autonomních oblastí, čímž dochází k významným rozdílům v dostupnosti a rozsahu podpory mezi jednotlivými částmi země.

2.1.2 Definice profesionální pěstounské péče

Ve španělském právním a institucionálním rámci označuje pojem **profesionální pěstounská péče** (*acogimiento familiar especializado*) specializovanou pěstounskou péči, která je určena pro děti se zvláštními potřebami – například pro děti s těžkým zdravotním postižením, poruchami chování, traumatickou minulostí nebo komplexními výchovnými požadavky. Jak stanoví článek 20 ústavního zákona č. 1/1996 o ochraně nezletilých (ve znění zákona č. 26/2015), profesionální pěstounskou péči poskytují osoby s odbornou kvalifikací, předchozí zkušeností nebo speciálním školením v oblasti práce s ohroženými dětmi. Tato forma péče může být vykonávána i na plný úvazek, přičemž pěstounovi náleží finanční kompenzace za odborný výkon péče, což odlišuje profesionální pěstounství od běžného dobrovolného modelu.

Specializovaná/profesionální pěstounská péče je preferovaným typem pěstounské péče pro děti se zvláštními potřebami. Pokud však zvláštní potřeby konkrétního dítěte dokáže naplnit běžný pěstoun, může být toto dítě svěřeno i do běžné pěstounské péče.

Vedle profesionální pěstounské péče španělské právo – zejména článek 173 bis občanského zákoníku – rozlišuje její další formy: **příbuzenskou pěstounskou péči** (realizovanou členy širší rodiny), **běžnou pěstounskou péči** (v cizí rodině), a podle délky trvání dále péči v naléhavých případech, dočasnou péči (obvykle do dvou let) a trvalou péči. Zásadním rozdílem mezi běžnou a profesionální pěstounskou péčí je míra odbornosti pěstouna, cílová skupina dětí a rozsah státní podpory.

Obr.1. Druhy pěstounské péče ve Španělsku

⁴ Real Decreto 295/2009, de 6 de marzo, por el que se regulan las prestaciones económicas del sistema de la Seguridad Social. Zdroj: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2009-4103>. Dále jen „dekret o dávkách“.

2.1.3 Právní forma, způsoby regulace a kontroly kvality profesionální pěstounské péče, registry a sběr údajů

Specializovaná pěstounská péče ve Španělsku **nemá jednotnou pracovněprávní formu ve smyslu standardní pracovní smlouvy**, ale je realizována na základě smluvního závazku mezi specializovaným pěstounem a příslušným veřejným orgánem (*Entidad Pública*)⁵ odpovědným za ochranu dětí, nebo prostřednictvím spolupracujících organizací pověřených výkonem této činnosti. Tento vztah má veřejnoprávní nebo smluvní povahu, přičemž se opírá o správní akt o svěření dítěte do péče (*resolución de acogimiento*), nikoli o klasický pracovněprávní režim dle zákoníku práce. Pěstoun má nárok na kompenzaci za péči, nikoli mzdu v úzkém slova smyslu, a jeho postavení je často upraveno vnitřními normami autonomních oblastí. Pouze výjimečně jsou na tuto činnost aplikována vybraná ustanovení královských dekretů, např. o domácí službě nebo sociálním zabezpečení.

Regulace specializované pěstounské péče ve Španělsku je primárně svěřena autonomním oblastem, které mají pravomoc přijímat vlastní právní předpisy a metodiky. Každé autonomní společenství má zřízen registr pěstounských rodin, do kterého jsou specializovaní pěstouni zapsáni až po úspěšném absolvování výběrového řízení, přípravy a hodnocení vhodnosti. Regionální zákony určují podmínky odborné způsobilosti, rozsah školení, postup výběru i formy uzavírání smluv a financování. Například zákon č. 4/2023⁶ o ochraně dětí a adolescentů v Madridském autonomním společenství upravuje jednotlivé formy pěstounství, proces jejich přidělování i nárok na podporu a vzdělávání. Významnou roli hrají i neziskové organizace, které ve spolupráci s veřejnou správou zajišťují výběr, metodické vedení a kontrolu pěstounů.

Kvalita poskytované profesionální pěstounské péče je sledována prostřednictvím pravidelného dohledu veřejných orgánů nad výkonem péče, a to zejména prostřednictvím sociálních pracovníků, kteří navštěvují pěstounské rodiny, hodnotí vývoj dítěte a koordinují individuální plány péče. Státní zastupitelství (*Ministerio Fiscal*) zákonnou povinností dohlíží na zákonnost rozhodnutí a průběh péče – zejména u dětí svěřených do poručenství na základě prohlášení o opuštěnosti (*declaración de desamparo*). V některých regionech existují standardizované postupy supervize, hodnocení a vzdělávání pěstounů. I přes rostoucí profesionalizaci však zůstává systém značně decentralizovaný a míra regulace i kvality kontroly se může výrazně lišit mezi jednotlivými autonomními oblastmi.

2.2 APLIKAČNÍ PROCES A VÝKLAD ZÁKONA

Jak bylo uvedeno výše, jednotlivé autonomní oblasti Španělska mohou mít své vlastní zákony a předpisy, které specifikují podmínky profesionálního pěstounství, včetně pracovněprávního postavení pěstounů, jejich odměňování, nároků na sociální zabezpečení a dalších práv. Další části textu jsou proto zpracovány na základě **regionální právní úpravy Madridského společenství** (*Comunidad de Madrid*), tu tvoří především: zákon č. 4/2023 ze dne 22. března, o právech, zárukách a komplexní ochraně dětí a adolescentů v Madridském autonomním společenství,⁷ který upravuje výkon pěstounské péče, a nařízení č. 175/1991 ze dne 18. března, o podpoře pěstounství a osvojení dětí.⁸

2.2.1 Požadavky a podmínky registrace a provozu, kontrolní a odvolací orgány

⁵ V každém autonomním společenství se orgán zodpovědný za sociálně-právní ochranu dětí jmenuje jinak, proto národní předpisy používají pojem příslušný veřejný orgán (*Entidad Pública*).

⁶ Ley 4/2023, de 22 de marzo, de Derechos, Garantías y Protección Integral de la Infancia y la Adolescencia de la Comunidad de Madrid. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2023-14347>. Dále jen „MAD zákon o ochraně dětí a adolescentů.“

⁷ MAD zákon o ochraně dětí a adolescentů.

⁸ Orden 175/1991, de 18 de marzo, de la Consejería de Integración Social, de desarrollo del Decreto 121/1988, de 23 de noviembre, en materia de promoción del acogimiento de menores y la adopción. https://gestiona.comunidad.madrid/wleg_pub/servlet/Servidor?nmnorma=642&opcion=VerHtml. Dále jen „MAD nařízení o podpoře pěstounství a osvojení“.

V madridském autonomním společenství je proces registrace profesionálního pěstouna (*acogedor profesional*) upraven zejména v čl. 65 MAD zákon o ochraně dětí a adolescentů. Podrobnosti procesu registrace pěstounů jsou uvedeny v MAD nařízení o podpoře pěstounství a osvojení.

Profesionální pěstoun musí splnit všechny požadavky jako ostatní uchazeči o zápis do registru pěstounů a k tomu ještě navíc musí plnit požadavky pro výkon profesionálního pěstounství. Níže jsou uvedeny jednotlivé kroky tohoto procesu:

Informační setkání. Zájemci o profesionální pěstounství musí nejprve povinně absolvovat informační setkání, které organizuje *Instituto Madrileño de la Familia y el Menor* (IMFM).⁹ Během tohoto setkání jsou poskytnuty základní informace o různých typech pěstounské péče, požadavcích na pěstouny, právech a povinnostech, průběhu výběrového řízení a následné přípravě. Účast na tomto setkání je bezplatná a nezbytná pro pokračování v procesu. Náklady hradí madridské autonomní společenství.

Podání žádosti a dokumentace. Po absolvování informačního setkání mohou zájemci podat formální žádost o zařazení do registru pěstounských rodin. K žádosti je třeba přiložit kopii platného průkazu totožnosti, rodné listy žadatelů, potvrzení o bezúhonnosti z rejstříku trestů, negativní osvědčení z Centrálního rejstříku sexuálních deliktů, doklady o stabilním a dostatečném příjmu, lékařské potvrzení o fyzickém a psychickém zdraví.

Psychosociální posouzení a školení. Po předložení žádosti a požadovaných dokumentů následuje psychosociální posouzení, které provádějí odborníci z IMFM. Toto posouzení zahrnuje individuální a skupinové rozhovory s psychologem a sociálním pracovníkem, návštěvu v domácnosti žadatelů za účelem posouzení prostředí a hodnocení motivace, schopnosti péče a stability rodinného prostředí. Součástí tohoto kroku je také **absolvování povinného školení zaměřeného na specifika profesionální pěstounské péče, potřeby dětí se zvláštními potřebami a spolupráci s biologickými rodinami.**

Rozhodnutí o způsobilosti a registrace. Na základě výsledků psychosociálního posouzení a absolvovaného školení rozhoduje Komise pro poručenství nezletilých (*Comisión de Tutela del Menor*)¹⁰ o způsobilosti žadatelů. V případě kladného rozhodnutí jsou žadatelé zapsáni do **Registru pěstounských a adoptivních rodin** (*Registro de Familias Acogedoras y Adoptantes*) jako profesionální pěstouni. Tato registrace je platná po dobu tří let, po jejímž uplynutí je nutné proces obnovit.

V případě zamítnutí žádosti mají žadatelé právo podat odvolání prostřednictvím správního řízení.

Madridská regionální právní úprava obsahuje i svou vlastní definici profesionální pěstounské péče: „**Pěstounská péče v cizí rodině může být specializovaná, kterou se rozumí taková, která je rozvíjena v rodině, v níž má jeden z jejích členů kvalifikaci, zkušenosti nebo specifickou přípravu k výkonu této funkce s ohledem na děti se zvláštními potřebami nebo okolnostmi a může za to dostávat finanční odměnu.**“

⁹ *Instituto Madrileño de la Familia y el Menor* (IMFM) je veřejná instituce zřízená na základě MAD zákona o ochraně dětí a adolescentů Comunidad de Madrid. Působí pod záštitou *Consejería de Familia, Juventud y Asuntos Sociales* (Ministerstvo pro rodinu, mládež a sociální záležitosti). Jejím hlavním úkolem je zajišťovat ochranu práv dítěte, podporovat rodiny a koordinovat náhradní rodinnou péči, včetně pěstounství a adopce. Hlavní funkcí IMFM je organizace a řízení systému pěstounské péče v Madridu, včetně vedení registru pěstounských rodin, posuzování, školení a výběr žadatelů o pěstounskou péči a adopci, správa a sledování výkonu pěstounské péče – včetně návštěv v rodinách, supervize a kontroly podmínek dítěte, koordinace spolupracujících organizací (např. nadací a sdružení zapojených do pěstounství), navrhování a realizace preventivních programů zaměřených na podporu rodin a předcházení odebrání dítěte z péče.

¹⁰ *Comisión de Tutela del Menor* lze nejlépe přirovnat k orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), avšak s rozšířenými pravomocemi. Zatímco český OSPOD primárně poskytuje poradenství a vykonává sociální práci a podává návrhy k soudu a realizuje opatření na ochranu dětí, španělská Komise má kromě těchto funkcí i pravomoc vydávat závazná rozhodnutí (např. o svěřeni do péče, o pěstounské smlouvě) a v některých případech fakticky činí rozhodnutí, která v Česku zůstává plně v rukou soudní moci.

*Tato specializovaná pěstounská péče může být výhradní, pokud tak určí veřejný subjekt ochrany regionu Madrid, a to z důvodu zvláštních potřeb a okolností dítěte v situaci, kdy je pěstounem, přičemž osoba nebo osoby určené jako pěstouni dostávají za tuto specializovanou péči odměnu.*¹¹

2.2.2 Dohled nad výkonem činnosti, včetně možností postihu

V Madridském autonomním společenství je dohled nad fungováním profesionální pěstounské péče svěřen **Generálnímu ředitelství pro dětství, rodinu a porodnost** (*Dirección General de Infancia, Familia y Natalidad*), které spadá pod regionální Ministerstvo pro rodinu, mládež a sociální záležitosti. Tento orgán je odpovědný za pravidelné sledování kvality péče poskytované profesionálními pěstouny a za vyhodnocování plnění individuálních plánů péče o dítě. V případě zjištění závažných pochybení, jako je nedostatečné zajištění potřeb dítěte nebo porušení smluvních povinností, má veřejný orgán pravomoc ukončit pěstounskou smlouvu a odebrat dítě z péče. V krajních případech může být záležitost postoupena státnímu zastupitelství (*Ministerio Fiscal*) nebo správnímu soudu, pokud existuje podezření na ohrožení dítěte nebo porušení zákona.

2.2.3 Financování profesionální pěstounské péče

Za financování systému pěstounské péče v madridském autonomním společenství je plně zodpovědné Madridské autonomní společenství (*Comunidad de Madrid*), konkrétně prostřednictvím *Consejería de Familia, Juventud y Asuntos Sociales* (Ministerstvo pro rodinu, mládež a sociální záležitosti), které každoročně vyčleňuje prostředky ve svém rozpočtu na agendu ochrany dětí a rodinné politiky.

Rozpočtové prostředky určuje a spravuje *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad*, která je výkonným orgánem daného ministerstva.

Tyto prostředky pokrývají:

- měsíční příspěvky pěstounům (včetně profesionálních),
- školení a přípravu pěstounů,
- odměny a kompenzace profesionálních pěstounů,
- provozní náklady spolupracujících organizací,
- služby podpory, supervize a doprovázení pěstounských rodin.

Financování může být doplněno prostředky z národních dotací (např. z daňových redistribucí IRPF – 0,7 % z příjmu fyzických osob určených na sociální účely), a v některých případech i evropských fondů.

2.2.4 Práva a povinnosti poskytovatele ke státním orgánům

Profesionální pěstoun není pouze pečující osobou, ale také smluvní partner veřejné správy, který je začleněn do systému ochrany dítěte.¹² Jeho role spočívá v aktivní spolupráci, sdílení informací, účasti na rozhodování a přijímání odborné podpory, přičemž vše směřuje k naplňování nejlepšího zájmu dítěte.

¹¹ Čl. 94 MAD zákon o ochraně dětí a adolescentů. Výhradní speciální pěstounská péče se v Madridském společenství zatím realizuje pouze ve fázi pilotního projektu. Podrobnosti o výhradní specializované pěstounské péči viz kapitola 2.2.7.

¹² Jak již bylo uvedeno výše, vztah mezi profesionálním pěstounem a příslušným veřejným orgánem (*Entidad Pública*) odpovědným za ochranu dětí, má veřejnoprávní nebo smluvní povahu, přičemž se opírá o správní akt o svěřeni dítěte do péče (*resolución de acogimiento*), nejde o klasický pracovněprávní režim dle zákoníku práce.

- Profesionální pěstouni jsou povinni spolupracovat při tvorbě a realizaci Individuálního plánu péče, který stanovuje cíle a opatření ve vztahu k dítěti (čl. 20 bis písm. e) úst. zákona o ochraně nezletilých). Musejí se účastnit hodnotících schůzek, poskytovat informace důležité pro rozhodování o dalším vývoji situace dítěte, podporovat cíle plánu, jako je návrat dítěte do biologické rodiny nebo přechod k adopci.
- Pěstouni se musí účastnit pravidelných návštěv a konzultací s odborníky určenými veřejným orgánem – typicky sociální pracovník, psycholog nebo koordinátor péče. Cílem je sledování vývoje dítěte, podpora pěstounovy práce a řešení obtíží, vyhodnocování souladu s plánem péče. Dohled je povinný a systematický – minimálně několikrát ročně.
- Pěstouni mají zákonnou povinnost oznamovat orgánu ochrany dítěte všechny závažné změny, které mohou ovlivnit situaci dítěte (např. zhoršení zdravotního stavu, změny v chování, útek), vlastní rodinné a životní podmínky (např. rozvod, ztráta bydlení, změna práce) nebo schopnost plnit svou roli (např. nemoc, vyčerpání, konflikt v rodině). Tato povinnost vyplývá z čl. 20 bis písm. d) a h) úst. zákona o ochraně nezletilých.
- Pěstouni jsou povinni respektovat a umožňovat kontakt dítěte s biologickou rodinou, pokud tak stanoví veřejný orgán nebo soud. Mají zajišťovat doprovod na schůzky, vytvářet atmosféru, která podporuje vztah s původní rodinou, informovat orgán ochrany dětí o tom, jak kontakty probíhají. Pokud pěstoun shledá kontakt škodlivým, může navrhnout jeho změnu – ale rozhodnutí přísluší výhradně orgánu.
- Pěstouni jsou povinni shromažďovat a uchovávat důležitou dokumentaci dítěte (zdravotní, školní), zpřístupnit ji veřejnému orgánu, když o to požádá, respektovat důvěrnost a ochranu osobních údajů dítěte a jeho biologické rodiny (čl. 20 bis písm. g) a i) úst. zákona o ochraně nezletilých).
- Pěstouni se musejí účastnit předběžné přípravy před zařazením do registru, průběžných školení a vzdělávacích aktivit, které organizuje veřejný orgán nebo smluvní zařízení (čl. 20 bis písm. j) úst. zákona o ochraně nezletilých). Tato školení mohou být povinná zejména u složitých případů, jako jsou děti s traumatem, poruchami chování, autismem apod.
- Pěstouni odpovídají za to, že dítě bude žít v prostředí bez násilí, zanedbávání, psychického tlaku, s respektováním jeho práv, soukromí, identity a potřeb. Porušení této povinnosti může vést k ukončení smlouvy a odebrání dítěte z péče, v krajním případě i k trestněprávnímu řízení.

2.2.5 Popis poskytovaných služeb

Profesionální pěstouni ve Španělsku – konkrétně v Madridském autonomním společenství – mají vůči svěřeným dětem jasné definované povinnosti, které vyplývají ze španělského občanského zákoníku (zejm. čl. 173 a 20 bis), zákon č. 4/2023 ze dne 22. března, o právech, zárukách a komplexní ochraně dětí a adolescentů v Madridském autonomním společenství a prováděcích předpisů regionu. Tyto povinnosti nejsou jen formální – pěstoun je považován za osobu, která vykonává každodenní péči s profesionální zodpovědností, ale zároveň s citlivostí a lidským přístupem.

- Zajištění každodenních potřeb: společné soužití: pěstoun musí mít dítě trvale ve své domácnosti; strava, hygiena a zdravotní péče: zajištění přiměřené výživy, hygienických podmínek a návštěv u lékaře; školní docházka: povinnost zapisovat dítě do školy a spolupracovat se školskými institucemi; volnočasové aktivity: podpora zájmů, sportu, kultury, přátelství.
- Citová a výchovná podpora: vytváření stabilního a bezpečného prostředí, kde se dítě může rozvíjet; citové přijetí a navázání vztahu založeného na důvěře a respektu; podpora identity dítěte, jeho příběhu a osobnosti (čl. 20 bis písm. h, i, l občanského zákoníku); komunikace přiměřená věku a schopnostem dítěte, včetně zapojení dítěte do rozhodování o jeho věcech.

- Podpora vztahů s biologickou rodinou: respektování kontaktu dítěte s biologickou rodinou, pokud to dovoluje situace a rozhodne tak veřejný orgán; spolupráce na reintegraci dítěte do biologické rodiny, pokud je to cílem opatření.
- Spolupráce s veřejnými institucemi: úzká součinnost s veřejným orgánem ochrany dítěte – plnění dohodnutého individuálního plánu péče; pravidelná komunikace a sdělování důležitých informací o vývoji dítěte; účast na školeních a supervizích, které nařizuje orgán ochrany dětí (čl. 20 bis písm. j občanského zákoníku).
- Zvláštní podpora dětem se specifickými potřebami: pokračování nebo zajištění odborné péče, kterou dítě potřebuje – např. logopedie, ergoterapie, psychiatrická péče, individuální přístup podle diagnózy a věku dítěte (čl. 173 odst. 1 *in fine* občanského zákoníku).

2.2.6 Požadavky na pěstouna a jeho výběr

V procesu výběru vhodných pěstounů (nejen profesionálních), který byl podrobně popsán pod bodem 2.3.1, musí Komise pro poručnictví nezletilých vzít v úvahu následující kritéria:¹³

- trvalý pobyt v Madridském autonomním společenství a věk vyšší než 25 let, v případě, že nabídku podává pár, postačí, aby jeden z partnerů tuto věkovou hranici splňoval a druhý byl zletilý;
- stabilní a dostatečné prostředky k obživě;
- fyzické a psychické zdraví, které nebrání běžné péči o dítě;
- přednost budou mít manželské páry a muž a žena tvořící trvalý partnerský vztah obdobný manželství;
- pár musí spolu žít alespoň tři roky;
- V případě neplodnosti páru platí, že tato skutečnost a způsob jejího prožívání nesmí negativně ovlivnit případné pěstounství nebo adopci.
- existence stabilního a aktivního rodinného života;
- přání přijmout dítě do péče nebo k adopci musí sdílet všichni členové domácnosti;
- rodina by měla mít široké a pozitivní sociální zázemí, které usnadní začlenění pěstounského či osvojeného dítěte;
- uchazeči musí být schopni naplnit potřeby dítěte v oblasti vývoje,
- osobní životní zkušenosti žadatelů by neměly představovat riziko pro dítě,
- schopnost flexibility a přizpůsobení se novým situacím;
- uchazeči by měli chápat obtíže, které situace představuje pro dítě;
- úcta k osobní historii dítěte a přijetí jeho individuálních charakteristik;
- pokud je to relevantní, musí být přijímána možnost kontaktu dítěte s jeho původní rodinou;
- měla by být zřejmá pozitivní motivace k účasti na školení a spolupráci při odborném dohledu.

¹³ Čl. 8 MAD nařízení o podpoře pěstounství a osvojení.

Uchazeči o zápis do registru pěstounských rodin jako profesionální pěstouni,¹⁴ musí kromě těchto obecných požadavků splnit ještě tyto podmínky:

- **Kvalifikace** (přesné podmínky se mohou lišit v závislosti na autonomním společenství nebo provincii)

Bakalářský nebo magisterský titul v oborech: sociální pedagogika, učitelství, ošetrovatelství, medicína, pedagogika, psychopedagogika, psychologie, sociologie, sociální práce, sociální a kulturní antropologie, logopedie.

Středoškolské odborné vzdělání v oblastech souvisejících se zdravotnictvím, sociálně-komunitní či sociálně-výchovnou sférou, přičemž všechna tato vzdělání musí být uznána Ministerstvem školství.

Je ponechána možnost uznat i další příbuzné obory, přičemž se zohledňují tituly, jejichž název byl v posledních letech změněn oproti výše uvedeným.

- **Praktické zkušenosti**

Mít minimálně dvouletou praxi ve výkonu funkcí ve zdravotnické, sociálně-komunitní nebo sociálně-vzdělávací oblasti související s péčí, vzděláváním nebo ochranou nezletilých osob.

Neplacené stáže nebo dřívější dobrovolná pěstounská rodina nebudou považovány za zkušenosti pro splnění tohoto požadavku. Tato praxe musí být uznána zejména předložením Osvědčení o pracovním životě vydaného Úřadem sociálního zabezpečení.

- **Specifické školení**

Absolvování zvláštního doplňkového výcviku.

Projekt EcogES+,¹⁵ který se jako první zaměřuje na specializovanou (profesionální) pěstounskou péči ve výhradní formě, hovoří o těchto podmínkách, které musí budoucí profesionální pěstouni prokázat:

- **schopnost provádět terapeutické rodičovství**
- empatie, tolerance k frustraci a schopnost regulovat emoce
- emoční rovnováha a schopnost řešit problémy a zvládat stres
- schopnost vytvářet vazby, ve kterých převládá důvěra, bezpečnost, dostupnost a bezpodmínečnost
- odolnost, flexibilita a přizpůsobivost
- respekt, podpora a spolupráce s původní rodinou
- přijetí doprovodu a průběžné vzdělávání
- týmová práce
- **exkluzivita a plná dostupnost dospělé osoby** – práce na plný úvazek

¹⁴ REDES SAFE. Hledáme odborníky. Redesafe.org. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.redesafe.org/buscamos-profesionales/>.

¹⁵ Informace o projektu EcogES+ jsou dostupné zde: <https://www.comunidad.madrid/servicios/servicios-sociales/acogimiento-familiar-menores>. V Madridském společenství se profesionální pěstounství realizuje zatím pouze v rámci tohoto pilotního projektu.

2.2.7 Postup svěření dítěte do péče profesionálního pěstouna (model Comunidad de Madrid)

Proces svěření dítěte do pěstounské péče ve Španělsku začíná identifikací situace, kdy je dítě vystaveno riziku nebo opuštěnosti. Nejčastěji je tento proces iniciován na základě oznámení školských institucí, zdravotnického personálu, policie či sociálních pracovníků. *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad* následně zahajuje šetření s cílem posoudit, zda se dítě nachází v situaci rizika (*situación de riesgo*) nebo již v situaci opuštěnosti (*situación de desamparo*).

Do každého případu je zapojeno státní zastupitelství (*Ministerio Fiscal*), které má povinnost dohlížet na zákonnost celého postupu. Může se účastnit šetření, navrhnout opatření k ochraně dítěte a vznášet námitky, pokud má za to, že není dostatečně zajištěn nejlepší zájem dítěte.

Pokud šetřením vyjde najevo, že dítě čelí vážnému zanedbání nebo jiné formě ohrožení, vydá veřejný orgán správní rozhodnutí o jeho opuštěnosti (*declaración de desamparo*). Tímto rozhodnutím přechází poručenství (*tutela*) automaticky na stát, a to bez nutnosti předchozího rozhodnutí soudu. O rozhodnutí je neprodleně informováno státní zastupitelství, které může jeho oprávněnost přezkoumat a případně iniciovat soudní přezkum.

Jakmile je dítě pod státní poručenskou ochranou, příslušný orgán rozhodne o nejvhodnější formě náhradní péče. Volba se řídí zásadou nejlepšího zájmu dítěte a zvažuje se rodinná pěstounská péče (běžná nebo profesionální), poručenství svěřené konkrétní osobě, nebo ústavní výchova. Pokud má dítě zvláštní potřeby – například zdravotní postižení, poruchy chování či silné psychické trauma – upřednostňuje se zařazení do profesionální pěstounské péče (*acogimiento familiar especializado*). I v této fázi sehrává státní zástupce důležitou kontrolní roli – může navrhnout změnu formy péče nebo požadovat soudní přezkum přijatého rozhodnutí.

Samotné svěření dítěte do konkrétní pěstounské rodiny předchází důkladné posouzení shody mezi potřebami dítěte a profilem dostupných pěstounů. Do péče může být dítě svěřeno pouze pěstounům, kteří jsou již zapsáni v oficiálním registru schválených pěstounských rodin. Článek 21 úst. zákona o právní ochraně nezletilých výslovně stanoví, že při výběru pěstounské rodiny se musí zohlednit nejlepší zájem dítěte, vhodnost dané rodiny a pokud možno i zachování sourozenců pohromadě.

Po výběru konkrétní rodiny vydá příslušný veřejný orgán formální administrativní rozhodnutí o svěření dítěte do pěstounské péče (*resolución de acogimiento*). Pokud s tím rodiče nesouhlasí nebo pokud byla jejich rodičovská práva omezena, je třeba následně provést tzv. „judicializaci“ pěstounství – tedy schválení tohoto uspořádání soudem. V těchto případech vystupuje *Ministerio Fiscal* jako samostatná procesní strana, která dohlíží na to, aby soudní řízení probíhalo v souladu s právem a v nejlepším zájmu dítěte.

V madridském autonomním společenství **rozhoduje o tom, zda bude specializovaná (profesionální) pěstounská péče vykonávána výhradně, tedy jako plnohodnotná hlavní činnost pěstouna**, veřejný orgán příslušný k výkonu poručenství nad dítětem, tedy *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad*, která je organizační složkou Ministerstva pro rodinu, mládež a sociální záležitosti (*Consejería de Familia, Juventud y Asuntos Sociales*) Madridského společenství.¹⁶ Rozhodnutí je vydáváno na základě **posouzení potřeb konkrétního dítěte**, které má být do pěstounské

¹⁶ Vzhly mezi *Consejería de Familia, Juventud y Asuntos Sociales*, *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad* a *Comisión de Tutela del Menor* lze definovat tak, že jde o propojený systém veřejné správy v oblasti ochrany dětí a pěstounské péče. *Consejería* je vrcholným politicko-administrativním orgánem, který určuje strategii, legislativní rámce a rozpočtové priority. Pod ni spadá *Dirección General*, tedy výkonný odborný útvar zodpovědný za realizaci konkrétních opatření v oblasti sociálně-právní ochrany dětí – například organizuje výběr a školení pěstounů, rozhoduje o svěření dítěte do péče a vede registr pěstounských rodin. Součástí této struktury je také *Comisión de Tutela del Menor*, což je kolegiální orgán s poradními i rozhodovacími pravomocemi, který se podílí na posuzování způsobilosti žadatelů o pěstounství, rozhoduje o výkonu poručenství a vydává stanoviska v náročnějších případech. Vztah mezi těmito institucemi je hierarchický i funkční – *Consejería* určuje směřování, *Dirección General* provádí správní činnosti a *Komise* zajišťuje odbornou legitimitu klíčových rozhodnutí týkajících se ochrany dětí.

péče svěřeno, a **možností konkrétní pěstounské rodiny**. Pokud situace dítěte (např. náročnost péče, potřeba nepřetržité přítomnosti) vyžaduje, aby pěstoun neměl jinou pracovní činnost, může být pěstounství uznáno jako výhradní forma výkonu práce.

2.2.8 Místo výkonu péče

Španělské právní předpisy nestanovují konkrétní požadavky na fyzické prostředí nebo charakteristiky bydliště, ve kterém má být poskytována profesionální pěstounská péče. Nicméně, při hodnocení vhodnosti žadatelů o pěstounství se posuzuje jejich schopnost zajistit dítěti bezpečné a stabilní prostředí. To zahrnuje i posouzení bydliště, zda je schopno uspokojit potřeby dítěte a podporovat jeho rozvoj.

2.2.9 Práva a povinnosti pěstouna vůči biologické rodině

Profesionální pěstoun má **odpovědnost za podporu kontaktu dítěte s jeho biologickou rodinou**, pokud to není soudem nebo veřejným orgánem omezeno. Jeho role je **zprostředkovatelská a respektující**, nikoli nahrazující. Pěstoun má zároveň **právo na ochranu svého soukromí a bezpečí**, a pokud kontakt s biologickou rodinou není vhodný, je jeho povinností to sdělit příslušnému orgánu.

Pěstouni mají vůči biologickým rodičům dítěte tato práva:

- právo být informován o rozhodnutích týkajících se kontaktu dítěte s biologickou rodinou (čl. 20 bis písm. b) úst. zákona o právní ochraně nezletilých), pěstoun má být vyslechnut před změnou režimu styku;
- právo na ochranu svých osobních údajů vůči biologické rodině. (čl. 20 bis písm. n) úst. zákona o právní ochraně nezletilých), pokud existuje důvod (např. bezpečnost, souhlas dítěte), může být kontakt anonymizován;
- právo být chráněn v případech konfliktu s původní rodinou. (čl. 66 zákona č. 4/2023), orgán ochrany dětí zasáhne, pokud by kontakt ohrožoval pěstouna nebo dítě.

Pěstouni mají vůči biologickým rodičům dítěte tyto povinnosti:

- respektovat a umožnit kontakt dítěte s biologickou rodinou, pokud to stanoví plán péče. (čl. 20 písm. e) a čl. 20 bis písm. e) úst. zákona o právní ochraně nezletilých), pěstoun musí spolupracovat na naplňování režimu návštěv;
- podporovat pozitivní vztah dítěte k jeho původní rodině, pokud to není v rozporu s jeho zájmem (čl. 20 bis písm. i) úst. zákona o právní ochraně nezletilých), včetně zachování identity, historie a rodinných vazeb;
- informovat veřejný orgán o průběhu kontaktu s rodinou (čl. 20 bis písm. d) úst. zákona o právní ochraně nezletilých), např. pokud dojde ke konfliktům, dítě kontakt odmítá, nebo naopak navazuje vztah;
- spolupracovat na možném návratu dítěte do rodiny (reintegrace) (čl. 20 bis písm. k) úst. zákona o právní ochraně nezletilých), v případě, že je to cílem péče, má pěstoun aktivně spolupracovat;
- zachovávat důvěrnost informací o biologické rodině, které se dozví v rámci péče. (čl. 20 bis písm. g) úst. zákona o právní ochraně nezletilých), pěstoun nesmí sdílet citlivé údaje s třetími stranami.

2.2.10 Forma a výše finanční ohodnocení, zdravotní a sociální pojištění, nemocenská apod.

Finanční odměna za výkon pěstounské péče v Madridském autonomním společenství se řídí nařízením č. 44/2022 ze dne 29. června 2022.¹⁷ Tento právní předpis stanoví tři základní kategorie dávek podle typu pěstounské péče: běžnou (tzv. obecnou), zvláštní a urgentní. U běžné pěstounské péče činí měsíční odměna 300 eur na každé dítě, zatímco u zvláštní pěstounské péče, která se vztahuje například na děti se specifickými potřebami nebo vyšší mírou závislosti, činí odměna 467 eur měsíčně. Výplata těchto dávek začíná buď dnem rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče, nebo – pokud takové rozhodnutí není dostupné – dnem uvedeným v potvrzení veřejného orgánu odpovědného za ochranu dětí.

V případě tzv. naléhavé pěstounské péče, která se používá zejména v krizových situacích a u dětí do šesti let, je stanovena jednotná měsíční částka 1 200 eur na pěstounskou rodinu, bez ohledu na počet svěřených dětí. Nárok vzniká dnem, kdy příslušný orgán rozhodne o zařazení dané rodiny do systému urgentní pěstounské péče, a zaniká dnem jejího ukončení. Pokud je pěstounská péče vykonávána po dobu kratší než jeden měsíc, částka se vypočítává poměrným rozdělením s ohledem na počet dní péče – za základ se považuje kalendářní měsíc o 30 dnech.

U tzv. výhradní specializované péče (*acogimiento especializado de dedicación exclusiva*), kdy se na rozdíl od ostatních forem očekává, že pěstoun nevykonává žádné jiné zaměstnání, je odměna vyšší, protože reflektuje jeho plnou časovou a profesní angažovanost. Například v Madridském společenství činí roční částka (včetně náhrad výdajů) v průměru mezi 15 000 až 25 000 eur na dítě, v závislosti na jeho potřebách. O tom, zda specializované péče o konkrétní dítě bude vykonávána jako výhradní rozhoduje *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad*.

Odměny jsou vypláceny měsíčně *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad* a jsou osvobozeny od daně z příjmu fyzických osob.

Co se týče **účasti specializovaných pěstounů na zdravotním a sociálním pojištění**, aktuálně probíhá proces regulace jejich postavení v systému sociálního zabezpečení. **Ministerstvo pro inkluzi, sociální zabezpečení a migrace** v únoru 2024 předložilo návrh královského dekretu, který by umožnil profesionálním pěstounům uzavřít speciální dohodu se správou sociálního zabezpečení. Tato dohoda by jim poskytla přístup k důchodovým dávkám a dávkám v případě trvalé invalidity, avšak za předpokladu, že se pěstounství věnují výhradně a nejsou současně zaměstnáni jinde.

V současné době tedy profesionální pěstouni **nemají automaticky zajištěnou účast na systému sociálního zabezpečení**, což znamená, že **nemají nárok na dávky v případě pracovní neschopnosti (nemocenskou) nebo podporu v nezaměstnanosti**. Pokud tuto ochranu chtějí, musí si hradit dobrovolné sociální pojištění. Tato situace je předmětem diskusí a očekává se, že nová legislativa přinese změny, které zlepší sociální ochranu těchto pracovníků.

V madridském autonomním společenství se doba výkonu specializované pěstounské péče může započítávat do důchodu, pokud je pěstoun zařazen do systému sociálního zabezpečení (*Seguridad Social*) a jsou za něj odváděny příslušné odvody. To stanoví příslušná smlouva s pěstounem. V některých případech může být odpovědnost za odvody sdílena mezi pěstounem a veřejným orgánem, přičemž je nutný výslovný souhlas pěstouna s tímto uspořádáním. Pokud úhrada pojištění sjednána není, má pěstoun možnost hradit si pojištění dobrovolně.

¹⁷ Decreto 44/2022, de 29 de junio, del Consejo de Gobierno, por el que se regula la prestación económica para apoyar el acogimiento familiar de menores de la Comunidad de Madrid. https://www.comunidad.madrid/sites/default/files/doc/servicios-sociales/decreto_prestacion_acogimiento.pdf

2.2.11 Forma a objem odborné podpory pěstouna (př. vzdělávání, poradenství)

Úst. zákon o ochraně nezletilých stanoví v § 20bis, že pěstouni mají právo obdržet informace o povaze a účincích pěstounské péče, přípravu, průběžný dohled a odbornou podporu během péče i po jejím skončení. V případě dětí s postižením mají právo na vedení, doprovod a podporu přizpůsobenou postižení dítěte. Školení a podporu dostávají pěstouni zdarma, náklady hradí regionální vláda. Přesné informace o obsahu či objemu této odborné podpory jsme však nenalezli.

2.2.12 Nárok na odpočinek pěstouna a jeho realizace s ohledem na dítě

Podle státní právní úpravy (úst. zákon o ochraně nezletilých) profesionální pěstouni nemají výslovně zaručeno právo na dovolenou či odpočinek. Z článku 20 bis odst. 1 písm. i) úst. zákona o právní ochraně nezletilých vyplývá, že pěstoun má právo „*Požadovat pomoc veřejného orgánu při výkonu svých funkcí.*“

Toto ustanovení může sloužit jako základ pro požadavek dočasného ulehčení (např. krátkodobého náhradního umístění dítěte), například v případě potřeby odpočinku, nemoci, rodinné krize apod.

V praxi tedy profesionální pěstouni mohou požádat veřejný orgán o poskytnutí náhradního řešení v případě potřeby odpočinku nebo zajištění rovnováhy mezi výkonem pěstounské péče a osobním životem. Veřejný orgán zajistí, že po určitou dobu je dítě umístěno u jiného pěstouna či v jiné vhodné službě. Některá autonomní společenství mohou ve svých předpisech nebo metodikách výslovně upravit:

- nárok na určitý počet dní volna,¹⁸
- pravidla zástupnosti pěstouna,
- podmínky přechodného umístění dítěte do jiné péče.

Katalánsko a Baskicko umožňují profesionálním pěstounům využít **tzv. *respiro familiar***. Jde o formu respitní péče, která umožňuje dočasně předat péči o dítě nebo jinou závislou osobu kvalifikovaným pečovatelům či specializovanému zařízení, a získat tak čas na odpočinek, regeneraci nebo vyřízení osobních záležitostí. Tato služba je určena širokému okruhu pečujících osob, včetně rodičů a rodinných příslušníků dětí s postižením nebo chronickým onemocněním, pečovateli osob v systému závislosti, a rovněž profesionálních pěstounů, kteří pečují o děti s náročnými výchovnými nebo zdravotními potřebami. Služba není upravena jednotně na státní úrovni, ale je zakotvena v právních předpisech jednotlivých autonomních oblastí, zejména v zákonech o sociálních službách, ochraně dětí nebo podpoře pečujících. Programy *respiro familiar* jsou pro specializované pěstouny dostupné například v Comunidad de Madrid, v Andalusii v Katalánsku nebo v Castille-La Mancha, kde jsou realizovány ve spolupráci s nevládními organizacemi. Financování je zajišťováno z rozpočtu autonomní oblasti. Cílem služby je prevence vyčerpání pečujících osob a zachování kontinuity kvalitní péče o svěřené osoby.

2.2.13 Možnosti podpory nebo sankcí při porušení povinností

Španělská právní úprava pěstounské péče zakotvená v člancích 20 a 20 bis úst. zákona o ochraně nezletilých poskytuje pěstounům širokou škálu podpůrných nástrojů, avšak výslovně neupravuje sankční režim pro případ porušení jejich povinností. Pokud pěstoun čelí obtížím při výkonu své role, může se obrátit na příslušný veřejný orgán s žádostí o odbornou pomoc. Ta může mít podobu psychologické či sociální podpory, pravidelných konzultací, školení nebo zajištění dočasného

¹⁸ V madridském autonomním společenství mají profesionální pěstouni nárok na 22 pracovních dnů volna ročně, pokud byli po celý rok aktivně k dispozici pro výkon pěstounské péče. Toto volno lze čerpat i poměrně, pokud byla jejich aktivní dostupnost kratší než jeden rok. Dovolenu je možné rozdělit na více částí, přičemž každá z nich musí trvat minimálně pět pracovních dnů a být schválena příslušným orgánem odpovědným za ochranu dětí. Během čerpání tohoto volna pěstouni nadále pobírají příslušné finanční kompenzace. Je však důležité poznamenat, že toto volno nelze čerpat během aktivního pěstounství, tedy když je dítě svěřeno do péče pěstouna. V takových případech mohou pěstouni využít programy krátkodobé úlevy, známé jako „*respiro familiar*“, které umožňují dočasné předání péče o dítě jiným kvalifikovaným osobám nebo zařízením.

náhradního umístění dítěte. Cílem je předejít selhání pěstounské péče a zachovat kontinuitu a stabilitu v životě dítěte.

V případě porušení povinností ze strany pěstouna – například nedostatečné péče, bránění kontaktu dítěte s původní rodinou nebo nerespektování pokynů veřejného orgánu – může být na základě správního uvážení přistoupeno k ukončení pěstounské péče. Takové rozhodnutí je vždy činěno s ohledem na nejlepší zájem dítěte. Ve zvláště závažných nebo opakovaných případech může dojít k vyřazení pěstouna z evidence osob vhodných k výkonu pěstounství, čímž se zabrání svěřeni dalších dětí do jeho péče. Současně může být pozastavena nebo odejmuta finanční kompenzace poskytovaná v souvislosti s výkonem pěstounství, zejména pokud byla podmíněna plně profesionálním výkonem péče.

Úst. zákon o ochraně nezletilých tedy nestanoví konkrétní katalog sankcí, ale umožňuje veřejným orgánům pružně reagovat na situace, kdy pěstoun své povinnosti neplní. Důsledky porušení povinností se tak zpravidla realizují formou správních opatření, jejichž cílem je ochrana dítěte a zachování kvality péče. Podrobnější pravidla, včetně podmínek podpory či sankcí, mohou být zakotvena v právních předpisech jednotlivých autonomních oblastí.

2.2.14 Charakteristika dítěte, které může být svěřeno do péče profesionálního pěstouna

Specializovaná pěstounská péče je určena dětem se zvláštními potřebami nebo specifickými okolnostmi, které vyžadují odbornější přístup než běžná pěstounská péče. Těmito dětmi mohou být například:

- děti s fyzickým, mentálním nebo smyslovým postižením;
- děti s psychickými poruchami nebo poruchami chování;
- děti s traumatickou zkušeností se zneužíváním nebo zanedbáváním;
- sourozenecké skupiny, které mají být umístěny společně;
- děti s potřebou intenzivnější výchovné nebo sociálně-zdravotní podpory.

Pěstouni vykonávající tuto formu péče musí mít specifickou kvalifikaci, zkušenost nebo odbornou přípravu, a za svou činnost mohou pobírat odpovídající finanční kompenzaci.

Výhradní specializovaná pěstounská péče je určena dětem s mimořádně náročnými potřebami, u kterých příslušný veřejný orgán (v Madridu *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad*), že vyžadují celodenní, intenzivní a nepřetržitou péči od pěstouna. Typicky jde o děti:

- se závažnými vývojovými poruchami;
- s trvalými zdravotními nebo psychiatrickými diagnózami;
- které prošly dlouhodobým týráním nebo opakovanými selháními náhradní péče;
- u nichž je nutné zajistit specializovanou a plně dostupnou péči bez jiných pracovních závazků pěstouna.

2.2.15 Způsoby svěřeni dítěte do péče (kdo rozhoduje, jaký právní titul, za jakých podmínek)

V Madridském autonomním společenství, stejně jako ve zbytku Španělska, se dítě může ocitnout v pěstounské péči (včetně specializované) na základě 3 různých právních titulů upravených jak v občanském zákoníku, tak v regionálních předpisech. Nejběžnějším právním důvodem je **správní rozhodnutí** *Dirección General de Infancia, Familias y Fomento de la Natalidad*, které má povahu jednostranného aktu vydaného v případech, kdy je dítě považováno za opuštěné (*menor en situación de*

desamparo), a stát na základě zákona přebírá jeho opatrovnictví. Toto rozhodnutí musí být oznámeno rodičům a nezletilému (pokud má dostatečnou vyspělost, vždy pokud je starší 12 let) a lze jej napadnout soudní cestou.

Pokud rodiče se správním rozhodnutím nesouhlasí, dochází k zásahu **soudu, který může pěstounskou péči nařídit v rámci civilního řízení**, např. při odmítnutí předat dítě nebo při popření důvodů zajištění (čl. 172 bis odst. 2; čl. 172 ter odst. 4 občanského zákoníku).

Vedle těchto zásahů existuje i možnost **tzv. dobrovolného pobytu dítěte** v pěstounské péči na základě dohody rodičů s veřejným orgánem. Tato forma, označovaná jako *guarda voluntaria*, nastává v případech, kdy rodiče dočasně nemohou o dítě pečovat, ale souhlasí s jeho umístěním do pěstounské rodiny bez nutnosti aktivace opatrovnictví státu. Dohoda je uzavírána písemně a může být kdykoliv ukončena (maximálně trvá 2 roky), pokud rodiče požádají o návrat dítěte a neexistuje jiný důvod pro zásah veřejné moci (čl. 172 bis odst. 1 občanského zákoníku).

2.2.16 Role soudů ve věcech pěstounské péče

Role soudu ve věcech pěstounské péče ve Španělsku je zásadní zejména při formálním schvalování, kontrole a ukončování určitých forem péče, jakož i při ochraně práv nezletilého dítěte. Ačkoli samotné svěření dítěte do pěstounské péče obvykle provádí veřejný orgán v rámci své správní pravomoci, zásahy soudu (*Juzgado de Primera Instancia* – rodinný soud) nastupují v konkrétních situacích, které si **vyžadují právní posouzení nebo zajištění vyšší míry ochrany dítěte**.

Především, pokud **je dítě umístěno do pěstounské péče bez souhlasu rodičů** nebo jiných zákonných zástupců, je podle článku 172 odst. 4 občanského zákoníku nezbytné, aby veřejný orgán toto rozhodnutí do 48 hodin oznámil soudu, který následně přezkoumá jeho zákonnost. Soud dále rozhoduje o nařízení soudního pěstounství (*acogimiento judicial*), zejména pokud o péči o dítě probíhá spor mezi zákonnými zástupci nebo pokud není možné svěřit dítě přímo veřejnému orgánu.

Rovněž v případech, kdy je třeba rozhodnout o zásadních otázkách práv a povinností pěstounů (např. v řízení o trvalé pěstounské péči s poručenskou funkcí – *acogimiento familiar permanente con funciones tutelares*), vystupuje soud jako garant práva dítěte a záruka procesní legitimacy. Podle článku 173 občanského zákoníku je také k ukončení pěstounské péče, která byla nařízena soudem, třeba nové soudní rozhodnutí. Kromě toho soud zajišťuje ochranu základních práv dítěte v případech, kdy by výkon pěstounské péče mohl být ohrožen (např. při podezření na zanedbávání nebo zneužívání).

Shrnuto, soud ve věcech pěstounské péče působí jako **kontrolní a ochranný prvek**, který doplňuje správní činnost veřejných orgánů a zajišťuje, že všechna opatření přijatá vůči dítěti jsou zákonná, přiměřená a v souladu s jeho nejlepším zájmem.

2.2.17 Práva a povinnosti rodiny svěřeného dítěte

Na základě článků 172, 172 bis, 172 ter, 173 a 173 bis španělského občanského zákoníku lze konstatovat, že umístění dítěte do pěstounské péče neznamená automatické zbavení práv jeho biologických rodičů. Tito rodiče **mají i nadále zachovánu řadu významných práv**, která jim umožňují podílet se na rozhodování o osudu dítěte, chránit svůj vztah k němu a usilovat o jeho návrat. Předně mají právo být včas a formálně informováni o všech důležitých skutečnostech, jako je zahájení řízení o prohlášení dítěte za opuštěné, převzetí dítěte do péče veřejným orgánem, jeho svěření do pěstounské péče nebo o změnách v péči. Tato oznámení jim musí být doručena bez zbytečného odkladu, nejpozději do 48 hodin.

Rodiče, jimž nebyla rodičovská odpovědnost odejmuta, ale pouze pozastavena, mají v rámci dvouleté lhůty od oznámení o situaci opuštění právo žádat o návrat dítěte do své péče a zpochybňovat rozhodnutí přijatá v rámci ochranných opatření. Po uplynutí této lhůty sice ztrácejí formální možnost odporu, nicméně mohou i nadále poskytovat informace veřejnému orgánu a státnímu zastupitelství o změně

svých poměrů. Rodiče mají rovněž právo na kontakt s dítětem – návštěvy a komunikace jsou umožněny, pokud nejsou v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, přičemž vztahy s biologickou rodinou jsou přezkoumávány každých šest měsíců.

V případě přijetí zvláštních opatření, jako jsou pobyty dítěte mimo běžné prostředí (např. prázdninové pobyty), musí být rodiče informováni a mají právo vyjádřit se k těmto krokům, pokud jim nebyla rodičovská práva zcela odňata. Dále mohou být veřejným orgánem vyzváni k finančnímu příspěvku na výživu dítěte nebo k úhradě škod, které dítě případně způsobí. Pokud jednají ve prospěch dítěte, mají i určitá majetková oprávnění. Zákon rovněž umožňuje rodičům, kteří se nacházejí v dočasně tíživé životní situaci, dobrovolně požádat veřejný orgán o převzetí dítěte do péče státu na dobu nejvýše dvou let. V takovém případě však musí uzavřít písemnou dohodu, ve které se zavazují k plnění svých povinností i po dobu této dobrovolné péče.

Celkově lze shrnout, že biologičtí rodiče dítěte v pěstounské péči disponují právem být informováni, žádat o návrat dítěte, udržovat s ním kontakt, vyjadřovat se k důležitým rozhodnutím a současně mají povinnost přispívat na náklady spojené s péčí. Tento přístup reflektuje zásadu, že i při přijetí ochranných opatření je třeba respektovat rodinné vazby dítěte, pokud to neodporuje jeho nejlepšímu zájmu.

2.2.18 Ukončení pěstounské péče

Profesionální pěstounská péče ve Španělsku může být ukončena z různých důvodů, přičemž klíčovým hlediskem je vždy nejlepší zájem dítěte (*interés superior del menor*), jak stanoví článek 172 quinquies občanského zákoníku. K ukončení může dojít buď z rozhodnutí veřejného orgánu, který má dítě v poručnictví nebo opatrovnictví, nebo na žádost samotných pěstounů, pokud nemohou nebo nechťejí ve výkonu péče pokračovat. Podle článku 173 občanského zákoníku musí být každé ukončení formálně zaznamenáno, a pokud byla péče schválena soudem, je nezbytné nové soudní rozhodnutí k jejímu zrušení.

Pěstounská péče zpravidla končí v okamžiku, kdy pominou důvody, pro které byla nařízena – například při reintegraci dítěte do původní rodiny, osvojení nebo dosažení plnoletosti (§ 173 odst. 1 písm. a)–c) občanského zákoníku). Může být rovněž ukončena z důvodu závažného porušení povinností pěstouna, neplnění plánu péče nebo závažného narušení vztahu mezi dítětem a pěstounem (§ 173 odst. 1 písm. d)–e) občanského zákoníku). V takových případech veřejný orgán přezkoumává i to, zda daná osoba nadále splňuje podmínky pro výkon pěstounství, a může rozhodnout o jejím vyřazení z registru vhodných osob (§ 173 bis odst. 2 občanského zákoníku).

Ve všech případech ukončení pěstounské péče je veřejný orgán povinen postupovat tak, aby byl co nejvíce zachován citový a psychický komfort dítěte, a to i během přechodu do jiné formy péče. Pokud je to v zájmu dítěte, může být umožněno zachování kontaktu s bývalými pěstouny, a to zejména v případech, kdy mezi nimi vznikla stabilní citová vazba (čl. 173 bis odst. 3 občanského zákoníku). Tento postup reflektuje celkový přístup španělské legislativy, která zdůrazňuje kontinuitu a stabilitu v životě dítěte jako základní hodnotu ochranných opatření.

2.2.19 Další podpora dítěte a sledování jeho prospívání.

Ve španělském systému ochrany dětí je sledování prospívání dítěte v pěstounské péči považováno za klíčový nástroj pro zajištění jeho stability, bezpečí a rozvoje. Právní rámec stanovuje, že veřejný orgán, který má dítě ve své péči, provádí pravidelné hodnocení situace dítěte a plnění cílů individuálního plánu péče (*plan individual de atención*), jak vyplývá z článku 20 odst. 2 úst. zákona o ochraně nezletilých a článku 173 bis občanského zákoníku. Hodnocení zahrnuje posouzení vztahu dítěte s pěstouny, jeho fyzický, psychický i školní vývoj a naplňování jeho specifických potřeb.

Toto sledování se uskutečňuje prostřednictvím pravidelných návštěv sociálních pracovníků, rozhovorů s dítětem, pěstouny i dalšími odborníky (např. učiteli, terapeuty) a je zaznamenáváno do spisu. V případě dětí umístěných na základě rozhodnutí o opuštěnosti (*situación de desamparo*) musí být situace dítěte

přezkoumávána minimálně každých šest měsíců (§ 172 ter odst. 2 občanského zákoníku). V rámci tohoto procesu se přehodnocuje i vhodnost dané formy péče, kontakt s původní rodinou a případné možnosti reintegrace nebo osvojení.

Kromě dohledu má dítě i pěstounská rodina nárok na **víceúrovňovou odbornou podporu**.¹⁹ Podle článku 20 bis úst. zákona o ochraně nezletilých mají pěstouni právo na doprovod, specializované poradenství a školení. Dětem samotným může být poskytnuta psychologická nebo terapeutická pomoc, podpora při vzdělávání, přístup ke zdravotním a speciálním službám, a v případě zdravotního postižení také přiměřené podpůrné zdroje. Veřejné orgány rovněž zajišťují **tzv. programy doprovázení pěstounských rodin** (*programas de acompañamiento y apoyo*), jejichž cílem je posílit vztahy v rodině a předcházet předčasnému ukončení péče.

2.3 STATISTIKY A VÝSLEDKY

2.3.1 Podíl a počty dětí v této péči z celkového počtu dětí mimo rodiny ve vztahu k jiným typům péče v čase

Podle dostupných údajů španělského Ministerstva pro sociální práva a Agendy 2030 bylo k 31. prosinci 2022 v systému ochrany dětí a dospívajících evidováno celkem 51 203 nezletilých. Z tohoto počtu bylo 18 177 dětí umístěno do pěstounské péče (*acogimiento familiar*) a 17 061 do ústavní péče (*acogimiento residencial*).²⁰

Mezi pěstounskými rodinami převažovaly příbuzenské rodiny (*familia extensa*), které pečovaly o 10 812 dětí (59 %), zatímco nepříbuzenské rodiny (*familia ajena*) pečovaly o 7 365 dětí (41 %). Co se týče typů pěstounské péče, nejčastější byla trvalá pěstounská péče (*acogimiento permanente*) s 11 099 případy (61 %), následovaná dočasnou pěstounskou péčí (*acogimiento temporal*) s 4 763 případy (26 %) a krizovou/naléhavou pěstounskou péčí (*acogimiento de urgencia*) s 517 případy (3 %).

Je důležité poznamenat, že navzdory zákonnému ustanovení, které upřednostňuje umístění dětí mladších šesti let do pěstounské péče, bylo v roce 2022 stále 557 dětí ve věku 0–3 let a 529 dětí ve věku 4–6 let umístěno v ústavní péči. Tato skutečnost poukazuje na potřebu posílení pěstounské péče pro nejmladší děti.²¹

V těchto dostupných oficiálních statistikách neexistují segregované údaje o profesionálních nebo specializovaných pěstunech, ani o počtu dětí, o které pečují.

Jak je zřejmé i ze zprávy „**La situación del acogimiento familiar en España**“ organizace Aldeas Infantiles SOS z roku 2023,²² o specializované pěstounské péči se hovoří jako o něčem, co je třeba podporovat. Zpráva zdůrazňuje, že je třeba zlepšit vzdělávání pěstounů obecně, a zvláště pak pěstounů specializovaných/profesionálních.

Zmínku o profesionální pěstounské péči lze v oficiálních národních vládních dokumentech nalézt spíše výjimečně, jedním z nich je sborník dobré praxe inovací v oblasti alternativ k institucionálním formám

¹⁹ Tyto podpůrné aktivity hradí regionální vláda, která je zodpovědná za výkon ochrany dětí.

²⁰ Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030. Boletín de Datos Estadísticos de Medidas de Protección a la Infancia. Observatorio de Infancia. Madrid. Dostupné z: <https://observatoriodelainfancia.mdsocialesa2030.gob.es/estadisticas/estadisticas/PDF/boletin25.pdf>.

²¹ Tamtéž.

²² Aldeas Infantiles SOS. La situación del acogimiento familiar en España. Madrid. 2023. Dostupné zde: <https://www.escueladefamiliasadoptivas.es/wp-content/uploads/2023/04/informe-la-situacion-de-acogimiento-familiar.pdf>. Exekutivní shrnutí též zprávy dostupné zde: <https://cms.aldeasinfantiles.es/uploads/2022/11/resumen-ejecutivo-la-situacion-del-acogimiento-familiar.pdf>.

péče o děti z roku 2022, kde je zmíněn jeden projekt zaměřený na testování profesionální pěstounské péče.²³

2.3.2 Míra úspěšnosti (např. integrace dětí, spokojenost pěstounů) a její měření

Míra úspěšnosti pěstounské péče ve Španělsku, zahrnující aspekty jako je **integrace dětí do společnosti, jejich psychosociální vývoj a spokojenost pěstounů**, je předmětem řady odborných studií. Tyto výzkumy využívají různé indikátory, například stabilitu umístění, školní prospěch, emocionální pohodu dětí a kvalitu vztahů v pěstounské rodině. Hodnocení je rovněž zaměřeno na to, jak pěstouni vnímají svou roli a jaká je míra jejich vyhoření či spokojenosti.

V roce 2024 byla publikována systematická přehledová studie **Systematic Review of the Evaluation of Foster Care Programs**,²⁴ jejíž cílem bylo provést důkladnou syntézu s cílem určit, které nástroje a proměnné jsou nejvhodnější pro hodnocení programů pěstounské péče všech forem. Autoři došli k těmto závěrům: (1) ačkoli předmětem hodnocení byly děti, respondenty byly obvykle osoby odpovědné za péči o ně; proto je třeba usilovat o větší zapojení dětí; (2) psychosociální fungování, chování a rodičovství jsou průřezovými prvky většiny hodnocení, zatímco kvalita života a zvládání nejsou dostatečně zahrnuty; (3) měly by být upřednostňovány praktické nástroje (stručné a snadno použitelné a správné), které jsou široce používány a nesou vědecké záruky, aby byla zajištěna srovnatelnost a spolehlivost závěrů; a (4) mělo by se pokračovat ve studiu modelů hodnocení pro všechny formy náhradní péče, včetně pěstounských, příbuzenských a specializovaných rodin.

2.3.3 Identifikované problémy a výzvy

Profesionální pěstounská péče ve Španělsku čelí řadě **strukturálních, organizačních i praktických problémů**,²⁵ které se opakovaně objevují ve výzkumech a zprávách odborných institucí. Přestože španělská legislativa dává přednost rodinným formám náhradní péče před ústavní péčí, realita ukazuje, že systém profesionálního pěstounství je zatím **nedostatečně rozvinutý a institucionálně nevyvážený**.

- Nízký počet profesionálních pěstounů

Jedním z hlavních problémů je **nedostatek profesionálních pěstounů**, především těch, kteří by byli schopni přijímat děti s náročnějšími potřebami (např. starší děti, sourozenecké skupiny, děti s poruchami chování). Podle údajů z některých autonomních oblastí (např. Baskicko nebo Andalusie) klesá počet aktivních pěstounských rodin, zatímco počet dětí v systému ochrany narůstá. Tato disproporce vede k prodlužování pobytu dětí v ústavní péči. Organizace Save the Children na tento problém upozorňuje dlouhodobě v souvislosti s vysokým počtem dětí bez doprovodu z řad migrantů.²⁶

- Nerovnoměrná dostupnost v rámci autonomních oblastí

Pěstounská péče je ve Španělsku **decentralizována**, což vede k významným rozdílům mezi jednotlivými autonomními oblastmi – jak v míře podpory pěstounů, tak v dostupnosti

²³ Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030. Buenas prácticas sobre innovación en cuidados alternativos a la institucionalización. Madrid. 2022. Dostupné z: https://observatoriodelainfancia.mdsocialesa2030.gob.es/estadisticas/PDF_ESTADISTICAS/Buenas_practicas_innovacion_cuidados_alternativos_a_institucionalizacion.pdf.

²⁴ Vallejo-Slocker, L., Idoiaga-Mondragon, N., Axpe, I., Willi, R., Guerra-Rodríguez, M., Montserrat, C., a Del Valle, J. F. *Systematic review of the evaluation of foster care programs*. Psychosocial Intervention, 2024, roč. 33, č. 1, s. 1–14. Dostupné zde: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10835188/pdf/1132-0559-pi-33-1-0001.pdf>.

²⁵ Aldeas Infantiles SOS. La situación del acogimiento familiar en España. Madrid. 2023. [cit. 17. 5. 2025] Dostupné zde: <https://www.escueladefamiliasadoptivas.es/wp-content/uploads/2023/04/informe-la-situacion-de-acogimiento-familiar.pdf>.

²⁶ SAVE THE CHILDREN. Gobiernos acogedores: buenas prácticas para promover el acogimiento familiar en España. [online]. 2021. [cit. 17. 5. 2025]. Dostupné z: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2021-12/Informe%20Gobiernos%20Acogedores_Save%20the%20Children.pdf

specializovaných služeb. Některé regiony mají propracované programy doprovodu a školení, zatímco jiné disponují pouze základní strukturou. To vytváří **nerovné podmínky pro děti i pěstouny** v závislosti na místě bydliště.²⁷

- **Nedostatečná odborná podpora a doprovod**

I když zákon přiznává profesionálním pěstounům právo na odbornou podporu, v praxi je její **dostupnost a kvalita velmi proměnlivá**. Pěstouni často upozorňují na chybějící pomoc při řešení krizových situací, nedostatek psychologické a pedagogické asistence a nedostatečné propojení mezi sociálními službami a školami. Tyto nedostatky přispívají ke **zvýšenému stresu a riziku vyhoření** pěstounů.²⁸

- **Administrativní a institucionální rigidita**

Proces svěření dítěte do profesionální pěstounské péče je v některých regionech **zdlouhavý a složitý**, což brání pružné reakci na urgentní situace. Pěstouni si také stěžují na **nedostatečné zapojení do rozhodovacích procesů** a na nejasnosti v právním vymezení jejich role – zejména pokud jde o dlouhodobé umístění, kontakt s biologickou rodinou nebo přechod dítěte do jiné formy péče.

- **Nedostatek společenského uznání a motivace**

Profesionální pěstounství ve Španělsku **není vnímáno jako skutečná profese**, ačkoliv se od pěstounů očekává vysoká odbornost a dostupnost. Finanční kompenzace bývá často nedostatečná a neodráží skutečnou náročnost péče.²⁹ Chybí také širší společenské uznání a podpora mediální či politické reprezentace tohoto institutu.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ LÓPEZ, Mónica, del VALLE, Jorge F. Foster carer experience in Spain: Analysis of the vulnerabilities of a permanent model. Psicothema. 2016, vol. 28, č. 2, s. 122–129. ISSN 0214-9915. Dostupné z: <https://www.psicothema.com/pi?pii=4301>.

²⁹ La retribución del acogimiento familiar en España (2023). Studie analyzuje systém odměňování pěstounských rodin ve Španělsku, poukazuje na rozdíly mezi autonomními oblastmi a navrhuje jednotný rámec pro finanční podporu pěstounů. Zpráva zdůrazňuje potřebu spravedlivého a transparentního systému odměňování. Dostupné z: <https://www.unedcalatayud.es/content/files/2024/09/La-retribuci-n-del-acogimiento-familiar-en-Espa-a.pdf>

3. SYSTÉM PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V POLSKU

3.1 PRÁVNÍ RÁMEC A DEFINICE PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V POLSKU

3.1.1 Klíčové zákony a právní normy

Systém profesionální pěstounské péče v Polsku je zakotven v několika právních předpisech. Základním dokumentem je **zákon ze dne 9. června 2011 o podpoře rodiny a systému náhradní péče** (*Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*).³⁰ Tento zákon podrobně upravuje formy náhradní rodinné péče, podmínky jejího poskytování, práva a povinnosti pěstounů, systém vzdělávání, registr pěstounů, kontrolu, financování a institucionální podpory.

Mezi další důležité předpisy upravující oblast pěstounské péče patří:

- **Zákon ze dne 26. října 1982 o řízení ve věcech mladistvých** (*Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich*) – upravuje mimo jiné možnost nařízení pěstounské péče soudem pro děti s výchovnými problémy.³¹
- **Zákon ze dne 25. února 1964 – rodinný a opatrovnický zákoník** (*Kodeks rodzinny i opiekuńczy*) – upravuje obecný rámec rodičovské odpovědnosti a možnost svěřením dítěte do náhradní péče.³²
- **Zákon ze dne 12. března 2004 o sociální pomoci** (*Ustawa o pomocy społecznej*) – specifikuje nároky na sociální podporu, které se vztahují i na děti v pěstounské péči a samotné pěstouny.³³
- **Vyhláška o povinném školení pěstounů upravující přípravu, školení a odbornou supervizi pěstounů**³⁴ – vycházejí z prováděcích ustanovení zákona z roku 2011 a specifikují metodiku přípravy a vzdělávání pěstounů (např. minimální počet hodin školení, rozsah supervize atd.).

Polské Ministerstvo rodiny a sociální péče vydalo v roce 2023 souhrnný dokument popisující hlavní změny, které přinesla novelizace zákona o podpoře rodiny a pěstounské péči.³⁵

3.1.2 Definice profesionální pěstounské péče a její odlišení

Polský právní rámec rozlišuje několik forem pěstounské péče:³⁶

³⁰ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887. Dále jen „zákon o podpoře rodiny“. Dostupné zde: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/wspieranie-rodziny-i-system-pieczy-zastepczej-17720793>.

³¹ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, Dz.U. 1982 nr 35 poz. 228. Dále jen „zákon o řízení ve věcech mladistvých“. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/postepowanie-w-sprawach-nieletnich-16791030>

³² Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r., Dz.U. 1964 nr 9 poz. 59. Dále jen „rodinný zákoník“. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/kodeks-rodzinny-i-opiekunczy-16785962>.

³³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593. Dále jen „zákon o sociální pomoci“. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/pomoc-spoleczna-17087802>.

³⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej z dnia 9 grudnia 2011 r., Dz.U. Nr 274, poz. 1620. Dále jen vyhláška o povinném školení pěstounů. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/szkolenia-dla-kandydatow-do-sprawowania-pieczy-zastepczej-21893051>.

³⁵ Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Warszawa. 2023. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/rodzina/novelizacja-ustawy-o-wspieraniu-rodziny-i-systemie-pieczy-zastepczej-pytania-i-odpowiedzi>.

³⁶ Ustanovení § 39 zákona o podpoře rodiny.

- **Příbuzenská pěstounská péče** (*rodzinna opieka zastępcza spokrewniona*): poskytovaná blízkými příbuznými dítěte (např. prarodiči), s omezeným rozsahem školení a s právem na výživné pro dítě.
- **Nepříbuzenská pěstounská péče** (*rodzina zastępcza niezawodowa*): vykonávaná osobami mimo rodinné vazby, bez statusu zaměstnance, s příspěvkem na výživu dítěte a možností čerpat podporu.
- **Profesionální pěstounská péče** (*rodzina zastępcza zawodowa*): vykonávaná jako zaměstnání na základě pracovní smlouvy s veřejnou institucí (např. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie)³⁷, s nárokem na mzdu, sociální pojištění, důchodové krytí a další pracovní práva. Rozlišují se tři podtypy:
 - **Standardní profesionální pěstounská péče** – bez zvláštní specializace.
 - **Specializovaná profesionální pěstounská péče** – určena pro děti s vývojovým, zdravotním nebo behaviorálním zatížením.³⁸
 - **Krizová profesionální pěstounská péče** – krátkodobá forma určená pro urgentní umístění dítěte.³⁹

Profesionální pěstouni musí projít akreditovaným školením a splnit kvalifikační požadavky definované zákonem. Jejich postavení je vnímáno jako profesní činnost se všemi standardními pracovními právy.

Vedle pěstounské péče v Polsku mohou existovat i **rodinné dětské domovy**, které jsou formou rodinné náhradní péče, kde může být umístěno max. 8 dětí. Zřizují je jednotlivci na základě smlouvy se obcí a stejně jako profesionální pěstouni pobírají odměnu.

Formy **ústavní péče** zahrnují výchovná a pečovatelská zařízení, zařízení pro terapii a péči a předadopční centra. Dítě je do nich umisťováno pouze v případech, kdy není možné nalézt rodinnou náhradní péči nebo pokud to vyžaduje jeho zdravotní stav či jiná závažná okolnost.

Obr. 2. Druhy pěstounské péče v Polsku

³⁷ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (dále jen „PCPR“), je orgán veřejné správy na úrovni okresu, funkčně srovnatelný s orgánem sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) či odborem sociálních věcí krajského úřadu v České republice.

³⁸ Ustanovení § 59 zákona o podpoře rodiny.

³⁹ Ustanovení § 58 zákona o podpoře rodiny.

3.1.3 Právní forma, regulace profesionální pěstounské péče

Profesionální pěstouni v Polsku působí na základě smlouvy o výkonu funkce profesionální pěstounské rodiny uzavřené s místně příslušným orgánem veřejné správy (*powiatu*⁴⁰). Tato smlouva je upravena v § 54 zákona o podpoře rodiny. V otázkách, které nejsou upraveny zákonem o podpoře rodiny, se na tuto smlouvu použijí ustanovení občanského zákoníku o mandátní smlouvě.

V případě, že neprofesionální pěstounská rodina splňuje podmínky pro výkon funkce profesionální pěstounské rodiny, má názor koordinátora rodinné pěstounské péče a má alespoň 3 roky praxe v pěstounské rodině, provozuje rodinný dětský domov nebo působí jako ředitel zařízení péče a výchovy rodinného typu, uzavře s ní starosta *powiatu* na její žádost smlouvu o výkonu funkce profesionální pěstounské rodiny. **Tím se z ní stane profesionální pěstounská rodina.** Profesionální pěstounská rodina nemá nárok na odměnu do doby, než je první dítě umístěno do pěstounské péče, pokud dohoda nestanoví jinak.

Uchazeč, který splňuje podmínky pro výkon funkce profesionální pěstounské rodiny, podává žádost starostovi *powiatu*, jehož organizátor náhradní rodinné péče vydal jeho osvědčení o kvalifikaci. Pokud starosta *powiatu* neuzavře s kandidátem na výkon funkce profesionální pěstounské rodiny do jednoho měsíce ode dne podání žádosti smlouvu, může podat žádost i starostovi jiného *powiatu*.

Smlouvy o výkonu profesionální pěstounské péče se uzavírají **v rámci limitu profesionálních pěstounských rodin na daný kalendářní rok**, který je uveden v tříletém okresním programu rozvoje pěstounské péče.⁴¹ Smlouva se uzavírá na dobu nejméně 4 let. Pokud je dohoda uzavřena s manželi, má nárok na odměnu ten z manželů, který je uvedený ve smlouvě.

Smlouva o výkonu profesionální pěstounské péče musí obsahovat zejména:

- 1) *smluvní strany;*
- 2) *účel a předmět smlouvy;*
- 3) *místo výkonu pěstounské péče;*
- 4) *způsob a rozsah financování pěstounské péče;*
- 5) *počet dětí svěřených do pěstounské rodiny;*
- 6) *maximální počet dětí, které mohou být umístěny do dané pěstounské rodiny;*
- 7) *informaci o připravenosti pěstounské rodiny k výkonu funkce profesionální specializované pěstounské rodiny vykonávající pěstounskou péči nad:*
 - a) *dítětem, které je držitelem průkazu o zdravotním postižení nebo středně těžkého nebo těžkého zdravotního postižení,*
 - b) *dítětem umístěné na základě zákona ze dne 9. června 2022 o podpoře a resocializaci mladistvých,*
 - c) *nezletilou matkou s dítětem;*

⁴⁰ Powiat je územní správní jednotka v Polsku, která velikostně odpovídá zhruba bývalým okresům. Powiat je druhým stupněm územní samosprávy mezi *vojevodstvím* (krajem) a *gminou* (obcí). V čele *powiatu* stojí *starosta powiatu*, v některých případech se nazývá nebo *prezydent miasta*, *burmistrz* nebo *wójt*.

⁴¹ Ustanovení § 56 zákona o podpoře rodiny.

7a) *informaci o připravenosti pěstounské rodiny vykonávat pěstounskou péči o nezletilou osobu svěřenou do pěstounské péče na základě rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu cizího státu se souhlasem polského soudu;*

8) *informaci o připravenosti pěstounské rodiny k výkonu krizové profesionální pěstounské péče;*

9) *výši odměny, na kterou má pěstounská rodina nárok, a způsob jejího vyplacení;*

10) *možnost využití školení a dalších forem zvyšování kvalifikace osobami tvořícími pěstounskou rodinu;*

11) *rozsah nezbytné pomoci v případě nemoci osob tvořících pěstounskou rodinu nebo problémů se svěřenými dětmi;*

12) *podmínky dočasné nepéče o dítě v pěstounské rodině, zejména v souvislosti s trávením volného času;*

12a) *2 výši nákladů na údržbu a provoz, včetně průběžné údržby, bytu v bytovém domě nebo v rodinném domě, ve kterém má být vykonávána funkce pěstounské rodiny;*

13) *pravomoci starosty powiatu v rámci průběžné kontroly plnění smlouvy;*

14) *dobu, na kterou byla smlouva uzavřena;*

15) *podmínky a způsob změny a ukončení Smlouvy.*

Kromě samotné smlouvy o výkonu profesionální pěstounské péče je činnost profesionálních pěstounů regulována prostřednictvím:

- povinných školení a doškolování,
- pravidelné supervize poskytované kvalifikovanými odborníky,
- pravidelných návštěv a hodnocení pracovníky sociální péče,
- povinného vedení dokumentace o dítěti a spolupráce s institucemi (škola, zdravotnictví, soudy).

Součástí systému je vedení **Centrálního registru rodinné péče**,⁴² který umožňuje sledovat počet aktivních pěstounů, jejich specializace, počet svěřených dětí a další údaje relevantní pro správu systému.

Náklady na provoz Registru náhradní rodinné péče zřizuje a jeho činnost hradí ministr odpovědný za rodinné záležitosti a vede jej prostřednictvím centrálního informačního systému. Tento registr zahrnuje zejména údaje o dětech svěřených do pěstounské péče, o osobách, které péči opustily, a o osobách, jež dosáhly zletilosti v průběhu jejího trvání. Zapisují se rovněž informace o osobách s předběžným hodnocením způsobilosti k výkonu funkce pěstouna nebo k provozování rodinného dětského domova, o kandidátech splňujících podmínky pro výkon těchto činností, o jednotlivých pěstounských rodinách (včetně profesionálních), o rodinných dětských domovech a o specializovaných zařízeních péče a terapie. Součástí registru je i seznam dospívajících osob, které se osamostatňují.

Za sběr statistických údajů, metodickou podporu a dohled nad systémem zodpovídá **Ministerstvo rodiny, práce a sociální politiky** (*Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej*).⁴³

⁴² Ustanovení § 38d a násl. zákona o podpoře rodiny.

⁴³ Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - <https://www.gov.pl/web/rodzina/opieka-zastepcza-nad-dzieckiem>

3.2 APLIKAČNÍ PROCES A VÝKLAD ZÁKONA

3.2.1 Požadavky a podmínky registrace a provozu, kontrolní a odvolací orgány

Profesionální pěstounskou rodinou, jak se v Polsku přesně nazývají profesionální pěstouni, mohou být manželé nebo nesezdaná osoba, který je zaregistrován v Centrálním registru rodinné péče a se kterým starosta *powiatu* uzavře smlouvu o výkonu funkce profesionální pěstounské rodiny ve smyslu § 54 zákona o podpoře rodiny.

Celý proces výběru a kvalifikace profesionálních pěstounských rodin zajišťuje a hradí organizátor náhradní rodinné péče.⁴⁴ Žadatel o registraci v pozici profesionálního pěstouna musí splnit jak obecné požadavky na pěstounskou rodinu, tak speciální požadavky stanovené zákonem o podpoře rodiny pro profesionální pěstouny.

Proces výběru profesionálních pěstounů má několik fází (§ 42–46 zákona o podpoře rodiny). Organizátor nejprve zkoumá tzv. předběžnou kvalifikaci uchazeče. Ta je upravena v § 42 zákona o podpoře rodiny. Pěstounskou rodinou se může stát osoba, která nebyla odsouzena pro úmyslný trestný čin a která:⁴⁵

- „1) zaručuje řádný výkon pěstounské péče;*
- 2) není a nebyla zbavena rodičovské odpovědnosti a její rodičovská odpovědnost není omezena nebo pozastavena;*
- 3) plní vyživovací povinnost – pokud taková povinnost ve vztahu k nim vyplývá z exekučního titulu;*
- 4) není omezena ve své právní způsobilosti;*
- 5) je schopna řádně pečovat o dítě, což bylo potvrzeno:*
 - a) lékařským potvrzením o zdravotní nezávadnosti vydané lékařem primární zdravotní péče*
 - b) posudkem o předpokladech a motivaci k výkonu funkce pěstounské rodiny vydaného psychologem, který má alespoň magisterské vzdělání v oboru psychologie a 2 roky praxe v rodinném poradenství;*
- 6) pobývá na území Polské republiky, a v případě cizinců je jejich pobyt legální;*
- 7) zajistí dítěti vhodné životní a bytové podmínky, které umožní uspokojit jeho individuální potřeby, včetně:*
 - a) citového, tělesného a sociálního vývoje,*
 - b) řádné výchovy a rozvojem zájmů,*
 - c) volného času a organizace volného času;*
- 8) není vedena v databázi Registru sexuálně motivovaných delikventů s omezeným přístupem.“*

⁴⁴ Ustanovení § 76 zákona o podpoře rodiny. Organizátorem náhradní rodinné péče je buď organizační složky *powiatu* (odpovídá českému orgánu sociálně-právní ochrany dětí) nebo jím pověřená organizace. V jednom *powiatu* může být i více než jeden organizátor náhradní rodinné péče.

⁴⁵ Ustanovení § 42 zákona o podpoře rodiny.

Za účelem posouzení, zda uchazeč splňuje uvedené podmínky, provede organizátor analýzu osobní, rodinné a finanční situace uchazeče, včetně návštěvy v jeho bydlišti. Uchazeči, který tyto podmínky splňuje, vydá na jeho žádost organizátor doklad o pozitivní předběžné kvalifikaci. Pokud uchazeč podmínky nesplní, vydá organizátor odůvodněný negativní doklad o předběžné kvalifikaci. Pokud uchazeč s negativním dokladem nesouhlasí může rozhodnutí napadnout ve správním soudnictví. Osoby s pozitivním i negativním dokladem jsou zapisovány do Centrálního registru náhradní péče. Platnost dokladu je 2 roky. **Pro uchazeče s kladným dokladem je organizátor náhradní rodinné péče povinen do 3 měsíců zorganizovat vstupní odbornou přípravu (§ 46 zákona o podpoře rodiny).**

Povinné přípravné vzdělávání profesionální pěstounů je podrobně upraveno v nařízení ministra práce a sociální politiky o školeních pro kandidáty na výkon pěstounské péče⁴⁶ školení s cílem zajistit jejich odbornou připravenost na péči o svěřené děti.

Základní školení – min. 60 hodin. Toto školení je povinné pro všechny kandidáty na výkon funkce profesionální (i neprofesionální) pěstounské péče a zahrnuje základy rodinného práva a práv dítěte, právní rámec pěstounské péče a organizace systému (včetně role koordinátora, PCPR, financování), psychologické a pedagogické aspekty výchovy dítěte mimo rodinu (např. vazby, trauma, vzdělávací potřeby), komunikaci s dítětem i s biologickou rodinou, zdravotní péči a výchovné potřeby dítěte, praktickou stáž v profesionální pěstounské rodině, dětském domově nebo zařízení.

Doplňující školení – min. 15 hodin je specificky určené pro profesionální pěstouny a osoby provozující rodinné dětské domovy. Školení se zaměřuje na specifika každodenní práce profesionální pěstounské rodiny, zvládání problémového chování a sociálních obtíží dítěte, rozvoj výchovných dovedností a prevence vyhoření, podpora školního úspěchu dítěte.

Specializované školení – min. 20 hodin. Vyžaduje se, pokud pěstoun pečuje o děti se zdravotním postižením. Je zaměřeno na ranou diagnostiku a intervenci, psychomotorický vývoj a rehabilitační přístupy, organizace podpory pro rodiny dětí s postižením.

Školení pro péči o děti podle zákona o mladistvých – min. 20 hodin. Je určeno pro pěstouny, kteří přijímají děti na základě zákona o řízení ve věcech mladistvých. Je zaměřeno na metody resocializace a krizové intervence a právní základy odpovědnosti mladistvých a práce se soudem pro mládež.

Školení pro pohotovostní (krizové) profesionální pěstouny – min. 10 hodin. Zaměřené na specifika krátkodobého umístění a psychosociální adaptaci dítěte.

Uchazeči, kteří úspěšně absolvovali odbornou přípravu je o tom vydáno osvědčení. Uchazečům, kteří mají pozitivní doklad o předběžné kvalifikaci a doklad o absolvování odborné průpravy vystaví organizátor **osvědčení o kvalifikaci**, které má platnost 2 roky. Osoby, kterým bylo vydáno osvědčení o kvalifikaci se zapíší do Centrálního registru náhradní péče. V případě, že organizátor uchazeči odmítne osvědčení vydat, může se obrátit na správní soud s žádostí o přezkum.

3.2.2 Dohled nad výkonem činnosti, včetně možností postihu

Pravidelným odhledem nad výkonem profesionální pěstounské péče je pověřen organizátor náhradní rodinné péče (§ 132 – 134 zákona o podpoře rodiny), a to jak za účelem přezkoumání předpokladů k výkonu svěřené funkce, tak za účelem kontroly kvality jejich práce. Zákon stanoví, že první hodnocení se musí uskutečnit do jednoho roku od umístění prvního dítěte do péče, další hodnocení se uskuteční nejpozději jeden rok od prvního hodnocení a další nejméně každé tři roky.

⁴⁶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej z dnia 9 grudnia 2011 r. (Dz.U. Nr 274, poz. 1620). Dostupné zde: <https://www.gov.pl/web/rodzina/nowelizacja-ustawy-o-wspieraniu-rodziny-i-systemie-pieczy-zastepczej-pytania-i-odpowiedzi>.

V případě negativního závěrečného hodnocení pěstounské rodiny nebo rodinného dětského domova je další posouzení provedeno nejpozději do 6 měsíců ode dne posouzení. Proti negativnímu hodnocení může profesionální pěstoun podat námitky starostovi *powiatu*. V případě dalšího zamítavého pravomocného výměru podává organizátor rodinné pěstounské péče soudu návrh na zrušení rozhodnutí o umístění dítěte do pěstounské rodiny nebo do dětského domova rodiny. V případě profesionálních pěstounských rodin se za účelem určení oprávněnosti prodloužení doby trvání smlouvy provede posouzení rovněž tři měsíce před uplynutím doby platnosti smlouvy.

Pokud profesionální pěstounská rodina neplní své funkce nebo je plní nesprávně, oznámí to starosta příslušnému soudu. Změní-li soud rozhodnutí o umístění dítěte do profesionální pěstounské rodiny, **může starosta bez výpovědní doby vypovědět smlouvu.**⁴⁷ Starosta spolu s oznámením informuje soud o pěstounských rodinách a rodinných dětských domovech, do kterých lze dítě umístit, o osobách, které splňují podmínky pro výkon funkce pěstounské rodiny nebo pro provoz dětského domova s rodinou, a o pečovatelských a vzdělávacích institucích, regionálních pečovatelských a terapeutických zařízeních nebo intervenčních předadopčnicích střediscích vhodných pro dítě. Dokud není dítě znovu svěřeno do pěstounské péče, je starosta příslušný podle místa bydliště dítěte povinen zajistit dítěti péči a výchovu.

V případě, že bylo proti profesionálnímu pěstounovi zahájeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, může starosta *powiatu* zajistit dítěti, které má pěstoun v péči, jiného pěstouna (čl. 50 zákona o podpoře rodiny).

3.2.3 Financování služby

Financování profesionální pěstounské péče, včetně nákladů na výběr, zajištění vzdělávání a organizace podpory pro pěstouny, je zajištěno z prostředků samosprávných celků (*powiatů*), s možností spolufinancování ze strany státu prostřednictvím cílených dotací. Pravidla financování systému profesionální pěstounské péče je upraveno v §§ 191 až 197 zákona o podpoře rodin.

Náklady na péči a výchovu dítěte umístěného v profesionální pěstounské rodině nese obvod příslušný podle místa bydliště dítěte před jeho prvním svěřením do pěstounské péče. Zákon však předpokládá finanční příspěvek ze strany obce: V případě umístění dítěte do profesionální pěstounské rodiny nese obec podle místa bydliště dítěte před prvním svěřením dítěte do pěstounské péče náklady na péči a výchovu, a to ve výši:

- 1) 10 % nákladů na péči o dítě a jeho výchovu – v prvním roce trvání dítěte v pěstounské péči;
- 2) 30 % nákladů na péči a výchovu dítěte – ve druhém roce pobytu dítěte v pěstounské péči;
- 3) 50 % nákladů na péči a výchovu dítěte – ve třetím roce a dalších letech pobytu dítěte v pěstounské péči.

Náklady na péči a výchovu dítěte v pěstounské péči zahrnují měsíční příspěvek na úhradu nákladů za péči o dítě, který se poskytuje každému dítěti v pěstounské péči, plat profesionálního pěstouna, úhrada mimořádných výdajů za dítě a příspěvek při dosažení zletilosti.

⁴⁷ Ustanovení § 71 zákona o podpoře rodiny.

3.2.4 Práva a povinnosti poskytovatele

Poskytovatelem profesionální pěstounské péče je okresní samosprávný celek – *powiat*, který zajišťuje systém pěstounské péče v Polsku.⁴⁸ Mezi povinnosti *powiatu* v oblasti zajišťování systému profesionální pěstounské péče patří zejména:

- 1) Vypracování a realizace 3letých okresních programů rozvoje pěstounské péče, mezi které patří mj. Plán rozvoje pěstounské péče rodinné, Plán omezení počtu dětí v ústavní pěstounské péči a Limit profesionálních pěstounských rodin pro daný kalendářní rok, a to s přihlédnutím k předpokladům vyplývajícím z Plánu rozvoje pěstounské péče rodinné, k potřebě poskytovat dětem z okresu rodinnou pěstounskou péči a k omezení počtu dětí v okrese. počet dětí v ústavní pěstounské péči;*
- 2) poskytování pěstounské péče dětem v pěstounských rodinách, rodinných dětských domovech a pečovatelských a výchovných ústavech;*
- 3) organizování podpory osamostatňujících se osob opouštějících pěstounské rodiny, rodinné dětské domovy, pečovatelské a vzdělávací instituce a regionální pečovatelská a terapeutická zařízení, a to podporou procesu osamostatnění;*
- 4) vytváření podmínek pro vznik a provoz pěstounských rodin, rodinných dětských domovů a podpůrných rodin;*
- 5) provozující pečovatelské a vzdělávací instituce a zařízení denní podpory nadobecního rozsahu;*
- 6) organizování vzdělávání pro pěstounské rodiny, vedení rodinných dětských domovů a ředitelů pečovatelských a vzdělávacích zařízení rodinného typu a kandidátů na funkci pěstounské rodiny, vedení rodinného dětského domova nebo výkonu funkce ředitele pečovatelského a vzdělávacího zařízení rodinného typu;*
- 7) organizování podpory rodinné pěstounské péče, a to zejména vytvářením podmínek pro vytváření:*
 - a) podpůrné skupiny,*
 - b) odborné poradenství;*
- 8) (zrušen)*
- 9) jmenování organizátora rodinné pěstounské péče;*
- 10) zajištění toho, aby dítě přijaté do pěstounské péče prošlo nezbytnými lékařskými vyšetřeními;*
- 11) (zrušen);*
- 11a) vkládání údajů do rejstříku uvedeného v čl. 38d odst. 1, jejich aktualizaci a výmazu;*
- 12) sestavit ve spolupráci s příslušným střediskem sociální péče nebo střediskem sociálních služeb dokumentaci související s přípravou dítěte na umístění do pěstounské rodiny nebo do dětského domova rodiny.*

⁴⁸ Ustanovení § 180 odst. 2 zákona o podpoře rodin.

Starosta powiatu musí ustanovit **organizátora náhradní rodinné péče**.⁴⁹ Organizátorem je typicky organizační složka powiatu⁵⁰, ale může jím být i nestátní organizace.⁵¹ V jednom powiatu může být i více než jeden organizátor náhradní rodinné péče. Organizátor náhradní rodinné péče je zodpovědný za:

„1) nábor kandidátů pro výkon funkce profesionální pěstounské rodiny, neprofesionální pěstounské rodiny nebo provozování rodinného dětského domova;

2) hodnocení kvalifikace uchazečů o výkon funkce pěstounské rodiny nebo k provozování dětského domova a vydávání osvědčení o kvalifikaci obsahující potvrzení o absolvování odborné přípravy, stanovisko ke splnění podmínek a posouzení předpokladů k výkonu pěstounské péče;

3) organizování školení pro uchazeče o výkonu funkce pěstounské rodiny nebo k provozování rodinného dětského domova;

3a) poskytování psychologických vyšetření uchazečům o výkon funkce pěstounské rodiny nebo provozovatele rodinného dětského domova, dále pěstounským rodinám a osobám provozujícím rodinné dětské domovy;

4) organizování školení pro uchazeče o výkon funkce ředitele pečovatelského a vzdělávacího zařízení rodinného typu, vydávání osvědčení o absolvování těchto školení a stanoviska k jejich předpokladům k výkonu funkce ředitele a vychovatele v pečovatelském a vzdělávacím zařízení rodinného typu;

5) poskytování školení pěstounským rodinám a provozovatelům rodinných dětských domovů zaměřené na zvýšení jejich kvalifikace s přihlédnutím k jejich potřebám;

6) poskytování pomoci a podpory osobám vykonávajícím pěstounskou péči v rodině, zejména v rámci podpůrných skupin a pomáhajících rodin;

7) organizování dobrovolnické pomoci pěstounským rodinám a provozovatelům rodinných dětských domovů;

8) spolupráce s místní komunitou, zejména s okresním střediskem pomoci pro rodiny, střediskem sociální péče, střediskem sociálních služeb, soudy a jejich pomocnými orgány, vzdělávacími institucemi, zdravotnickými subjekty, jakož i s církvemi a náboženskými sdruženími a sociálními organizacemi;

9) poskytování poradenství a terapie osobám vykonávajícím rodinnou pěstounskou péči a jejich dětem a dětem umístěným do pěstounské péče;

10) poskytování právní pomoci osobám vykonávajícím pěstounskou rodinnou péči, zejména v oblasti rodinného práva;

11) provádět periodické hodnocení situace dětí v pěstounské péči rodin;

12) provádění diagnostické a poradenské činnosti zaměřené na nábor, školení a kvalifikaci osob deklarujících připravenost k výkonu funkce profesionální pěstounské rodiny, neprofesionální pěstounské rodiny a provozování dětského domova pro děti, jakož i vzdělávání a psychologické

⁴⁹ Ustanovení § 76 zákona o podpoře rodin.

⁵⁰ Pokud tomu tak je, musí být v rámci organizační struktury powiatu zřízen tým pro pěstounskou péči.

⁵¹ Ustanovení § 190 zákona o podpoře rodin.

a pedagogické podpory osob vykonávajících rodinnou pěstounskou péči a rodičů dětí v této péči;

13) provádění pedagogicko-psychologických vyšetření a analýz podle čl. 42 odst. 7 týkajících se kandidátů na výkon funkce pěstounské rodiny nebo provozovatele dětského domova,

14) poskytování poradenství profesionálním i neprofesionálním pěstounským rodinám a provozovatelům rodinných dětských domovů s cílem udržet a posílit jejich kompetence a bojovat proti fenoménu vyhoření;

14a) poskytování školení koordinátorům pěstounské péče v rodinných rodinách s cílem zvýšit jejich kvalifikaci;

15) předkládání výroční zprávy o dopadech prací starostovi a okresnímu úřadu;

16) podávání informací o dětech s regulovanou právní situací střediskům pro adopci za účelem vyhledání adoptivní rodiny;

17) organizace péče o dítě, pokud pěstounská rodina nebo vedoucí dětského domova není dočasně schopna zajistit péči, zejména ze zdravotních nebo náhodných důvodů nebo z důvodu plánované dovolené;

18) zápis údajů do rejstříku uvedeného v čl. 38d odst. 1, jejich aktualizaci a výmaz.“

Zákon o podpoře rodiny v § 47 dále stanoví povinnosti organizátora náhradní rodinné péče vůči konkrétnímu dítěti:

„1. Organizátor náhradní rodinné péče připravuje pěstounské rodiny a rodinné dětské domovy na přijetí dítěte tím, že:

- v případě potřeby zajistí kontakt s dítětem před jeho umístěním do této rodiny nebo dětského domova nejpozději 7 dnů před osvojením dítěte;

- předloží nejpozději ke dni předcházejícímu dni přijetí dítěte doklady uvedené v čl. 38a odst. 1 bodech 3 až 8.

2. V případě umístění dítěte, které vyžaduje okamžitou pomoc v rodinné pěstounské péči nebo umístění dítěte podle článku 12a zákona ze dne 29. července 2005 o boji proti domácímu násilí, poskytne organizátor rodinné pěstounské péče pěstounské rodině nebo osobě provozující rodinný dětský domov informace uvedené v čl. 38a odst. 1 bodech 1 a 2 a dokumentaci, 1 bodů 3 až 8 bezprostředně po osvojení dítěte.

3. Bez ohledu na dokumentaci a informace uvedené v čl. 38a odst. 1 mají pěstounská rodina a správce dětského domova právo získat informace a obdržet nebo nahlédnout do veškeré dostupné dokumentace, včetně právní a lékařské, týkající se osvojeného dítěte.

4. Organizátor rodinné pěstounské péče umožňuje pěstounským rodinám a provozovatelům rodinného dětského domova poradenství v psychologické a pedagogické poradně nebo jiném odborném poradně a odbornou terapii.

5. Organizátor rodinné pěstounské péče spolupracuje se soudem a informuje alespoň jednou za 6 měsíců příslušný soud o celkové osobní situaci dítěte umístěného v pěstounské rodině nebo rodinném dětském domově a o situaci rodiny dítěte.

6. Pokud se zjistí, že důvod pro umístění dítěte do pěstounské rodiny nebo do dětského domova pominul, informuje organizátor rodinné pěstounské péče příslušný soud o možnosti návratu dítěte

do rodiny, přičemž připojí stanovisko obce nebo subjektu pracujícího s rodinou a stanovisko koordinátora rodinné pěstounské péče.

7. Nejsou-li informace uvedené v odstavci 6 předloženy soudu do 18 měsíců ode dne svěření dítěte do pěstounské péče, předloží organizátor rodinné pěstounské péče příslušnému soudu návrh s odůvodněním zahájení řízení z moci úřední o vydání rozhodnutí proti dítěti za účelem úpravy právního postavení dítěte. K žádosti se přikládá zřizovatel rodinné pěstounské péče, a to zejména se stanoviskem obce nebo subjektu pracujícího s rodinou a stanoviskem koordinátora rodinné pěstounské péče.“

V Polsku dále existuje pozice **koordinátora pěstounské péče**. Ten je zaměstnancem organizátora náhradní rodinné péče. Koordinátor spolupracuje s pěstounskými rodinami, včetně profesionálních pěstounských rodin. Spolupráce s nimi není povinná, rodině je koordinátor přidělen na její žádost. Jeden koordinátor pečuje o maximálně 15 pěstounských rodin.

„Mezi úkoly koordinátora rodinné pěstounské péče patří zejména:⁵²

- 1) poskytování pomoci pěstounským rodinám a rodinným dětským domovům při plnění úkolů vyplývajících z pěstounské péče;*
- 2) ve spolupráci s pěstounskou rodinou nebo s provozovatelem dětského domova a rodinným asistentem, a pokud rodině dítěte nebyl přidělen rodinný asistent – ve spolupráci se subjektem organizujícím práci s rodinou, popřípadě plán pomoci dítěti;*
- 3) pomoc pěstounským rodinám a provozovatelům rodinných dětských domovů při navazování vzájemného kontaktu;*
- 4) poskytování přístupu pěstounským rodinám a provozovatelům rodinných dětských domovů ke specializované pomoci dětem, včetně psychologické, převýchovné a rehabilitační;*
- 5) hlášení informací o dětech s regulovanou právní situací střediskům pro adopci za účelem vyhledání adoptivní rodiny pro ně;*
- 6) poskytování podpory dospělým žákům rodinných forem pěstounské péče;*
- 7) předkládání výroční zprávy o dopadech práce organizátorovi rodinné pěstounské péče.“*

Vedle organizátora a koordinátora existuje v Polsku ještě pozice **rodinného asistenta**, ten je odpovědný za práci s biologickou rodinou dítěte. Jedná se o vyškolené pracovníky, kteří pomáhají biologické rodině v krizi a kteří společně s rodinou vytvoří individuální plán pomoci konkrétní rodině. Cílem práce asistenta je provést veškeré kroky k sanaci narušených vztahů a reintegraci rodiny tak, aby bylo zamezeno oddělení dítěte od rodiny. Asistent pracuje maximálně s 20 rodinami. Asistent pracuje s rodinou i v případě dočasného odebrání dítěte tak, aby se dítě mohlo v co nejkratší době navrátit zpět do původní rodiny. Asistent pracuje nejen s dospělými, ale i dítětem.⁵³

3.2.5 Popis poskytovaných služeb

Profesionální pěstounská péče v Polsku zahrnuje ubytování, péči a výchovu po dobu 24 hodin denně. Jejich úkolem je dále zejména:⁵⁴

⁵² Ustanovení § 77 – 79 zákona o podpoře rodiny.

⁵³ NÁHRADNÍ RODINA. Náhradní rodinná péče v Polsku. Online. 2023. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/wp-content/uploads/2023/03/Pravni-uprava-nahradni-rodinne-pecce-v-Polsku-.pdf>.

⁵⁴ Ustanovení § 40 zákona o podpoře rodin.

- zacházet s dítětem způsobem, který podporuje jeho smysl pro důstojnost a osobní hodnotu;
- zajistit přístup k odpovídajícím zdravotním pojištěním;
- poskytovat vzdělání, kompenzovat vývojové a akademické nedostatky;
- zajistit rozvoj talentů a zájmů;
- uspokojovat jeho emocionální, existenční, vývojové, sociální a náboženské potřeby;
- poskytnout ochranu před svévolným nebo nezákonným zasahováním do soukromého života dítěte;
- umožnit styk s rodiči a jinými blízkými osobami, pokud soud nerozhodne jinak.

Profesionální, ale i neprofesionální pěstounská péče může být záraz poskytována **maximálně 3 dětem**. V případě, že je třeba umístit početnější sourozeneckou rodinu, je vyžadován souhlas pěstouna a kladné stanovisko koordinátora náhradní rodinné péče.

Krizová profesionální pěstounská péče poskytuje péči dítěti, které je mu svěřeno na základě soudního rozhodnutí, které bylo přivezeno policií nebo pohraniční stráží nebo na žádost rodičů, dítěte nebo jiné osoby v případě uvedeném v článku 12a zákona ze dne 29. července 2005 o boji proti domácímu násilí.

Krizový profesionální pěstoun může odmítnout dítě přijmout pouze v případě, pokud celkový počet dětí umístěných v této rodině přesáhne 3 nebo pokud je dítě přivedené policií nebo pohraniční stráží starší 10 let.

Dítě zůstává v péči krizové pěstounské rodiny, dokud se jeho situace nenapraví, nejdéle však 4 měsíce. Ve zvlášť odůvodněných případech může být tato doba se souhlasem organizátora prodloužena na 8 měsíců nebo do skončení soudního řízení o návratu dítěte do rodiny, adopci nebo o umístění do jiné formy péče.

Speciální profesionální pěstounská péče je poskytována zejména⁵⁵ dětem, které jsou držiteli potvrzení o zdravotním postižení nebo potvrzení o těžkém nebo středně těžkém zdravotním postižení; dětem podle zákona ze dne 9. června 2022 o podpoře a resocializaci mladistvých a nezletilým matkám s dětmi.

3.2.6 Požadavky na pěstouny a jeho výběr

Uchazeč o pozici profesionálního pěstouna musí splňovat obecné podmínky pro uchazeče o pozici nepříbuzenského pěstouna – viz kapitola 3.2.1.

3.2.7 Rozhodovací proces výběru pěstouna pro dané dítě

O umístění konkrétního dítěte do pěstounské péče rozhoduje **opatrovnický soud** na návrh organizátora náhradní rodinné péče. Při výběru vhodného pěstouna se zohledňují:

- potřeby a specifika dítěte (věk, zdravotní stav, minulé zkušenosti);
- dovednosti a zkušenosti pěstouna;
- případná příbuznost nebo kulturní/jazyková blízkost;
- dostupnost místa u pěstouna a jeho kapacita (§ 42–43 zákona o podpoře rodin).

⁵⁵ Ustanovení § 59 zákona o podpoře rodiny.

3.2.8 Místo výkonu péče

Pěstounská péče se zpravidla vykonává **v domácnosti pěstouna**. Je povinností profesionálního pěstouna zajistit dítěti vhodné životní a bytové podmínky, což je organizátorem náhradní rodinné péče kontrolováno v rámci posuzování předběžné kvalifikace a následně v rámci pravidelného hodnocení pěstounských rodin. Bytové podmínky musí být vhodné k výchově dětí – zejména zajištění samostatného prostoru pro každé dítě a hygienického zázemí.

3.2.9 Práva a povinnosti pěstouna

Pěstounská rodina má povinnost poskytovat dítěti nepřetržitou péči a výchovu, kromě toho ze zákona vyplývají i tyto konkrétní povinnosti:

- 1) zacházet s dítětem způsobem, který podporuje pocit důstojnosti a osobní hodnoty;
- 2) zajistit přístup ke službám zdravotní péče;
- 3) poskytovat vzdělání, kompenzovat vývojové a školní nedostatky;
- 4) zajistit rozvoj talentu a zájmů;
- 5) uspokojovat své emocionální, živé, vývojové, sociální a náboženské potřeby;
- 6) poskytují ochranu před svévolným nebo nezákonným zasahováním do soukromého života dítěte;
- 7) umožnit styk s rodiči a jinými příbuznými, pokud soud nerozhodne jinak.

Vůči zaměstnavateli má profesionální pěstounská rodina povinnost spolupracovat koordinátorem rodinné pěstounské péče a organizátorem náhradní rodinné péče. Má povinnost podílet se na vyhodnocování míry prospívání dítěte, povinnost hlásit změny, které mají vliv na průběh péče. profesionální pěstounská rodina povinnost systematicky si zvyšovat kvalifikaci účastí na vzdělávacích akcích⁵⁶ pořádaných organizátorem náhradní rodinné péče a dále povinnost předkládat organizátorovi lékařské potvrzení o zdravotním stavu a názor na své předpoklady a motivaci k dalšímu výkonu funkce pěstounské rodiny.⁵⁷ Pěstoun má povinnost mlčenlivosti o důvěrných informacích.

Vůči rodičům dítěte má profesionální pěstounská rodina povinnost umožnit kontakt s dítětem a informovat je o něm, a to v rozsahu stanoveném.

3.2.10 Forma a výše finanční ohodnocení, zdravotní a sociální pojištění, nemocenská

Profesionální pěstounská rodina má **nárok na měsíční plat** ne nižší než 4100 PLN. Krizová profesionální pěstounská rodina má nárok na měsíční plat ne nižší než 124 % základní částky. Při stanovení výše odměny se přihlédne ke kvalifikaci, odborné přípravě a hodnocení profesionální pěstounské rodiny. Krizová profesionální pěstounská rodina, v níž pobývají více než 3 děti nebo alespoň jedno dítě se zdravotním postižením 81 po dobu delší než 10 dnů v kalendářním měsíci, pobírá příspěvek ve výši 20 % obdržené odměny. Profesionální pěstounská rodina pobírá měsíční odměnu ve výši nejméně 20 % měsíční odměny za dobu výkonu funkce podpůrné rodiny (viz níže).

⁵⁶ Ustanovení § 51 zákona o podpoře rodiny.

⁵⁷ Ustanovení § 45a zákona o podpoře rodiny.

Profesionální pěstounská rodina má dále nárok na **měsíční příspěvek na pokrytí materiálních potřeb dítěte** ve výši 1517 PLN. Pokud má rodina v péči dítě zdravotně postižené dítě, zvyšuje se příspěvek o dalších 306 PLN.

Profesionální pěstounská rodina může obdržet **mimořádné finanční prostředky** na údržbu bytu v bytovém domě nebo rodinném domě ve výši odpovídající nákladům vynaloženým na nájemné, poplatky za elektřinu a teplo, palivo, vodu, plyn, sběr pevného a kapalného odpadu, osobní výtah, hromadnou anténu, předplatné televize a rozhlasu, telekomunikačních služeb a související s provozními náklady, které se vypočítají tak, že se celková výše těchto nákladů vydělí počtem osob žijících v daném objektu nebo rodinném domě a vynásobí se počtem dětí, osob, které dosáhly plnoletosti v pěstounské péči a osob, které opouštějí pěstounskou péči jako nezletilé osoby. Jednou ročně může starosta poskytnout profesionální pěstounské rodině příspěvek na pokrytí nákladů spojených s nutnou rekonstrukcí bytu v bytovém domě nebo v rodinném domě.

„Doba výkonu funkce profesionální pěstounské rodiny se započítává do doby výkonu práce potřebné k získání nebo udržení zaměstnaneckých práv.“⁵⁸ Profesionální pěstoun má hrazeno **zdravotní a důchodové pojištění** je hrazeno státem (*powiatem*), má nárok na placenou dovolenou v délce 30 dní⁵⁹, nárok na **nemocenské dávky**, rodičovskou dovolenou, podporu v nezaměstnanosti a další dávky vyplývající ze statutu zaměstnance.

3.2.11 Forma a objem odborné podpory pěstouna

Přesný rozsah podpory, na kterou má konkrétní profesionální pěstoun nárok, stanoví smlouva o výkonu profesionální pěstounské péče. Obecně lze říci, že profesionální pěstounská rodina má obecně nárok na školení zaměřené na zvýšení jejich kvalifikace s přihlédnutím k jejich potřebám, na poskytnutí pomoci a podpory, zejména v rámci podpůrných skupin (supervize) a asistenčních rodin, na dobrovolnickou pomoc, na poskytnutí poradenství a terapie pro sebe, pro svoje děti a pro svěřené děti a dále právo na právní pomoc, zejména v oblasti rodinného práva.⁶⁰ V případě, že o to požádá, má profesionální pěstoun právo a pomoc koordinátora pěstounské péče.

3.2.12 Nárok na odpočinek pěstouna a jeho realizace s ohledem na dítě

Pěstoun má právo na **30 dní placené dovolené ročně**. Zákon stanoví, že během dovolené nebo jiné nepřítomnosti pěstouna se dítě dočasně svěří jiné osobě nebo zařízení, které splňuje zákonné předpoklady pro výkon péče. Nejčastěji je péče svěřena jinému profesionálnímu pěstounovi, osobě zapsané v evidenci náhradních pečovateli (tj. vyškolené osoby s osvědčením o způsobilosti). Ve výjimečných situacích může být dítě dočasně umístěno do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (*placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego*), pokud jiné řešení není možné.

Podmínkou je, že osoba přebírající péči je schválena organizátorem pěstounské péče a musí být zajištěna kontinuita a bezpečí pro dítě. Role organizátora rodinné pěstounské péče je naplánovat a zajistit alternativní péči během dovolené pěstouna, respektovat právo pěstouna na odpočinek a zajistit, aby dítě nebylo vystaveno destabilizaci nebo stresu.

3.2.13 Podpora a sankce při porušení povinností

Pěstouni mohou čerpat **dodatečnou podporu** v náročných situacích (např. psychologickou intervenci, náhradní péči). V případě **porušení povinností** (např. ohrožení dítěte, nespolupráce s organizátorem, negativní hodnocení) může organizátor soudu navrhnout odnětí dítěte z péče (§ 84 zákona o podpoře rodin), v čehož důsledku by došlo k rozvázání smlouvy o pěstounské péči.

⁵⁸ Ustanovení § 68 zákona o podpoře rodiny.

⁵⁹ Ustanovení § 69 zákona o podpoře rodiny.

⁶⁰ Ustanovení § 76 zákona o podpoře rodiny.

3.2.14 Charakteristika dítěte, které může být svěřeno do péče profesionálního pěstouna

Do standardní profesionální pěstounské péče jsou svěřovány děti, které nemohou zůstat ve své biologické rodině a nenašel se pro ně vhodné příbuzenský a neprofesionální pěstoun. Zároveň jde o děti, u kterých neexistuje indikace pro svěření do péče specializovaného a krizového profesionálního pěstouna. Typickým případem jsou sourozenecké skupiny.

Krizová profesionální pěstounská péče poskytuje péči dítěti, které je mu svěřeno na základě soudního rozhodnutí, které bylo přivezeno policií nebo pohraniční stráží nebo na žádost rodičů, dítěte nebo jiné osoby v případě uvedeném v článku 12a zákona ze dne 29. července 2005 o boji proti domácímu násilí.

Speciální profesionální pěstounská péče je poskytována zejména⁶¹ dětem, které jsou držiteli potvrzení o zdravotním postižení nebo potvrzení o těžkém nebo středně těžkém zdravotním postižení; dětem podle zákona ze dne 9. června 2022 o podpoře a resocializaci mladistvých a nezletilým matkám s dětmi.

3.2.15 Způsoby svěření dítěte do péče (kdo rozhoduje, jaký právní titul, za jakých podmínek)

O svěření dítěte do profesionální pěstounské péče rozhoduje **příslušný okresní soud pro rodinné záležitosti** (*sąd rodzinny*) na návrh organizátora náhradní rodinné péče, který předem posuzuje vhodnost pěstouna i potřeby konkrétního dítěte. Podmínkou je vždy, že umístění dítěte do profesionální péče **lépe odpovídá jeho nejlepšímu zájmu**, než jiné dostupné formy náhradní péče (§ 35 a § 42 zákona o podpoře rodiny).

3.2.16 Práva a povinnosti rodiny svěřeného dítěte

V polské právní úpravě biologičtí rodiče dítěte, které bylo svěřeno do pěstounské péče, neztrácejí automaticky svá rodičovská práva. Jejich postavení se odvíjí zejména od toho, zda jim byla rodičovská odpovědnost (*władza rodzicielska*) zachována, pozastavena nebo odejmuta. Podle článku 113 § 1 rodinného zákoníku mají rodiče právo na osobní kontakt s dítětem, pokud soud nerozhodne jinak. Toto právo může být omezeno nebo vyloučeno na základě článku 113 rodinného zákoníku, pokud by kontakt ohrožoval blaho dítěte. Rodiče mají rovněž právo být informováni o důležitých otázkách týkajících se dítěte, zejména pokud jim rodičovská odpovědnost nebyla odejmuta (§ 95 § 3 rodinného zákoníku), a mají procesní postavení v řízeních týkajících se dítěte.

Zároveň mají biologičtí rodiče i povinnosti, které plynou z jejich role – především povinnost přispívat na výživu dítěte. Podle článku 133 § 1 rodinného zákoníku je každý z rodičů povinen hradit náklady spojené s výživou a výchovou dítěte v rozsahu svých možností a majetkových poměrů. Pokud je dítě umístěno do pěstounské péče, může soud v samostatném řízení určit výši výživného, které mají rodiče přispívat (§ 144 rodinného zákoníku). Rodiče jsou rovněž povinni respektovat rozhodnutí veřejných institucí – především soudu a organizátora pěstounské péče.

Rozsah práv a povinností biologických rodičů tedy závisí na konkrétní právní situaci každého případu a může být soudem individuálně upraven. Pokud dojde k úplnému zbavení rodičovské odpovědnosti (čl. 111 rodinného zákoníku), rodiče ztrácejí i právo na kontakt s dítětem, pokud jim ho soud výslovně neponechá. Polský systém náhradní péče tak umožňuje zachovat určitou míru rodičovské odpovědnosti i po svěření dítěte do pěstounské péče, vždy s důrazem na nejlepší zájem dítěte.

3.2.17 Ukončení péče

Nejčastější formou ukončení je rozhodnutí soudce soudu pro rodinné záležitosti (*sąd rodzinny*), který na základě podnětu veřejného orgánu (např. PCPR), pěstounů nebo rodičů posoudí, že další výkon pěstounské péče není v nejlepší zájmu dítěte.

⁶¹ Ustanovení § 59 zákona o podpoře rodiny.

K tomu může dojít například pokud:

- se zlepší situace biologické rodiny a dítě se může vrátit domů (čl. 112 rodinného zákoníku),
- se dítěti najde trvalé řešení (např. adopce),
- dojde ke zhoršení vztahů mezi dítětem a pěstouny,
- pěstouni přestávají plnit své povinnosti nebo o ukončení požádají.

Rozhodnutí o ukončení pěstounské péče má vždy formu soudního rozhodnutí (*postanowienie sądu*), přičemž soud přihlíží k názoru dítěte, pokud to jeho věk a vyspělost dovolují (§ 95 zákona o podpoře rodiny).

Pěstounská péče automaticky končí také ve chvíli, kdy dítě dosáhne 18 let věku, ledaže pokračuje ve vzdělávání (např. na střední či vysoké škole). Soud výjimečně rozhodne o prodloužení podpory (*wsparcie po uzyskaniu pełnoletości*), a to do 25 let, pokud dítě splňuje zákonné podmínky (§ 37 zákona o podpoře rodiny). V tomto období již nejde o plnohodnotnou pěstounskou péči, ale o navazující podporu mladého dospělého, kterou poskytuje organizátor náhradní rodinné péče.

3.2.18 Další podpora dítěte a sledování jeho prospívání

Děti umístěné v pěstounské péči mají nárok na systematickou, víceúrovňovou podporu, která zahrnuje:

Materiální zabezpečení: měsíční příspěvek na výživu, oblečení, školní potřeby apod. (§ 80 zákona o podpoře rodiny) a jednorázové příspěvky (např. na vybavení školní docházky nebo samostatné bydlení po dosažení plnoletosti).

Přístup ke vzdělávací a zdravotní péči: děti mají nárok na běžné i specializované služby v oblasti školství, zdravotnictví a psychologie. Při zvláštních potřebách je možné žádat o dodatečné příspěvky (§ 91 zákona o podpoře rodiny).

Psychologická a pedagogická podpora: včetně terapií, reedukace, podpůrných programů, mediace atd.

Specifické programy pro mladé dospělé: po dosažení 18 let může dítě požádat o pokračující podporu až do 25 let věku, pokud se dále vzdělává (§ 37 zákona).

Za sledování prospívání dítěte odpovídá organizátor pěstounské péče. Jeho povinností je:

- vypracovat a aktualizovat plán péče o dítě (*plan pomocy dziecku*) do 30 dnů od svěření (§ 75 odst. 1 zákona o podpoře rodiny),
- provádět nejméně každých 6 měsíců hodnocení situace dítěte, pěstounské rodiny a vztahů mezi nimi (§ 75 odst. 2 zákona o podpoře rodiny),
- zajistit kontakt dítěte s rodinou původu, pokud to není v rozporu s jeho zájmem,
- koordinovat spolupráci se školami, psychology, lékaři a dalšími subjekty, které se podílejí na péči o dítě.

Na základě hodnocení může organizátor doporučit změnu v rámci pěstounství, návrat dítěte do původní rodiny, zahájení adopčního řízení nebo další odborné intervence.

3.3 STATISTIKY A VÝSLEDKY

3.3.1 Podíl a počty dětí v této péči z celkového počtu dětí mimo rodiny ve vztahu k jiným typům péče v čase

V Polsku je systém náhradní péče o děti rozdělen na **rodinnou pěstounskou péči** a **institucionální péči**. Rodinná pěstounská péče zahrnuje různé formy, včetně profesionální pěstounské péče.

Počet a podíl dětí v pěstounské péči:⁶²

Na konci roku 2023 bylo v pěstounské péči 75,3 tisíce dětí, z toho 58,2 tisíce v rodinné pěstounské péči a 17,1 tisíce v ústavní péči. Ve srovnání s rokem 2022 se počet dětí v pěstounské péči zvýšil o 3,5 %. Na konci roku 2023 fungovala rodinná pěstounská péče ve formě příbuzenských, nepříbuzenských a profesionálních pěstounských rodin, kterých bylo 35 978, a ve formě rodinných dětských domovů – 834 jednotek. Mezi pěstounskými rodinami tvořily příbuzenské rodiny 63,8 %, nepříbuzenské – 30,4 % a profesionální pěstounské rodiny – 5,8 %.

Funkci pěstounské rodiny plnilo 18 675 manželských párů a 17 303 osamělých osob. Rodiny, které přijaly jedno dítě, tvořily 72,3 %, dvě děti – 18,1 %, tři děti – 5,4 % a čtyři a více dětí 4,1 % ze všech pěstounských rodin. Více než polovinu osob vykonávajících roli pěstounské rodiny tvořily osoby ve věku 51–70 let. Rodinné dětské domovy provozovalo 707 manželských párů a 127 osamělých osob.

3.3.2 Míra úspěšnosti (např. integrace dětí, spokojenost pěstounů) a její měření

V Polsku je úspěšnost pěstounské péče, zahrnující integraci dětí a spokojenost pěstounů, hodnocena prostřednictvím různých ukazatelů a studií. Tyto studie se zaměřují na kvalitu vztahů mezi dětmi a pěstouny, stabilitu umístění, akademické úspěchy dětí a jejich následnou integraci do společnosti. Například zpráva *"Postępy deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w Polsce"* zdůrazňuje, že péče v rodinném prostředí poskytuje dětem větší šanci na vytvoření pevných vazeb s pečovateli, což je klíčové pro jejich emocionální vývoj.⁶³

Měření spokojenosti pěstounů a úspěšnosti integrace dětí se provádí prostřednictvím pravidelných hodnocení a zpráv. Například *"Raport z badania ewaluacyjnego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w m.st. Warszawie na lata 2013 - 2015"* poskytuje podrobnou analýzu fungování pěstounské péče v hlavním městě, včetně doporučení pro zlepšení systému.⁶⁴

3.3.3 Identifikované problémy a výzvy

Systém profesionální pěstounské péče v Polsku, i přes deklarovanou podporu rodinných forem náhradní výchovy, čelí řadě výzev a strukturálních problémů, které omezují jeho efektivitu a dostupnost. Tyto nedostatky byly identifikovány jak v odborných studiích (viz výše), tak v evaluačních zprávách veřejných institucí (např. *Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej*, zprávy NIK, nezávislé výzkumy např. WiseEuropa).

Nedostatek profesionálních pěstounů.

Jedním z nejzásadnějších problémů je nízký počet profesionálních pěstounských rodin. Navzdory tomu, že tato forma péče je určena pro děti se zvláštními potřebami, včetně dětí traumatizovaných, s poruchami chování nebo sourozeneckých skupin, není kapacitně pokryta. Mnohé okresy (powiaty) hlásí dlouhodobý nedostatek zájemců a malou obměnu aktivních profesionálních pěstounů.

⁶² Polský statistický úřad. Foster care in 2023. Online. Dostupné z: <https://stat.gov.pl/en/topics/children-and-family/children/foster-care-in-2023%2C1%2C9.html>

⁶³ Dostupné zde: [raport_deinstytucjonalizacja.pdf](#)

⁶⁴ Dostupné zde: [Microsoft Word - Raport z badania ewaluacyjnego_08.10](#)

Finanční podmínky a pracovní status.

Profesionální pěstouni jsou formálně považováni za osoby vykonávající péči na základě smlouvy o výkonu činnosti s PCPR (§ 44 zákona o podpoře rodiny). Avšak odměna často neodpovídá náročnosti a nepřetržité dostupnosti. Vyskytuje se zvýšená míra vyhoření, zvláště u krizových pěstounských rodin (*pogotowie rodzinne*).

Nedostatečná odborná podpora a doprovod

Ačkoli zákon ukládá organizátorům péče povinnost poskytovat pěstounům psychologické, pedagogické a sociální poradenství (§ 76 zákona), v praxi je tato podpora nerovnoměrná mezi okresy, často administrativně zatížená a formální, s omezeným přístupem k odborníkům (např. dětským terapeutům).

Administrativní zátěž a rigidita systému

Profesionální pěstouni poukazují na byrokratické překážky, pomalé schvalovací procesy (např. při změně formy péče, přechodu dítěte do jiné rodiny) a malý prostor pro samostatné rozhodování. Absence přímé koordinace mezi školami, zdravotními zařízeními a PCPR často komplikuje každodenní výkon péče.

Nízká informovanost veřejnosti a nedostatek společenské podpory. V Polsku chybí systematická kampaň na podporu pěstounství. Profesionální pěstouni nejsou veřejností vždy vnímáni jako odborní pracovníci a jejich role je často podhodnocena. To má dopad na nízkou motivaci k výkonu této funkce, zejména v menších regionech.

4. SYSTÉM PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V CHORVATSKU

4.1 PRÁVNÍ RÁMEC A DEFINICE PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE V POLSKU

4.1.1 Klíčové zákony a právní normy

Profesionální pěstounská péče v Chorvatsku je upravena především **zákonem č. 115/2018, o pěstounské péči** (*Zakon o udomiteljstvu*⁶⁵), který představuje základní právní rámec pro všechny formy pěstounství, včetně profesionálního pěstounství. Tento zákon stanoví podmínky a způsoby poskytování pěstounské péče, rozlišuje jednotlivé formy péče (tradiční, příbuzenskou a profesionální) a upravuje práva a povinnosti pěstounů, včetně jejich odborné podpory, nároku na odměnu, zdravotní a důchodové pojištění.

V roce 2022 došlo k výrazné novelizaci zákona č. 115/2018, kterou vyvolaly systémové problémy ve fungování pěstounské péče: rozdílná kvalita péče, nerovnoměrné regionální rozložení, nepříznivá věková a vzdělanostní struktura pěstounů a nízký zájem nových, zejména mladších a vzdělanějších rodin. Novelizace (zákon č. 18/22) měla zajistit, aby existoval určitý počet specializovaných pěstounů pro děti, zvýšit počet pěstounů a rozšířit pěstounskou péči v regionech, kde není dostatečně rozvinutá. V rámci těchto změn byla zvýšena odměna pěstouna a navýšeny byly také příspěvky na potřeby uživatelů, se zvláštním důrazem na děti.

K chorvatskému zákonu o pěstounské péči č. 18 z roku 2022 se vztahuje několik důležitých prováděcích předpisů, které konkretizují výkon jednotlivých ustanovení zákona a upravují praktické aspekty (profesionální) pěstounské péče. Tyto předpisy vydává ministr příslušný pro oblast sociální péče.

Mezi hlavní **prováděcí předpisy** patří:

- vyhláška o bytových podmínkách pro výkon pěstounské péče;⁶⁶
- vyhláška o způsobu a délce trvání školení a dalšího vzdělávání pěstounů;⁶⁷
- vyhláška o způsobu a postupu posouzení rodiny pro výkon pěstounské péče;⁶⁸
- rozhodnutí o výši odměny za práci pěstounů;⁶⁹
- vyhláška o obsahu a způsobu vedení registru pěstounů a registru umístěných osob a formulářích pro podávání zpráv;⁷⁰
- vyhláška o udělování ocenění pěstounům.⁷¹

⁶⁵ Zakon o udomiteljstvu, Narodne novine, br. 115/2018, vyhlášen 13. prosince 2018. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_12_115_2257.html.

⁶⁶ Pravilnik o stambenim uvjetima za obavljanje udomiteljstva, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_904.html.

⁶⁷ Pravilnik o načinu i trajanju osposobljavanja i dodatnog usavršavanja udomitelja, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_905.html.

⁶⁸ Pravilnik o načinu i postupku obiteljske procjene za obavljanje udomiteljstva, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_906.html.

⁶⁹ Odluka o visini naknade za rad udomitelja, Narodne novine, br. 34/2023. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_03_34_621.html.

⁷⁰ Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra udomitelja i registra smještenih korisnika te sadržaju obrasca za izvještavanje, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_907.html.

⁷¹ Pravilnik o dodjeli nagrade udomiteljima, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_908.html.

Z procesního hlediska je důležitý **zákon č. 103/15, o rodině** (*Obiteljski zakon*)⁷², který upravuje pravomoci Centra pro sociální péče (*Centar za socijalnu skrb*)⁷³ a opatrovnického soudu ve vztahu k umisťování dětí do pěstounské péče (všech druhů).

V Chorvatsku je možné dítě umístit do pěstounské péče z trestněprávních důvodů na základě **zákona č. 111/97 o soudech pro mládež** (*Zakon o sudovima za mladež*)⁷⁴. Tento zákon upravuje trestní odpovědnost mladistvých a stanoví opatření, která mohou být uložena mladistvým pachatelům trestných činů. Jedním z těchto opatření je umístění dítěte do pěstounské péče, pokud je to považováno za nejvhodnější řešení v zájmu dítěte.

Podle tohoto zákona může soud rozhodnout o umístění dítěte do pěstounské péče jako součást výchovného opatření, pokud je dítěti mezi 14 a 18 lety a spáchalo trestný čin. Cílem tohoto opatření je zajistit dítěti stabilní a podpůrné prostředí, které mu pomůže napravit jeho chování a integraci do společnosti. Kromě toho zákon o mladistvých soudcích stanoví, že v případech, kdy je dítě obětí trestného činu, může být rovněž umístěno do pěstounské péče, pokud je to nezbytné pro jeho ochranu a blaho. Toto opatření je přijímáno ve spolupráci s centry sociální péče a dalšími příslušnými orgány.

4.1.2 Definice profesionální pěstounské péče a její odlišení

Zákon o pěstounské péči definuje pěstounskou péči jako je forma mimoinstitucionální péče, prostřednictvím které je dítěti nebo dospělé osobě, jež potřebuje sociální péči, zajištěno ubytování, péče a podpora ve stimulujícím a pozitivním rodinném prostředí v souladu s jeho individuálním plánem změny.

Tato definice zdůrazňuje, že pěstounství je alternativou k institucionální péči, zahrnuje ubytování i každodenní péči, se vztahuje nejen na děti, ale i na dospělé osoby s potřebou sociální podpory a probíhá v rodinném prostředí, nikoli v zařízení sociálních služeb. Institucionální péče se nazývá „**smještaj**“ a jedná se o formu péče, kdy je dítě (nebo jiná osoba) umístěno do zařízení sociálních služeb – např. dětský domov, domov pro osoby se zdravotním postižením apod. Právní úprava je obsažena primárně v Zákoně č. 18/22 o sociální péči (*zakon o socijalnoj skrbi*)⁷⁵. Péče je kolektivní, profesionální, ale neprobíhá v rodinném prostředí.

V chorvatském právním rámci **existují tři základní formy pěstounské péče**: tradiční pěstounská péče, pěstounská péče jako profese a příbuzenská pěstounská péče (čl. 10 zákona o pěstounské péči). **Tradiční forma** spočívá v poskytování ubytování a péče buď dětem, nebo dospělým osobám se specifickými potřebami, přičemž pěstounská rodina musí splňovat zákonné podmínky dle čl. 14 zákona o pěstounské péči. Výjimečně lze do této péče zařadit i společné ubytování například sourozenců či rodiče s dítětem. Tato forma je spojena s nárokem na příspěvek na obživu a odměnu za výkon pěstounské činnosti.

Profesionální pěstounské péče (pěstounská péče jako profese) se dále dělí na dvě formy: standardní a specializovanou. **Standardní profesionální pěstoun** pečuje o stejné skupiny uživatelů jako v tradiční formě, avšak má nárok i na dávky ze systému důchodového, zdravotního a nemocenského pojištění. **Specializovaná forma profesionální pěstounské péče** je určena dětem a mladým dospělým s výraznými potřebami (viz podrobně dále).

Příbuzenská pěstounská péče se uplatňuje tehdy, je-li dítě svěřeno do péče blízkým rodinným příslušníkům (např. prarodičům, sourozencům), pokud je to v nejlepším zájmu dítěte a příbuzný splňuje předepsané podmínky. Takový pěstoun má nárok na příspěvek na obživu, nikoliv však na plnou odměnu jako profesionální pěstoun.

⁷² Obiteljski zakon], konsolidované znění. Narodne novine, br. 103/2015, 98/2019, 47/2020, 49/2023, 156/2023. Účinné od 31. 12. 2023. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_12_156_2490.html.

⁷³ Centrum pro sociální péči je obdobou českého OSPOD, v textu dále jen jako CSP nebo Centrum.

⁷⁴ Zakon o sudovima za mladež, konsolidované znění. Narodne novine, br. 84/2011, 143/2012, 148/2013, 56/2015, 126/2019. Účinné od 1. 1. 2020. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_12_126_2487.html.

⁷⁵ Zakon o socijalnoj skrbi], pročištěné znění. Narodne novine, br. 18/2022, 46/2022, 119/2022, 71/2023, 156/2023, 61/2025. Účinné od 1. 4. 2025. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2025_04_61_1075.html.

Praxe v Chorvatsku rozlišuje i tzv. **krizovou pěstounskou péči** (*krizno udomiteljstvo*) specifickým typem pěstounství, který poskytuje dočasné a urgentní umístění dětí v krizových situacích. Přestože termín "krizové pěstounství" není explicitně definován v zákoně, jeho koncept je v praxi uznáván a aplikován. Krizové pěstounství je v praxi považováno za **podtyp profesionálního pěstounství**. Tento typ pěstounství je charakterizován rychlým přijetím dítěte a poskytováním bezpečného a stabilního prostředí do doby, než se najde dlouhodobé řešení, jako je návrat do biologické rodiny nebo trvalé pěstounství.

Ačkoli krizové pěstounství není výslovně upraveno v zákoně, jeho implementace je podporována prostřednictvím spolupráce s centry sociální péče, které identifikují potřebu krizového umístění a koordinují s vhodnými pěstouny, a speciálního školení (v délce dalších 6 až 12 hodin) a přípravy pěstounů, kteří se chtějí specializovat na krizové situace, včetně zvládání stresu a poskytování podpory dětem v traumatických stavech.⁷⁶

Rozdíl mezi jednotlivými formami pěstounské péče je ze zákona i v počtu dětí, o které pěstouni pečují.⁷⁷ Tradiční a příbuzenský pěstoun může mít ve své péči nejvýše tři děti, s možností výjimky (např. u sourozeneckých skupin, matek s malým dítětem nebo krizového ubytování). Pokud jde o děti s vývojovým postižením, je výslovně stanoveno, že z těchto tří může být maximálně jedno dítě s těžkým postižením (tělesným, mentálním, smyslovým nebo komunikačním). U jednoho konkrétního pěstouna (např. v případě, že je ve společné domácnosti více pěstounů) smí být současně umístěny pouze dvě děti.

U profesionálních pěstounů, kteří vykonávají standardní pěstounskou péči, je stanoveno, že v jejich domácnosti **mají být standardně umístěny tři děti**, s možností snížení počtu (např. v případě dětí mladších tří let nebo dětí s těžkým postižením) nebo výjimečného navýšení (např. u sourozenců nebo krizového ubytování). Zvláštní pravidlo také říká, že jeden pěstoun (např. jednotlivec v domácnosti) může mít současně umístěny maximálně dvě děti.

Pokud jde o **specializované profesionální pěstouny**, kteří pečují o děti se zvláštními potřebami podle čl. 12 odst. 3 zákona o pěstounské péči (např. děti s poruchami chování nebo s těžkým postižením), je počet dětí výrazně omezen – standardně mohou pečovat **o jedno takové dítě**. Výjimku tvoří situace, kdy jde o sourozenecký vztah: pokud jde o bratra nebo sestru umístěného dítěte a pokud je to v jejich zájmu, může být k pěstounovi umístěno i další dítě – ale pouze se souhlasem pěstouna i centra pro pěstounskou péči. Tento přísný limit reflektuje zvýšenou náročnost péče v těchto případech a požadavek individuálního přístupu.

Obr. 3. Druhy pěstounské péče v Chorvatsku

⁷⁶ Čl. 4 odst. 2 vyhlášky o způsobu a délce výchovy a dalšího vzdělávání pěstounů.

⁷⁷ Čl. 21 až 25 zákona o pěstounské péči.

4.1.3 Právní forma, regulace a kontrola kvality, registry a sběr údajů

Profesionální pěstounská péče v Chorvatsku je realizována **jako zaměstnání na základě pracovní smlouvy** uzavřené mezi pěstounem a příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí nebo jiným oprávněným subjektem. Tato forma pěstounství je upravena v článku 12 zákona o pěstounství, který stanoví, že pěstoun, který vykonává tuto činnost jako povolání, má nárok nejen na odměnu a příspěvek na péči o svěřené osoby, ale také na práva ze sociálního zabezpečení, včetně důchodového a zdravotního pojištění a podpory v nezaměstnanosti.

Kvalita výkonu profesionální pěstounské péče je regulována nejen zákonem o pěstounství a výše zmíněnými speciálními prováděcími předpisy k pěstounské péči, ale i obecnými prováděcími předpisy, zejména **vyhláškou č. 31/23, o standardech kvality sociálních služeb**, (*Pravilnikom o standardima kvalitete socijalnih usluga*)⁷⁸. Tato vyhláška stanoví minimální požadavky na prostorové podmínky, materiální zajištění, kvalifikaci pěstounů a metodiku práce. Součástí systému jsou také standardy péče o dítě, které zahrnují povinnosti pěstouna v oblasti výchovy, spolupráce s odbornými pracovníky, vedení dokumentace a zajištění bezpečného a rozvíjejícího prostředí pro dítě.

Výkon profesionální pěstounské péče je pravidelně monitorován orgánem sociálně-právní ochrany dětí, které odpovídá za dohled nad jednotlivými případy, poskytování odborné podpory pěstounům a vyhodnocování jejich činnosti. **Dále se kontrola kvality provádí** prostřednictvím plánovaných i mimořádných inspekcí, školení, supervizí a hodnotících zpráv. Pěstouni jsou rovněž povinni účastnit se dalšího vzdělávání, čímž se zajišťuje jejich profesní růst a schopnost reagovat na měnící se potřeby svěřených dětí.

Evidence související s profesionální pěstounskou péčí je v Chorvatsku upravena zákonem o pěstounství a podrobněji vyhláškou o obsahu a způsobu vedení registru pěstounů a registru umístěných osob a formulářích pro podávání zpráv. Podle zákona jsou vedeny zejména dva klíčové registry: **Registr pěstounů**, který obsahuje údaje o všech osobách schválených k výkonu pěstounství, včetně typu vykonávané péče, kvalifikace, hodnocení způsobilosti a školení; a dále **Registr dětí a osob umístěných do pěstounské péče**, který zaznamenává informace o typu péče, délce umístění, potřebách dítěte a výsledcích odborného posuzování.

Správu těchto registrů provádějí příslušné orgány sociálně-právní ochrany dětí, které mají zákonnou povinnost pravidelně aktualizovat údaje a zajišťovat jejich správnost. Údaje slouží nejen k individuálnímu řízení o svěřením dítěte, ale také k analýze systému pěstounské péče jako celku, k tvorbě politik a vyhodnocování dostupnosti a kvality služeb. Ministerstvo rovněž koordinuje systémový sběr dat prostřednictvím centralizovaného informačního systému, který umožňuje průběžné sledování kapacit a potřeb v oblasti náhradní rodinné péče.

4.2 APLIKAČNÍ PROCES A VÝKLAD ZÁKONA

4.2.1 Požadavky a podmínky registrace a provozu, kontrolní a odvolací orgány

Podle chorvatského zákona o pěstounství musí jednotlivci nebo rodiny, kteří chtějí vykonávat profesionální pěstounskou péči, splňovat řadu osobních, rodinných a materiálních předpokladů. Uchazeči musí být plnoletí, způsobilí k právním úkonům, bez záznamu v trestním rejstříku, a musí mít ukončené minimálně střední vzdělání. Dále se posuzuje jejich zdravotní stav, psychická stabilita a motivace k výkonu péče, stejně jako schopnost vytvářet bezpečné a podpůrné prostředí pro svěřené dítě. Podmínkou je také absolvování speciálního školení organizovaného CSP a úspěšné dokončení posuzovacího procesu vhodnosti, který zahrnuje sociální šetření a odborné hodnocení (viz podrobně níže).

V případě rodiny se posuzuje nejen hlavní pěstoun, ale také ostatní členové domácnosti, včetně jejich postoje k pěstounství a schopnosti spolupracovat. Nemovitost, ve které bude péče vykonávána, musí splňovat standardy prostorového a hygienického vybavení. Při specializované profesionální pěstounské

⁷⁸ Pravilnik o standardima kvalitete socijalnih usluga, Narodne novine, br. 143/2022. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_12_143_2186.html.

péči se navíc vyžaduje, aby pěstoun měl předchozí zkušenosti nebo kvalifikaci pro práci s dětmi se specifickými potřebami (např. poruchami chování, zdravotním postižením).

O tom, zda se žadatel může stát profesionálním pěstounem, rozhoduje CSP příslušný podle místa bydliště uchazeče. Centrum vede celý proces odborného posuzování způsobilosti, organizuje úvodní školení a provádí sociální šetření. Po jeho dokončení vydává správní rozhodnutí o zapsání (nebo nezapsání) do Registru pěstounů. Teprve po zápisu do tohoto registru může být uzavřena pracovní smlouva a zahájen výkon profesionální pěstounské péče.

Pokud centrum rozhodne negativně, mají uchazeči možnost využít řádné opravné prostředky ve správním řízení. Proti rozhodnutí centra lze podat odvolání k ministerstvu (Ministerstvo práce, důchodového systému, rodiny a sociální politiky) podle pravidel správního řízení. V případě, že ministerstvo odvolání zamítne nebo nevyhoví námitkám uchazeče, je možné rozhodnutí napadnout žalobou u správního soudu v souladu se zákonem o správním soudnictví (*Zakon o upravnom sporovima*).

4.2.2 Dohled nad výkonem činnosti, včetně možností postihu

Nad výkonem profesionálních pěstounů v Chorvatsku **vykonává dohled především CSP**, které pěstouny zaměstnává nebo s nimi spolupracuje. Centrum pravidelně sleduje podmínky, ve kterých je péče poskytována, hodnotí naplňování individuálního plánu péče o dítě a zajišťuje odbornou podporu, supervizi a další vzdělávání pěstounů (čl. 46 zákona o pěstounské péči). Kontrola probíhá prostřednictvím pravidelných návštěv v domácnosti, rozhovorů s dítětem, spolupráce s dalšími odborníky a hodnocení pěstounské dokumentace. V případě potřeby může být provedena i mimořádná inspekce.

V **případě pochybení profesionálního pěstouna** může CSP přijmout řadu opatření. Mírnějšími zásahy jsou například napomenutí, doporučení ke zlepšení nebo dočasné pozastavení výkonu péče. V závažnějších případech **může být pěstoun vyškrtnut z Registru pěstounů** nebo mu může být **ukončen pracovní poměr**. Pokud by došlo k porušení zákona či ohrožení dítěte, je Centrum povinno věc **postoupit orgánům činným v trestním řízení** nebo inspekční službě ministerstva, která může nařídit nápravná opatření, pozastavit činnost pěstouna či zařízení nebo zahájit správní řízení.

4.2.3 Financování služby

Výkon profesionální pěstounské péče v Chorvatsku **je financován ze státního rozpočtu prostřednictvím Ministerstva práce, důchodového systému, rodiny a sociální politiky**. Konkrétně se jedná o krytí nákladů na odměnu pěstouna, příspěvek na výživu a potřeby svěřeného dítěte, jakož i úhradu nákladů na odbornou přípravu a podporu. Prostředky jsou přidělovány Centrum pro sociální péči, která uzavírají s profesionálními pěstouny pracovní smlouvy a zajišťují jim pravidelnou mzdu a pojištění. Financování je upraveno v souladu se zákonem o pěstounství (čl. 27 a násl. zákona o pěstounské péči) a souvisejícími rozpočtovými opatřeními.

4.2.4 Práva a povinnosti poskytovatele

Poskytovatelem profesionální pěstounské péče v Chorvatsku je Chorvatský ústav pro sociální práci (*Hrvatski zavod za socijalni rad*), dále jen „Ústav“.⁷⁹ Je to ústřední veřejná instituce, která v Chorvatsku od 1. ledna 2023 sjednotila všechna dosavadní CSP do jediné organizace s centrálou a územními organizačními jednotkami. Tato reforma byla provedena na základě novely zákona č. 18/22 o sociální péči (*Zakon o socijalnoj skrbi*).

Ústav je hlavním poskytovatelem veřejných sociálních služeb v zemi a má na starosti mimo jiné: posuzování nároku na sociální podporu, rozhodování o ochranných opatřeních vůči dětem a zranitelným

⁷⁹ Informace o úřadu dostupné zde: <https://socs krb.hr/>.

osobám (vč. např. pěstounské péče), poskytování poradenství a terénní podpory, koordinaci pěstounství a osvojení nebo prevenci sociálního vyloučení.⁸⁰

Ústav (resp. CSP) mají vůči jednotlivým aktérům – státu, dětem, rodičům a pěstounům – jasně stanovená práva a povinnosti (Kapitola VIII. Zákona o pěstounské péči). Vůči státu, resp. ministerstvu, má centrum povinnost vést evidenci pěstounů a umístěných dětí, zajišťovat správné a zákonné provádění pěstounské péče, hlásit závažné události a spolupracovat při kontrolách a inspekcích. Centrum má povinnost propagovat pěstounskou péči v komunitě, určovat priority ve vztahu k pěstounské péči v místní komunitě, ve spolupráci s dalšími subjekty organizuje telefonní linku pro pěstouny.

Vůči svěřeným dětem je centrum povinno chránit jejich nejlepší zájem, pravidelně vyhodnocovat jejich potřeby, sledovat jejich vývoj a zdravotní stav, a zajišťovat přístup k potřebným službám. Vztah k rodičům dětí zahrnuje informování o důležitých skutečnostech, podporu kontaktu, pokud není soudně omezen, a snahu o spolupráci při návratu dítěte do rodiny, je-li to možné.

Vůči profesionálním pěstounům má centrum za povinnost poskytovat pravidelnou odbornou podporu, organizovat základní školení pěstounů v délce 40 hodin a dále každoroční vzdělávání pěstounů, sledovat a hodnotit výkon péče a kontrolovat podmínky, ve kterých je péče vykonávána. Pěstounům také zajišťuje mzdu, sociální zabezpečení a potřebné materiální podmínky pro výkon péče.

4.2.5 Popis poskytovaných služeb

Profesionální pěstounská péče v Chorvatsku představuje registrovanou sociální službu, která je poskytována v rámci systému veřejné sociální péče na základě zákona o pěstounské péči. Jako služba se vyznačuje tím, že ji vykonávají kvalifikované a schválené osoby na základě pracovní smlouvy, přičemž stát prostřednictvím příslušných institucí (zejména CSP) zajišťuje její financování, regulaci a kontrolu kvality. Účelem této služby je zajištění bezpečného, stabilního a podpůrného rodinného prostředí pro děti, které nemohou dočasně nebo trvale vyrůstat ve vlastní rodině. Profesionální pěstouni poskytují nejen každodenní péči, ale i specifickou výchovnou a terapeutickou podporu, a jejich činnost je nedílnou součástí systému náhradní rodinné péče. Jako služba je tato forma péče vázána na splnění přesně stanovených standardů, odborného dohledu a průběžného vyhodnocování potřeb dítěte.

4.2.6 Požadavky na pěstouny a jeho výběr

Mezi obecná kritéria, která musí splňovat každý uchazeč o pozici pěstouna patří:

- plnoletost a plná způsobilost k právním úkonům;
- chorvatské státní občanství;
- trvalé bydliště a žije v Chorvatské republice;
- věk nižší než 60 let, pokud nepokračuje v pěstounské péči nebo pokud nevykonává pěstounskou péči jako příbuzný;
- ukončené alespoň středoškolské vzdělání, pokud nevykonává pěstounskou péči jako příbuzný;
- úspěšné absolvování odborné přípravy pro pěstouny v délce 40 hodin, pokud nevykonává pěstounskou péči jako příbuzný;
- neexistence žádné překážky uvedené v čl. 18 zákona;

⁸⁰ Ústav má ústředí v Záhpřebu a jeho působnost se realizuje prostřednictvím více než 80 místních služebních jednotek (dřívějších CPS). V praxi to znamená, že právní subjektivitu má nyní pouze ústav jako celek, zatímco místní jednotky vykonávají rozhodovací pravomoci jako jeho organizační složky. Cílem této reformy bylo zvýšit jednotnost, efektivitu a odpovědnost v systému sociální ochrany.

- předepsané podmínky pro bydlení a
- písemný souhlas všech dospělých členů společné domácnosti s výkonem pěstounské péče, pokud nevykonávají pěstounskou péči jako jedna osoba.

Uchazeči o **pozici standardního profesionálního pěstouna** musí dále splňovat tato kritéria:

- není zaměstnán, nevykonává samostatně registrovanou řemeslnou činnost nebo svobodné povolání podle ustanovení zvláštních předpisů, ani jinou samostatnou činnost;
- poskytoval služby tradičního pěstouna po dobu nejméně šesti měsíců;
- je schopen poskytnout ubytování pro tři děti nebo čtyři dospělé uživatele současně;
- má bydliště na území jednotky regionální samosprávy, u kterého síť sociálních služeb určila potřebu výkonu pěstounské péče jako povolání;⁸¹
- byl vybrán výběrovou komisí pro pěstounskou péči k výkonu pěstounské péče jako profese.

Uchazeči o **pozici specializovaného profesionálního pěstouna**, musí kromě všech již zmíněných kritérií dále splňovat tyto podmínky:

- má ukončené alespoň bakalářské nebo magisterské vysokoškolské studium nebo odborné studium v oboru sociální práce, psychologie, edukační rehabilitace, sociální pedagogika, logopedie, ergoterapie, pedagogika a medicína a alespoň jeden rok praxe v práci s dětmi a mladými dospělými, nebo
- má ukončené středoškolské vzdělání nebo bakalářské či magisterské vysokoškolské studium nebo odborné studium a alespoň tři roky praxe v poskytování služeb dítěti nebo mladému dospělému jako tradiční, specializovaná nebo standardní pěstounská péče.
- má zvláštní znalosti a dovednosti v souladu s individuálními potřebami dítěte nebo mladého dospělého, kterému poskytuje ubytovací služby.

Za **překážky pro výkon pěstounské péče** (obecně, tedy i pro profesionální pěstouny) zákon považuje, když:

- rodina uchazeče má narušené rodinné vztahy,
- uchazeč má nemoc nebo stav, které by ohrozily zdraví nebo jiné zájmy uživatele, nebo
- uchazeč je osobou se společensky nepřijatelným chováním.

Za osobu se společensky nepřijatelným chováním z odstavce 1 bodu 3 tohoto článku se považuje

- osoba, která byla pravomocně odsouzena za jeden z následujících trestných činů: trestné činy proti životu a tělu, trestné činy proti svobodě a právům člověka a občana, trestné činy proti sexuální svobodě a sexuální morálce, trestné činy proti cti a pověsti, trestné činy proti manželství, rodině a mládeži, trestné činy proti lidskému zdraví, trestné činy proti lidskosti a lidské důstojnosti, trestné činy proti lidským právům a základním svobodám, trestné činy pohlavního zneužívání a vykořisťování dítěte, trestné činy proti manželství, rodině a dětem, trestné činy proti lidskému zdraví;
- osoba, která byla pravomocně odsouzena za přestupek domácího násilí;

⁸¹ Ministerstvo každý rok stanoví potřebný počet profesionálních pěstounů dle požadavků sítě sociálních služeb (čl. 39 zákona o pěstounské péči).

- osoba, proti které je vedeno trestní řízení podle bodu 1 tohoto odstavce nebo řízení o přestupku pro domácí násilí;
- osoba závislá na alkoholu, omamných látkách a/nebo hazardních hrách a jiných formách závislosti;
- osoba, proti které bylo v posledních třech letech před podáním žádosti o svěřeni do pěstounské péče nebo zahájením řízení z moci úřední vydáno opatření k ochraně práv a blaha dítěte.

Proces výběru profesionálních pěstounů v Chorvatsku začíná každoročně stanovením potřebného počtu pěstounů ze strany Ministerstva práce, důchodového systému, rodiny a sociální politiky, a to v souladu s potřebami systému náhradní rodinné péče na celostátní i regionální úrovni. Na základě této kvóty Ústav identifikuje lokality, kde je nutné rozšířit kapacity profesionálních pěstounů, a vyhlašuje výzvy k přihlášení zájemců. Uchazeči o výkon profesionálního pěstounství podávají žádost na příslušné CPS, které následně zahajuje víceetapové posuzování způsobilosti, zahrnující ověření osobních a majetkových poměrů, trestní bezúhonnosti, zdravotního stavu a vhodnosti bytových podmínek. Náklady na výběr nových profesionálních pěstounů nese stát. Podrobnosti procesu posouzení vhodnosti uchazeče a jeho rodiny jsou stanoveny vyhláškou o způsobu a postupu posuzování rodiny pro výkon pěstounské péče.

Pro získání rozhodnutí o povolení je nutné podat žádost o výkon pěstounské péče. Následuje pohovor se sociálním pracovníkem a psychologem a psychologické testování. Následně navštíví bydliště žadatele tým odborných pracovníků CPS. Pokud byly splněny všechny předepsané podmínky, je žadateli umožněno zúčastnit se úvodního školení pro pěstouny v rozsahu 40 hodin a případně dalších specializovaných školení, dle vzdělávacích potřeb žadatele. Po úspěšném absolvování odborné přípravy je vydáno rozhodnutí o povolení k výkonu pěstounské péče na dobu 3 let a s možností prodloužení a pěstoun je zapsán do Registru pěstounů.

4.2.7 Rozhodovací proces výběru pěstouna pro dané dítě a role soudu

V Chorvatsku rozhoduje o tom, které dítě bude svěřeno, kterému pěstounovi, výlučně Ústav, resp. jeho územně příslušná organizační jednotka - CPS (čl. 225 zákona o rodině). Výběr vhodného pěstouna musí odpovídat potřebám, zájmům a situaci dítěte. Odborní pracovníci Ústavu nejprve zhodnotí situaci dítěte (věk, potřeby, zdravotní stav, vztahy se sourozenci atd.). Následně vybírají z Registru schválených pěstounů pěstouna, který odpovídá těmto potřebám – s ohledem na:

- typ pěstounské péče (tradiční, profesionální, specializovaná),
- lokalitu a dostupnost,
- případnou vazbu mezi dítětem a pěstounem (např. příbuzní),
- volnou kapacitu v pěstounské domácnosti.

Rozhodnutí je vydáno formou správního rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče konkrétního pěstouna.

Role opatrovníckého soudu je omezena, neboť v procesu svěřeni dítěte do pěstounské péče hraje soud důležitou, ale nikoli bezprostředně rozhodovací roli, pokud jde o výběr konkrétního pěstouna. Nevybírá konkrétního pěstouna, ale přezkoumává zákonnost a přiměřenost zásahu do rodičovských práv. Zajišťuje, že každé svěřeni mimo rodinu je v souladu s nejlepším zájmem dítěte a s právními zárukami. Je garantem ochrany práv rodičů i dětí v případech, kdy se rozhodnutí veřejné správy dotýká rodinných vztahů. Pokud je dítě do péče pěstouna svěřeno se souhlasem rodičů, a nedochází k omezení jejich rodičovských práv, role soudu zpravidla není vůbec aktivována. Naopak, pokud je dítě umísťováno do pěstounské péče proti vůli rodičů, je Ústav povinen bezodkladně podat návrh na zahájení řízení o pěstounské péči (čl. 485 zákona o rodině).

4.2.8 Místo výkonu péče

Podmínky bydlení pro výkon pěstounské péče v Chorvatsku jsou stanoveny zvláštní vyhláškou o podmínkách bydlení pro pěstounskou péči, která detailně upravuje požadavky na prostor, vybavení a bezpečnost v domácnostech pěstounů. Základní podmínkou je, že pěstounská péče se poskytuje v bytové jednotce (v rodinném domě nebo bytě), která je ve vlastnictví, spoluvlastnictví nebo dlouhodobém pronájmu pěstouna či člena jeho rodiny. Bytová jednotka musí být vybavena kuchyní, jídelnou, obývacím pokojem, ložnicemi a sociálním zařízením, odpovídajícími počtu členů domácnosti i počtu a typu svěřených osob. Součástí standardu je i zajištěný přístup k pitné vodě, elektřině, vytápění, hygienickým podmínkám a infrastruktuře, včetně dostupnosti škol, zdravotní péče a dalších veřejných služeb. Prostory musí být bezpečné, hygienické, nepřístupné nebezpečným látkám a přizpůsobené uživatelům se zdravotním postižením, včetně pohybového omezení.

Vyhláška přitom rozlišuje zvláštní podmínky pro různé skupiny uživatelů. Pro děti platí například omezení počtu dětí na pokoj (maximálně tři), požadavek odděleného ubytování chlapců a dívek školního věku (s výjimkou sourozenců) a specifické požadavky na vybavení: každé dítě musí mít vlastní postel (nebo postýlku), skříň, židli a stůl přizpůsobené věku. U osob s omezenou pohyblivostí je nutné upravit vybavení pokojů a zajistit pohyb bez bariér. Pro oběti domácího násilí jsou předepsány zvláštní bezpečnostní prvky – dvojí vchody, kamerový systém nebo ostraha a speciálně zabezpečené dveře. Celkově má vyhláška za cíl zajistit bezpečné, důstojné a podnětné prostředí, které odpovídá potřebám svěřených osob i charakteru pěstounské péče

4.2.9 Práva a povinnosti pěstouna

Profesionální pěstouni v Chorvatsku vykonávají svou činnost na základě pracovní smlouvy a jsou zařazeni do systému sociálních služeb jako poskytovatelé registrované mimoinstitucionální péče. Podle zákona o pěstounské péči **mají profesionální pěstouni vůči zaměstnavateli** povinnost úzce spolupracovat s Ústavem, zejména s jeho územní organizační složkou. Musí vést předepsanou evidenci, poskytovat odborným pracovníkům informace o dítěti, účastnit se školení, supervizí a odborných setkání a umožnit pravidelné kontroly podmínek, ve kterých je péče vykonávána. Zároveň jsou povinni řídit se pokyny odborných pracovníků a dodržovat standardy péče a etický kodex pěstounství.

Vůči dětem, které jsou jim svěřeny do péče, mají profesionální pěstouni zákonnou povinnost jednat v nejlepším zájmu dítěte, zajistit mu bezpečné, stabilní a stimulující prostředí a podporovat jeho fyzický, duševní a emocionální rozvoj. Jsou povinni respektovat jeho individuální potřeby, zdravotní stav, náboženské a kulturní zázemí a podporovat školní docházku i volnočasové aktivity. V případě dětí se zvláštními potřebami musí být schopni poskytovat nebo zajistit odpovídající péči a podporu. Dále mají povinnost dítě chránit před všemi formami násilí, zanedbání či zneužití a včas hlásit jakékoli události, které by mohly ovlivnit jeho blaho nebo vývoj. Pěstoun a pěstounská rodina má povinnost dítěti zajistit ubytování, stravu, oblečení a obuv, udržování osobní hygieny, péči a péči o zdraví, péči o dítě, výchovu, podporu ve vzdělávání, organizaci volného času, dopravu a další služby v závislosti na potřebách uživatele.

Pěstoun je povinen:

- připravit rodinu na umístění příjemce ve spolupráci s CPS;
- podílet se na vývoji a implementaci individuálního plánu změn před a během umístění dítěte;
- poskytnout dítěti pomoc s adaptací na rodinu a novou komunitu a zajistit, aby chování všech členů pěstounské rodiny vůči uživateli bylo vhodné;
- umožnit dítěti využívat služby dle individuálního plánu změn;
- řádně o něj pečovat a poskytovat mu odpovídající ubytování, stravu, oblečení a obuv, jakož i nezbytné osobní a další nezbytnosti;

- zajistit zachování a zlepšení zdraví dítěte a zajistit odpovídající zdravotní péči v rámci primární a specializované zdravotní péče a v případě potřeby a na doporučení odborníka umožnit zařazení do programů psychosociální rehabilitace;
- zajistit, aby dítě získalo specifický profesní titul, a pomoci mu s nalezením vhodného zaměstnání;
- zajistit ochranu důstojnosti, osobní integrity a důvěrnosti údajů dítěte;
- podílet se na přípravě dítěte na návrat do vlastní rodiny, na adopci nebo na přestěhování k jinému poskytovateli ubytování či na samostatné bydlení;
- spolupracovat a jednat podle pokynů týmu nebo odborného pracovníka CPS;
- umožňovat a podporovat kontakty mezi dítětem a jejich vlastní rodinou, dalšími příbuznými a blízkými osobami v souladu s jeho nejlepším zájmem a rozhodnutími příslušných orgánů;
- účastnit se s manželem/manželkou/družkou společně alespoň jednou ročně, v případě potřeby na návrh týmu nebo odborného pracovníka CPS i častěji, školení pořádaných příslušným CPS;
- vést záznamy a dokumentaci o všech důležitých životních okolnostech oprávněné osoby a hlásit se do centra oprávněné osoby nejméně dvakrát ročně, v případě potřeby i častěji.

Ve vztahu k biologickým rodičům dítěte mají profesionální pěstouni povinnost respektovat právo dítěte na kontakt s rodinou, pokud není soudem nebo ústavem omezeno. Jsou povinni podporovat dítě v udržování kontaktu s rodiči a spolupracovat s odborníky při realizaci návštěv a dalších forem kontaktu. Zároveň nesmějí zasahovat do výkonu rodičovských práv ani dítě proti rodičům manipulovat. Pokud dochází k přípravě na návrat dítěte do původní rodiny nebo k jinému trvalému řešení, pěstoun musí být součinný a otevřený procesu přechodu. Ve všech těchto ohledech pěstoun zastává roli stabilní, ale přechodné pečující osoby, která má pomoci dítěti překonat obtížné období s co nejmenšími negativními dopady.

4.2.10 Forma a výše finanční ohodnocení, zdravotní a sociální pojištění, nemocenská

Profesionální pěstouni v Chorvatsku vykonávají svou činnost na základě pracovní smlouvy a mají status zaměstnanců v systému sociálních služeb. Podle zákona o pěstounské péči mají nárok na měsíční odměnu za práci pěstouna, která je stanovena v souladu s pravidly pracovního práva a upravena v prováděcích předpisech vydávaných ministerstvem. Kromě této odměny dostávají také měsíční příspěvek na potřeby dítěte (*opskrbnina*), který pokrývá základní výživu, oblečení, školní potřeby, zdravotní péči a další výdaje spojené s péčí o svěřenou osobu. Výše těchto částek se liší podle typu péče (standardní, specializovaná) a podle věku či potřeb dítěte.

Profesní status pěstouna zajišťuje rovněž přístup k systému povinného zdravotního a důchodového pojištění. Tím, že profesionální pěstouni vykonávají péči jako zaměstnání, mají nárok na důchodové zabezpečení, zdravotní péči a nemocenské dávky stejně jako jiní pracovníci ve veřejném sektoru. Po dobu pracovní neschopnosti v důsledku nemoci nebo úrazu mají tedy nárok na nemocenskou, která je hrazena z veřejného systému pojištění. Pěstouni jsou rovněž chráněni v případě pracovní neschopnosti z důvodu péče o nemocné dítě, a to v rozsahu stanoveném zákonem o zdravotním pojištění.

Zákon také výslovně zaručuje pěstounům práva v době nezaměstnanosti – pokud jim zanikne pracovní poměr bez jejich zavinění, mají nárok na podporu v nezaměstnanosti, a to v souladu s obecnými pravidly platnými pro zaměstnance (čl. 12 odst. 4). Tím je profesionální pěstounství jednoznačně postaveno jako profese, nikoli dobrovolnická činnost. Tato právní úprava tak vytváří stabilní a důstojné pracovní podmínky, které motivují odborně způsobilé osoby ke vstupu do systému profesionální náhradní rodinné péče a přispívají k její udržitelnosti.

V Chorvatsku se výše finančního ohodnocení profesionálních pěstounů odvíjí na základě tzv. základu („osnove“), který každoročně určuje vláda. Pro rok 2025 byl základ stanoven na 90 eur měsíčně.⁸²

Odměna za práci profesionálních pěstounů činí u **standardní profesionální pěstounské péče**: 800 % základu, tj. 720 eur měsíčně. U specializovaného profesionálního pěstounství činí odměna u pěstounů:

- s ukončeným středoškolským vzděláním: 900 % základu (810 eur);
- s ukončeným bakalářským nebo odborným studiem: 1 200 % základu (1 080 eur);
- s ukončeným magisterským nebo integrovaným studiem: 1 500 % základu (1 350 eur).⁸³

Příspěvek na potřeby dítěte (*opskrbnina*) činí:

- u dítěte do 3 let: 505 % základu (454,5 eur);
- u dítěte od 3 do 7 let: 520 % základu (468 eur);
- u dítěte od 7 let do ukončení školní docházky (max. do 26 let): 570 % základu (513 eur);
- u dítěte s HIV: 1 250 % základu (1 125 eur).

Příspěvek na potřeby dítěte se může dále zvýšit o 20 % základu pro děti se speciálními potřebami a o 40 % pro děti s vážnými zdravotními problémy nebo poruchami chování. Tyto částky jsou vypláceny prostřednictvím příslušných center sociální péče a jsou osvobozeny od daně z příjmu.

4.2.11 Forma a objem odborné podpory pěstouna

Na základě článků 47 a 48 zákona o pěstounské péči je odborná pomoc a podpora profesionálním pěstounům systematicky upravena jako součást státem zajištěných služeb. Primární odpovědnost za poskytování této podpory má Ústav, resp. centra sociální péče, domovy sociální péče a střediska pro poskytování služeb v komunitě. Tato podpora může být doplněna spoluprací s neziskovými organizacemi, náboženskými komunitami a dalšími subjekty, které nabízejí odborné služby pro rodiny a děti.

Domovy sociální péče a komunitní centra mají povinnost poskytovat širokou škálu podpůrných aktivit. Ty zahrnují informování veřejnosti o pěstounství, organizaci vzdělávání pěstounů, pravidelné individuální i skupinové poradenství jak pro pěstouny, tak pro svěřené děti, a organizaci podpůrných skupin. Dále mají povinnost vytvářet mobilní týmy, které podle individuálních potřeb navštěvují pěstounské rodiny a zajišťují terénní podporu. Významná je také jejich účast na přechodových procesech dítěte – tedy návratu do původní rodiny, přechodu k osvojení nebo přípravě na samostatný život.

Tímto způsobem je zajištěno, že profesionální pěstouni nejsou na výkon péče o děti sami, ale mají k dispozici pravidelnou metodickou, psychologickou a praktickou podporu, která jim pomáhá zvládat náročné situace, zvyšuje kvalitu poskytované péče a zároveň přispívá k ochraně práv a stability svěřených dětí. Tento systém odborné podpory je klíčovým prvkem profesionalizace pěstounství v Chorvatsku.

Čl. 5 vyhlášky o způsobu a délce výchovy a dalšího vzdělávání pěstounů stanoví, že profesionální pěstouni jsou povinni absolvovat **každoročně školení v délce minimálně 8 hodin** (oproti 4 hodinám u tradičních a příbuzenských pěstounů), a to na základě posouzení vzdělávacích potřeb pěstounů ze

⁸² Rozhodnutí o základě pro výpočet výše odměny za práci pěstounů a výše příspěvku na zajištění pro rok 2025 dostupné zde: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_12_151_2482.html. Základ se poslední 3 roky zvyšoval, vždy o 10 eur každý rok.

⁸³ Způsob výpočtu odměny je stanoven na základě Rozhodnutí o výši odměny za práci pěstounů. Výše odměny pro tradičního pěstouna, který se stará o dítě činí 270 % základu.

strany CPS a skládá se z individuálních nebo skupinových přednášek a workshopů, jakož i příkladů z praxe.

4.2.12 Nárok na odpočinek pěstouna a jeho realizace s ohledem na dítě

Profesionální pěstoun má právo na dovolenou na zotavenou a čerpání pracovní neschopnosti (nemocenská), a to na základě svého pracovního statusu.

Organizace a čerpání dovolené se provádí ve spolupráci s příslušným CPS, které je zároveň povinno v případě potřeby zajistit dočasné náhradní umístění dítěte (čl. 26 zákona – v případě nepřítomnosti nebo neschopnosti pěstouna). V praxi tedy dovolená pěstouna musí být plánována tak, aby byla zajištěna kontinuita péče o dítě.

V praxi to znamená, že **krátkodobá nepřítomnost** (např. několik dní): může být řešena neformální podporou v rámci širší pěstounské rodiny nebo asistencí jiného pěstouna ve spolupráci s CPS. **Dlouhodobější nepřítomnost** (nad 3 měsíce): CSP administrativně rozhodne o dočasném přemístění dítěte k jinému pěstounovi, přičemž musí být respektován nejlepší zájem dítěte a snaha minimalizovat změny prostředí.

V případě potřeby může být dítě umístěno i do krizové pěstounské rodiny, která je školená pro krátkodobé a urgentní přijetí dětí. Cíl tohoto mechanismu je zajistit, aby ani při výpadku pěstouna **nedošlo k narušení stability péče o dítě**. Systém tímto způsobem poskytuje strukturální záruky kontinuity, ochrany a podpory dítěte, aniž by bylo nutné sahát po institucionální péči.

4.2.13 Podpora a sankce při porušení povinností

Pokud profesionální pěstoun neplní své povinnosti, případně je porušuje, zákon o pěstounské péči počítá s několika kroky nápravy, podpory i sankcí. Tyto mechanismy mají zajistit ochranu svěřeného dítěte, ale také umožnit pěstounovi se včas opravit nebo zlepšit.

Při prvních zjištěních nedostatků je pěstounovi obvykle nabídnuta dodatečná odborná podpora, včetně:

- intenzivního odborného poradenství, supervize nebo školení (čl. 47–48 zákona o pěstounské péči),
- mobilních týmů, které pracují přímo v pěstounské domácnosti,
- podpůrných skupin a možností konzultace s odborníky na chování, trauma či potřeby dítěte.

Tento přístup vychází ze zásady, že pěstounství je náročná profese a selhání nemusí být nutně důvodem k ukončení péče, pokud existuje prostor ke zlepšení.

Pokud pěstoun i přes poskytnutou podporu dál dlouhodobě či závažně porušuje povinnosti, může mu Úřad:

- udělit formální upozornění,
- uložit nápravné opatření (např. omezení počtu dětí, změnu podmínek výkonu),
- zahájit posouzení způsobilosti k výkonu pěstounské péče.

V praxi to může znamenat i dočasné odebrání dítěte a přemístění k jinému pěstounovi (např. podle čl. 26 zákona).

Pokud ani přes opakovanou podporu nedojde k nápravě, nebo pokud dojde k závažnému porušení (např. zanedbání, násilí, manipulace s dítětem), může Úřad:

- odebrat pěstounovi licenci (zápis v Registru pěstounů se zruší),
- ukončit pracovní smlouvu u profesionálního pěstouna,

- případně zahájit i trestní nebo přestupkové řízení, pokud jsou porušena práva dítěte či jiné právní předpisy.

4.2.14 Charakteristika dítěte, které může být svěřeno do péče profesionálního pěstouna

Rozlišení mezi standardním a specializovaným profesionálním pěstounstvím je založeno především na potřebách dítěte. Standardní profesionální pěstounská péče je určena pro děti, které nepotřebují zvláštní podporu nebo specifické odborné zásahy. Takoví pěstouni poskytují běžnou každodenní péči a výchovu v rodinném prostředí dětem, které byly odebrány z vlastní rodiny z důvodu zanedbávání, sociálních problémů, domácího násilí nebo jiné sociální nouze. Mohou pečovat o děti různého věku, včetně dětí předškolního věku, školáků i mladých dospělých do 21 let (případně do 26 let, pokud studují).

Specializovaní profesionální pěstouni podle článku 12 odst. 3 zákona pečují o děti se zvláštními potřebami, jejichž péče vyžaduje vyšší odbornost, zkušenosti nebo speciální přípravu. Jedná se o děti s poruchami chování, které byly umístěny na základě výchovného opatření (např. rozhodnutím soudu), děti a mladé dospělé s těžkým tělesným, mentálním, smyslovým nebo kombinovaným postižením, nebo o těžce nemocné děti. Tito pěstouni zajišťují nejen základní péči, ale i komplexní podporu zahrnující např. spolupráci s terapeuty, zdravotními službami nebo speciálně pedagogickými pracovníky. Umisťování dětí do specializované pěstounské péče je vždy individuálně posuzováno a podmíněno odborným doporučením.

4.2.15 Způsoby svěření dítěte do péče (kdo rozhoduje, jaký právní titul, za jakých podmínek)

Dítě může být v Chorvatsku svěřeno do péče profesionálního pěstouna buď na základě správního rozhodnutí Úřadu, resp. konkrétní CPS, nebo na základě rozhodnutí soudu pro mladistvé.

Nejběžnějším způsobem je svěření dítěte na základě rozhodnutí Úřadu, podle čl. 225 zákona o rodině. Úřad může rozhodnout o dočasném odebrání dítěte z péče rodičů a jeho umístění do pěstounské péče, pokud je dítě ohroženo a je nutné přijmout ochranné opatření. Toto rozhodnutí má formu správního aktu a zakládá právní titul pro svěření dítěte do péče profesionálního pěstouna. V případech, kdy rodiče s umístěním dítěte souhlasí, neprobíhá soudní přezkum. Pokud však rodiče s odebráním dítěte nesouhlasí, je podle čl. 485 téhož zákona na návrh Úřadu zahájeno opatrovnické soudní řízení, v němž soud přezkoumává oprávněnost zásahu.

Dále může být dítě svěřeno na základě rozhodnutí soudu v trestněprávním řízení, zejména pokud jde o dítě s poruchami chování, kterému je uloženo výchovné opatření. Takové rozhodnutí vychází ze Zákona o soudech pro mladistvé (*zakon o sudovima za mladež*), kde je pěstounská péče jednou z forem výkonu opatření náhradní výchovy.

Specifickou situací je také případ soudního rozhodnutí o osvojení, kdy je dítě dočasně svěřeno profesionálnímu pěstounovi do doby, než je nalezena adoptivní rodina.

4.2.16 Práva a povinnosti rodiny svěřeného dítěte

Biologičtí rodiče dítěte umístěného do profesionální pěstounské péče mají svá práva zakotvena nejen v zákoně o rodině, ale rovněž v zákoně o pěstounské péči. Tento zákon výslovně stanoví, že pěstounská péče je dočasnou formou ochrany dítěte, a že cílem péče je, pokud možno, návrat dítěte do původní rodiny. V souladu s tím mají rodiče právo být pravidelně informováni o vývoji dítěte, účastnit se jeho života v rozsahu, který není soudně omezen, a podílet se na přípravě jeho návratu. Pracovníci středisek sociální péče a domovů komunitních služeb jsou ze zákona povinni rodiče zahrnout do přípravy dítěte na přechod do vlastní rodiny, adopci nebo samostatný život (čl. 48 bod 8 zákona o pěstounství).

Zákon o pěstounství dále ukládá institucím povinnost respektovat rodičovskou identitu dítěte a udržovat kontakt dítěte s rodinou vždy, pokud to není v rozporu s jeho nejlepším zájmem. To zahrnuje i právo rodičů navštěvovat dítě, komunikovat s ním a účastnit se případových konferencí, kde se plánují další kroky v jeho ochraně. Rodiče mají také právo požadovat přehodnocení opatření – např. návrat dítěte do péče rodičů, pokud se zlepší jejich podmínky a odstraní se rizika ohrožení dítěte.

Současně však rodiče mají povinnost respektovat režim stanovený odbornými pracovníky a nezasahovat nevhodně do péče, kterou dítěti poskytuje profesionální pěstoun. spolupracovat se sociálními pracovníky a institucemi zapojenými do systému péče, napomáhat návratu dítěte do původní rodiny, pokud je to možné a v zájmu dítěte (účastnit se poradenství, dodržovat individuální plán), respektovat stanovený režim kontaktu – tedy nenarušovat pěstounskou péči nebo nejednat proti doporučením odborníků, v některých případech i přispívat na výživu dítěte, pokud to jejich finanční situace umožňuje (čl. 210 a násl. zákona o rodině). V případě, že rodiče porušují tato pravidla, může být kontakt omezen nebo zcela vyloučen na základě správního či soudního rozhodnutí.

4.2.17 Ukončení péče

Svěření dítěte do profesionální pěstounské péče v Chorvatsku může být ukončeno správním nebo soudním rozhodnutím, v závislosti na právním titulu, na jehož základě k péči došlo. Pokud bylo dítě svěřeno na základě rozhodnutí Úřadu, může být toto rozhodnutí zrušeno nebo změněno novým správním rozhodnutím, jakmile pominou důvody, pro které bylo dítě do pěstounské péče umístěno. K tomu může dojít například v případě návratu dítěte do biologické rodiny, umístění do trvalé formy náhradní péče (osvojení) nebo jeho přechodu do jiné formy péče.

V případech, kdy bylo dítě svěřeno do pěstounské péče rozhodnutím opatrovnického soudu (například v rámci opatrovnického řízení podle čl. 485 zákona o rodině nebo při uložení výchovného opatření podle zákona o soudech pro mladistvé), je třeba pěstounskou péči ukončit formálně novým soudním rozhodnutím. O návrh na ukončení může požádat sám Úřad (CPS), rodiče, opatrovník dítěte nebo i dítě, pokud dosáhlo věku 14 let a je schopno samostatně jednat. V praxi se při ukončení péče posuzuje, zda změna situace skutečně odpovídá nejlepšímu zájmu dítěte, ať už jde o návrat do rodiny, osvojení, přemístění nebo dosažení plnoletosti. Ve všech případech je nutné zajistit, aby přechod probíhal bezpečně a s ohledem na psychickou stabilitu dítěte.

Dalším důvodem ukončení může být skutečnost, že dítě přestane plnit podmínky pro pobyt v pěstounské péči – např. z důvodu výrazné změny zdravotního stavu, rizikového chování, nebo potřeby specializované péče, kterou konkrétní pěstoun nemůže poskytnout. Dále může být péče ukončena v případě, že dojde k narušení vztahu mezi dítětem a pěstounem, které negativně ovlivňuje vývoj dítěte – například v důsledku konfliktu, odmítání nebo emočního ohrožení. V takových případech může být péče ukončena na návrh odborných pracovníků, ale i na žádost dítěte (je-li starší 14 let), nebo pěstouna, pokud není schopen v péči pokračovat.

Specifickým důvodem může být také zahájení adopčního procesu, kdy je dítě dočasně svěřeno pěstounovi do doby, než dojde k osvojení. Po právní moci rozhodnutí o osvojení pěstounská péče končí. Péče rovněž zaniká, pokud je dítě přemístěno do jiné pěstounské rodiny z důvodu reorganizace systému péče, ztráty oprávnění pěstouna nebo zásahem soudu (např. kvůli selhání pěstounské péče). Všechny tyto případy vyžadují vždy posouzení nejlepšího zájmu dítěte a zapojení příslušných orgánů veřejné moci.

4.2.18 Další podpora dítěte a sledování jeho prospívání

Dítě umístěné do profesionální pěstounské péče v Chorvatsku má nárok na celou škálu podpůrných služeb, které mu mají zajistit bezpečný vývoj, vzdělání a psychosociální stabilitu. Tato podpora je poskytována v souladu se zákonem o pěstounské péči a zákonem o sociální péči. Kromě každodenní péče v rodinném prostředí profesionálního pěstouna má dítě právo na zdravotní péči, psychologickou a terapeutickou podporu, přístup ke speciálně pedagogickým službám, školní asistenci a podle potřeby i na rehabilitační programy, zejména pokud má vývojové či zdravotní obtíže. V případě dětí se zvláštními potřebami je součástí péče i spolupráce s multidisciplinárními týmy, které pomáhají naplňovat jejich individuální plány.

Prospívání dítěte se sleduje systematicky prostřednictvím **individuálního plánu změn uživatele** (*individualni plan promjene korisnika*), který sestavuje Úřad (konkrétní CPS) ve spolupráci s pěstounem a dalšími odborníky. Tento plán je pravidelně aktualizován (zpravidla každých šest měsíců) a jeho cílem je sledovat vývoj dítěte v oblasti zdraví, vzdělání, sociálních dovedností a vztahů. Sledují se také vztahy mezi dítětem a pěstounem, návaznost kontaktu s biologickou rodinou, míra adaptace a možné ohrožující

faktory. Středisko komunitních služeb a domovy sociální péče jsou dále povinny poskytovat pravidelné supervize, odborné poradenství a včas zasahovat, pokud dojde k signálům ohrožení nebo stagnace vývoje dítěte. Cílem tohoto systému je zajištění trvalého monitoringu kvality péče a pohody dítěte.

4.3 STATISTIKY A VÝSLEDKY

4.3.1 Podíl a počty dětí v této péči z celkového počtu dětí mimo rodiny ve vztahu k jiným typům péče v čase

V Chorvatsku představuje péče o děti mimo vlastní rodinu důležitý segment sociální politiky, přičemž jednou z hlavních priorit je postupná deinstitucionalizace a rozvoj mimoinstitucionálních forem péče. V roce 2010 bylo mimo rodinu umístěno celkem 2 590 dětí, z toho 38 % žilo v institucích a 62 % v mimoinstitucionální péči.⁸⁴ V rámci strategického Plánu deinstitucionalizace byl stanoven cíl snížit podíl dětí v institucích na 20 % a zvýšit podíl v alternativních formách péče na 80 %. Do roku 2016 bylo tohoto cíle téměř dosaženo – 23 % dětí bylo v institucionální péči a 77 % v mimoinstitucionálních formách. Nicméně celkový počet dětí mimo domov stoupl na 2 847, tedy nad plánované hodnoty.⁸⁵

Zejména mezi lety 2014 a 2016 došlo k výraznému nárůstu uživatelů mimoinstitucionálních služeb – z 572 v roce 2014 na 1 509 v roce 2016. Tento trend odpovídá snaze státu posilovat formy péče, které umožňují zachování rodinného prostředí, zejména prostřednictvím pěstounství. Přesto však zůstávají některé župy – jako Virovitičko-podrávská, Bjelovarsko-bilogorská či Zadarská – bez odpovídající dostupnosti těchto služeb, což poukazuje na regionální nerovnováhu.⁸⁶ V roce 2018 dosáhl celkový počet pěstounů v počtu 2 544, z čehož 1 294 (51 %) byli pěstouni pro děti. Celkový počet umístěných uživatelů byl 5 770, z toho 2 086 dětí.⁸⁷

Nejaktuálnější informace hovoří o tom, že v roce 2024 bylo v Chorvatsku evidováno přibližně 4 000 dětí žijících mimo vlastní rodinu, z čehož 2 242 bylo umístěno v pěstounské péči – tedy přibližně 56 %. O tyto děti se staralo celkem 1 308 pěstounů.⁸⁸ Byť v článku zaznívá informace, že jen během roku 2024 přibýlo 67 nových pěstounů, tak z porovnání s rokem 2018 (1294 pěstounů pro děti) vyplývá, že počet pěstounů pro děti v Chorvatsku stagnuje.

4.3.2 Míra úspěšnosti a její měření a identifikované výzvy

V Chorvatsku bylo k roku 2024 evidováno více než 2 500 pěstounů, přičemž 1 294 z nich se specializovalo na péči o děti, což představuje přibližně 51 % z celkového počtu pěstounů. Tento údaj zahrnuje jak tradiční, tak profesionální pěstouny. Přesný počet profesionálních pěstounů však není ve veřejně dostupných statistikách specifikován. Je však známo, že profesionální pěstouni tvoří menší podíl v rámci celkového počtu pěstounů. Profesionální pěstounství je v Chorvatsku považováno za povolání, které vyžaduje specifické školení a splnění určitých podmínek, včetně péče o více dětí nebo dospělých osob.

Navzdory těmto údajům existují výzvy v oblasti pěstounské péče v Chorvatsku. Například v některých župách je nedostatek pěstounských rodin, což komplikuje umisťování dětí do vhodného rodinného

⁸⁴ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Plán deinstitucionalizace, transformace a prevence institucionalizace na období 2018–2020, s. 13. Dostupné z: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Plan%202018-2020.pdf>.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Tamtéž, s. 14.

⁸⁷ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike. Operační plán deinstitucionalizace, prevence institucionalizace a transformace poskytovatelů sociálních služeb v Chorvatské republice na období od roku 2022 do roku 2027, s. 10. Dostupné z: <https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Dokumenti/Operativni%20plan%20deinstitucionalizacije%202022.%20-%202027.%20%20listopad%202024..pdf>.

⁸⁸ Kampaň „Přijmi dítě, vytvoř domov“: Čtyři tisíce dětí žijí v Chorvatsku mimo své rodiny. Glas Istrie. 21. 5. 2024. Dostupné z: <https://www.glasistre.hr/hrvatska/2024/05/21/kampanja-prigrli-dijete-stvori-dom-u-hrvatskoj-4000-djece-zivi-izvan-obitelji-934773>.

prostředí. Navíc, i když existují snahy o propagaci pěstounství a poskytování podpory pěstounům, zájem o tuto formu péče zůstává omezený. To naznačuje potřebu dalšího úsilí v oblasti náboru a podpory pěstounů, zejména profesionálních, aby bylo možné lépe reagovat na potřeby dětí bez odpovídající rodičovské péče.

Předmětem výzkum se v Chorvatsku stalo i duševní zdraví pěstounů (obecně), které se snaží pojmenovat potřeby pěstounů v této oblasti a navrhnout možná řešení.⁸⁹

5. SROVNÁNÍ TĚCHTO SYSTÉMU S ČESKÝM PRÁVNÍM SYSTÉMEM SE ZAMĚŘENÍM NA POSOUZENÍ EFEKTIVITY A APLIKOVATELNOSTI TĚCHTO POZNATKŮ DO ČESKÉHO PRÁVNÍHO SYSTÉMU

Zavedení institutu profesionálních pěstounů v České republice by představovalo důležitý krok k posílení kvality a stability systému náhradní rodinné péče. V současném modelu, který je založen především na dobrovolnickém a příbuzenském principu, chybí kapacita pro přijetí dětí se specifickými potřebami – například dětí s poruchami chování, s postižením, sourozeneckých skupin nebo dětí odebraných v akutní krizi. Profesionální pěstouni, kteří vykonávají péči jako zaměstnání, jsou schopni přijmout tyto děti bez předchozí vazby, poskytnout jim specializovanou a stabilní péči a zároveň spolupracovat s odborníky, institucemi i biologickými rodinami. Tím by mohli významně přispět k deinstitucionalizaci péče o ohrožené děti, snížit potřebu pobytových zařízení a zároveň nabídnout státu předvídatelnější a profesionálně kontrolovaný rámec péče. Zavedení této role by také pomohlo systémově ocenit a udržet osoby, které se dlouhodobě věnují péči o děti s nejnáročnějšími osudy.

Na základě provedené komparace profesionální pěstounské péče ve Španělsku, Polsku a Chorvatsku lze uzavřít, že při zavádění institutu profesionálního pěstounství v České republice je nejvhodnější čerpání inspirace z polského a chorvatského modelu, zatímco španělský systém je méně přenositelný a pouze omezeně vhodný pro přímou implementaci.

Polský model představuje dobře strukturovaný a systémově ukotvený přístup, v němž je profesionální pěstounství definováno jako formální zaměstnání s pracovní smlouvou, sociálním a důchodovým pojištěním, nárokem na dovolenou a povinností odborného vzdělávání. Zákon č. 149/2011 o podpoře rodiny a systému pěstounské péče vymezuje nejen různé formy pěstounství (včetně specializované a krizové péče), ale také jasně stanovuje role a odpovědnosti všech zúčastněných aktérů. Systém rovněž zahrnuje dohledové mechanismy a institucionální podporu, která zajišťuje kontinuitu a kvalitu péče o dítě.

Chorvatsko, ačkoli funguje v menším měřítku, nabízí inspirativní právní zakotvení pěstounské péče jako profese, a to prostřednictvím samostatného zákona o pěstounství. Tento zákon rozlišuje mezi tradičním, příbuzenským a profesionálním pěstounstvím a definuje zvláštní režim pro specializovanou péči o děti se zdravotním postižením, poruchami chování nebo složitou rodinnou historií. Systém klade důraz na kombinaci odborné způsobilosti, přípravy, pravidelného vzdělávání a kontrolované péče, a je tak dobře přizpůsobitelný i středoevropskému právnímu a institucionálnímu prostředí.

Oproti tomu španělský model, přestože v některých regionech zavádí pokročilé prvky podpory (např. *respiro familiar* či intenzivní přípravu pěstounů), je značně decentralizovaný, roztržštěný a funkčně nejednotný, neboť výkon agendy pěstounství je plně přenesen na autonomní oblasti. Neexistuje jednotný systém odborných standardů, kontrolních mechanismů ani financování. Navíc španělská tradice v oblasti pěstounství jako profesionální činnosti je relativně nová a zatím neprošla dostatečným časovým prověřením. Klíčovým limitem je i zásadně odlišné pojetí role soudu a veřejné správy, kdy ve Španělsku převládá administrativní rozhodování o péči s velmi omezenou rolí soudní moci, což neodpovídá české právní úpravě, dle které má soud rozhodující postavení při svěřením dítěte do péče. S ohledem na historický vývoj, který teprve recentně zajistit českým občanům soudní ochranu proti zásahům veřejné moci do rodinného života (kam odebrání dítěte z péče biologické rodiny a jeho umístění do pěstounské

⁸⁹ Barišič, Anita. Duševní zdraví pěstounských matek dětí. *Dijete i obitelj: časopis za promicanje prava djece i obitelji* [online]. Osijek: Právnická fakulta Univerzity Josipa Juraje Strossmayera, 30. 12. 2024 [cit. datum citace]. ISSN 3043-8535. Dostupné z: <https://doi.org/10.25234/dosd/1387>. Licence: CC BY-NC.

péče zcela jistě patří) přitom není žádoucí tuto ochranou funkci soudů umenšovat (například rozšiřováním možnosti dobrovolných pobytů dětí v pěstounské péči, které je pro Španělsko typické).

Z těchto důvodů je dle našeho názoru při tvorbě českého systému profesionálního pěstounství nejvhodnější vycházet z kombinace polského institucionálně stabilního modelu a chorvatského právního přístupu, které reflektují obdobné pojetí rodiny, role státu i soudní moci a jsou lépe přizpůsobitelné českému právnímu prostředí.

Legislativně doporučujeme podmínky výkonu profesionální pěstounské péče upravit v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a příslušných prováděcích předpisech. Profesionální pěstounská péče by měla být zavedena jako zvláštní forma náhradní rodinné péče, která bude poskytována na základě smluvního vztahu mezi pěstounem a veřejnoprávním subjektem (obec, kraj či jimi pověřená organizace). Současně doporučujeme, aby zákon rozlišil tři typy profesionální péče, a to standardní, specializovanou a krizovou, obdobně jako je tomu v chorvatské právní úpravě. Toto rozlišení umožní zohlednit různorodé potřeby dětí – od dlouhodobé péče, přes péči o děti se zdravotním či vývojovým znevýhodněním, až po bezodkladné a dočasné přijetí dítěte v nouzové situaci. Novelizace občanského zákoníku se nezdá být nezbytně nutná.

Pokud jde o právní povahu vztahu mezi profesionálními pěstouny a subjektem zodpovědným za výkon sociálně-právní ochrany dětí, doporučujeme legislativně zvolit variantu založenou na uzavření pracovněprávního vztahu ve formě pracovní smlouvy, nikoli vytváření zcela nového svébytného typu smluvního vztahu *sui generis*. Tato varianta je legislativně jednodušší, přehlednější a zajišťuje profesionálním pěstounům právní jistotu prostřednictvím již existující úpravy v zákoníku práce, včetně nároku na dovolenou, nemocenské dávky, důchodového pojištění a ochrany při výkonu práce s vysokým psychickým a emocionálním zatížením. Současně umožňuje státu a obcím standardizovat požadavky, podmínky a kontrolní mechanismy prostřednictvím pracovních pozic zařazených do systému veřejné služby. Tento přístup umožňuje systémově ukotvit pěstounství jako povolání odpovídající svým významem a nároky ostatním profesím ve sféře sociální práce.

Tento přístup zároveň umožňuje nepřiznat profesionálním pěstounům ke všem složkám pracovněprávní ochrany, které obecně vyplývají z pracovní smlouvy podle zákoníku práce (např. standardní délka dovolené, limity pracovní doby či úprava přestávek v práci), neboť je možné **legislativně specifikovat, že se na tento zvláštní typ pracovního vztahu nebudou aplikovat určitá konkrétní ustanovení zákoníku práce**, a to za předpokladu, že taková úprava bude přiměřená, jasná, předvídatelná a odůvodněná povahou činnosti profesionálního pěstouna. Tento přístup je slučitelný s právem Evropské unie, jak vyplývá například z **judikatury Soudního dvora EU ve věci C-147/17 (Sindicatul Familia Constanța)**, kde bylo potvrzeno, že členské státy mohou **za specifických podmínek upravit režim některých pracovněprávních práv a povinností odlišně** pro osoby vykonávající péči v domácím prostředí nebo v jiných atypických pracovních režimech, pokud nedochází k porušení základních zásad práva EU, zejména zásady rovného zacházení a ochrany zdraví. Česká legislativa tedy může v případě potřeby přesně vymezit, která ustanovení zákoníku práce se na pracovní poměr profesionálních pěstounů neaplikují, přičemž takový postup musí být transparentní a v souladu se zásadami přiměřenosti a legitimního cíle sledovaného omezení.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

6.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY

6.1.1 ŠPANĚLSKÉ KRÁLOVSTVÍ

Decreto 44/2022, de 29 de junio, del Consejo de Gobierno, por el que se regula la prestación económica para apoyar el acogimiento familiar de menores de la Comunidad de Madrid. Dostupné z: https://www.comunidad.madrid/sites/default/files/doc/servicios-sociales/decreto_prestacion_acogimiento.pdf

Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor. Online. In: Boletín Oficial del Estado. 1996. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069>.

Ley 4/2023, de 22 de marzo, de Derechos, Garantías y Protección Integral de la Infancia y la Adolescencia de la Comunidad de Madrid. Online. In: *Boletín Oficial del Estado*. 2023. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2023-14347>.

Ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia. Online. In: *Boletín Oficial del Estado*. 2015. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-8469>.

Orden 175/1991, de 18 de marzo, de la Consejería de Integración Social, de desarrollo del Decreto 121/1988, de 23 de noviembre, en materia de promoción del acogimiento de menores y la adopción. Online. In: *Boletín Oficial de la Comunidad de Madrid*. 1991. Dostupné z: https://gestion.comunidad.madrid/wleg_pub/servlet/Servidor?nmnorma=642&opcion=VerHtml.

Real Decreto de 24 de julio de 1889, Código Civil. Online. In: *Boletín Oficial del Estado*. 1889. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763>.

Real Decreto 1620/2011, de 14 de noviembre, por el que se regula la relación laboral de carácter especial del servicio del hogar familiar. Online. In: *Boletín Oficial del Estado*. 2011. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2011-17975>.

Real Decreto 295/2009, de 6 de marzo, por el que se regulan las prestaciones económicas del sistema de la Seguridad Social. Online. In: *Boletín Oficial del Estado*. 2009. Dostupné z: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2009-4103>.

6.1.2 POLSKÁ REPUBLIKA

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Online. In: *Dziennik Ustaw*. 2011, nr 149, poz. 887. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20111490887>.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. Online. In: *Dziennik Ustaw*. 1982, nr 35, poz. 228. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19820350228>.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. Online. In: *Dziennik Ustaw*. 1964, nr 9, poz. 59. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640090059>.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Online. In: *Dziennik Ustaw*. 2004, nr 64, poz. 593. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20040640593>.

Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 17 lutego 2023 r. Online. In: *Dziennik Ustaw*. 2023, poz. 328. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000328>.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej z dnia 9 grudnia 2011 r. Online. In: *Dziennik*

Ustaw. 2011, nr 274, poz. 1620. Dostupné z: <https://sip.lex.pl/akty-prawne/dzu-dziennik-ustaw/szkolenia-dla-kandydatow-do-sprawowania-pieczy-zastepczej-21893051>.

Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. Online. In: *Dziennik Ustaw*. 1960, nr 30, poz. 168. Dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19600300168>.

6.1.3 CHORVATSKÁ REPUBLIKA

Obiteljski zakon, konsolidované znění. Narodne novine, br. 103/2015, 98/2019, 47/2020, 49/2023, 156/2023. Účinné od 31. 12. 2023. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_12_156_2490.html.

Odluka o visini naknade za rad udomitelja, Narodne novine, br. 34/2023. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_03_34_621.html.

Pravilnik o dodjeli nagrade udomiteljima], Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_908.html.

Pravilnik o načinu i postupku obiteljske procjene za obavljanje udomiteljstva, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_906.html.

Pravilnik o načinu i trajanju osposobljavanja i dodatnog usavršavanja udomitelja, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_905.html.

Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra udomitelja i registra smještenih korisnika te sadržaju obrasca za izvještavanje, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_907.html.

Pravilnik o stambenim uvjetima za obavljanje udomiteljstva, Narodne novine, br. 4/2019. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_4_904.html.

Pravilnik o standardima kvalitete socijalnih usluga, Narodne novine, br. 143/2022. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_12_143_2186.html.

Zakon o udomiteljstvu, Narodne novine, br. 115/2018, vyhlášen 13. prosince 2018. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_12_115_2257.html.

Zakon o socijalnoj skrbi, konsolidované znění. Narodne novine, br. 18/2022, 46/2022, 119/2022, 71/2023, 156/2023, 61/2025. Účinné od 1. 4. 2025. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2025_04_61_1075.html.

Zakon o sudovima za mladež, konsolidované znění. Narodne novine, br. 84/2011, 143/2012, 148/2013, 56/2015, 126/2019. Účinné od 1. 1. 2020. Dostupné z: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_12_126_2487.html.

6.2 WEBOVÉ STRÁNKY

6.2.1 ŠPANĚLSKÉ KRÁLOVSTVÍ

CASA CON FAMILIA. Web oficial. Casaconfamilia.com. Online. 2023. Dostupné z: <https://casaconfamilia.com/>.

COMUNIDAD DE MADRID. Pěstounská péče | Komunita Madrid. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.comunidad.madrid/servicios/servicios-sociales/acogimiento-familiar-menores>.

SAVE THE CHILDREN. Gobiernos acogedores: buenas prácticas para promover el acogimiento familiar en España. Online. 2021. Dostupné z: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2021-12/Informe%20Gobiernos%20Acogedores_Save%20the%20Children.pdf

REDE SAFE. Hledáme odborníky. Redesafe.org. Online. ©2023. Dostupné z: <https://www.redesafe.org/buscamos-profesionales/>.

6.2.2 POLSKÁ REPUBLIKA

MINISTERSTVO RODZINY I POLITYKI SPOLECZNEJ. Polsko: Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, 2023. Dostupné z: <https://www.gov.pl/web/rodzina>.

6.2.3 CHORVATSKÁ REPUBLIKA

HRVATSKI ZAVOD ZA SODIJALNI RAD. Dostupné z: <https://socskrb.hr/>.

GLAS ISTRIE. Kampan „Přijmi dítě, vytvoř domov“: Čtyři tisíce dětí žijí v Chorvatsku mimo své rodiny. Dostupné z: <https://www.glasistre.hr/hrvatska/2024/05/21/kampanja-prigrli-dijete-stvori-dom-u-hrvatskoj-4000-djece-zivi-izvan-obitelji-934773>.

6.3 SOUDNÍ ROZHODNUTÍ

6.3.1 MEZINÁRODNÍ

Stanovisko generálního advokáta Nilse Wahla přednesené dne 28. června 2018. Věc C-147/17, Sindicatul Familia Constanța, Ustina Cvas, Silvica Jianu, Dumitra Bocu, Cader Aziz, Georgeta Crângașu, Sema Cutlaci proti Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța. Online. In: *Sbírka soudních rozhodnutí*. 2018. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=203626&doclang=CS>.

Soudní dvůr Evropské unie, rozsudek velkého senátu ze dne 20. listopadu 2018, C-147/17, Sindicatul Familia Constanța a další v. Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța. Online. In: *Sbírka soudních rozhodnutí* 2018. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:62017CJ0147>.

6.4 ODBORNÁ LITERATURA

6.4.1 MEZINÁRODNÍ

UNICEF & Eurochild. *Children in alternative care: Comparable statistics to monitor progress on deinstitutionalisation across the European Union*. Policy brief on findings and recommendations from the datacare project.; UNICEF & Eurochild . *Children in alternative care: Comparable statistics to monitor progress on deinstitutionalisation across the European Union*. Eurochild; 2021. https://eurochild.org/uploads/2021/12/Children-in-alternative-care_Comparable-statistics-to-monitor-progress-on-DI-across-the-EU.pdf

6.4.2 SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA

RIDEOUT, Helen. Foster carers are not workers according to the Employment Tribunal. *Brown Jacobson*. 2025, vol. 1, č. 1, s. 1–5. Dostupné z: <https://www.brownejacobson.com/insights/foster-carers-are-not-workers-according-to-the-employment-tribunal>.

6.4.3 ČESKÁ REPUBLIKA

BUBLEOVÁ, Věduna [et al.]. Mezinárodní srovnání přístupů a forem realizace pěstounské péče se zřetelem k využití profesionálních pěstounů při řešení situace ohroženého dítěte a reintegrace rodiny. 1. vyd. Praha: VÚPSV, *Středisko náhradní rodinné péče*, 2002. 63 s. [ISBN 80-239-0101-X](https://praha.vupsv.cz/Fulltext/bubkov.pdf). Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/bubkov.pdf>.

MACHOVÁ, Markéta. Profesionální pěstounská péče a její postavení v systému náhradní rodinné péče. Diplomová práce. Hradec Králové, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra sociální pedagogiky, 2015. Dostupné z: [STAG75499.pdf](https://www.stag75499.pdf).

ŘEHULOVÁ, Lenka. Profesionální pěstounská péče. In Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 123–134. ISBN 978-80-210-4990-1. Dostupné z: https://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/sblizovani/Rehulova_Lenka%20_1199_.pdf.

SOCIOFAKTOR. Analýzy v oblasti náhradní rodinné péče. Část 1. – Analýza implementace programu PRIDE v ČR. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015. 144 s. Dostupné z: <https://www.knihovnanrp.cz/publikace/analzyzy-v-oblasti-nahradni-rodinne-pece-cast-1-analyza-implementace-programu-pride-v-cr/>

ŠOTOLOVÁ, Eva, HOLASOVÁ, Petra. Profesionální pěstounská péče v zahraničí. Bakalářská práce. Praha: Pedagogická fakulta, Katedra speciální pedagogiky, 2010. Dostupné z: [BPTX_2009_2_11410_OSZD001_196199_0_87476.pdf](https://www.knihovnanrp.cz/publikace/bptx_2009_2_11410_OSZD001_196199_0_87476.pdf).

6.4.4 ŠPANĚLSKÉ KRÁLOVSTVÍ

ALDEAS INFANTILES SOS. La situación del acogimiento familiar en España. Madrid. 2023. Dostupné z: <https://www.escueladefamiliasadoptivas.es/wp-content/uploads/2023/04/informe-la-situacion-de-acogimiento-familiar.pdf>.

ARRUABARRENA MADARIAGA, Mª Ignacia. Procedure and criteria for assessment and intervention with families and children in the area of child protection. *Papeles del Psicólogo*. 2009, vol. 30, č. 1, s. 13–23. ISSN 0214-9915. Dostupné z: <https://psychologistpapers.org/English/1652.pdf>

DEL VALLE, Jorge F., BRAVO, Amaia, LÓPEZ, Mónica. Foster care in Spain: Challenges and needs for improvement. *Papeles del Psicólogo*. 2009, vol. 30, č. 1, s. 33–41. ISSN 0214-9915. Dostupné z: <https://www.papelesdelpsicologo.es/English/1654.pdf>.

GUTIÉRREZ HUERTAMENDÍA, Laura. La retribución del acogimiento familiar en España. Anuario del Centro de la Universidad Nacional de Educación a Distancia en Calatayud, 2021, č. 27, s. 191–214. Dostupné z: <https://www.unedcalatayud.es/content/files/2024/09/La-retribuci-n-del-acogimiento-familiar-en-Espa-a.pdf>

LÓPEZ LÓPEZ, Mónica, del VALLE, Jorge F. Foster carer experience in Spain: Analysis of the vulnerabilities of a permanent model. *Psicothema*. 2016, vol. 28, č. 2, s. 122–129. ISSN 0214-9915. Dostupné z: <https://www.psicothema.com/pi?pii=4301>.

MINISTERIO DE DERECHOS SOCIALES Y AGENDA 2030. Boletín de Datos Estadísticos de Medidas de Protección a la Infancia. Observatorio de Infancia. Madrid. Dostupné z: <https://observatoriodelainfancia.mdsocialesa2030.gob.es/estadisticas/estadisticas/PDF/boletin25.pdf>.

MINISTERIO DE DERECHOS SOCIALES Y AGENDA 2030. Buenas prácticas sobre innovación en cuidados alternativos a la institucionalización. Madrid. 2022. Dostupné z: https://observatoriodelainfancia.mdsocialesa2030.gob.es/estadisticas/PDF_ESTADISTICAS/Buenas_practicas_innovacion_cuidados_alternativos_a_institucionalizacion.pdf.

PSYCHOSOCIAL INTERVENTION. Evaluation and effectiveness of foster care interventions: A systematic review. *Psychosocial Intervention*. 2023. Dostupné z: <https://scielo.isciii.es/pdf/inter/v33n1/1132-0559-inter-33-1-0001.pdf>.

UN. Office of the High Commissioner for Human Rights. Compilation on Spain: [Universal Periodic Review] : Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. *Human Rights Council, Working Group on the Universal Periodic Review*. 2019, vol. 49, s. 1–10. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/3849175?v=pdf>.

VALLEJO-SLOCKER, Laura, IDOIAGA-MONDRAGON, Nahia, AXPE, Inge, WILLI, Rosalind, GUERRA-RODRÍGUEZ, Mercedes, MONTSERRAT, Carme a DEL VALLE, Jorge F. Systematic review of the evaluation of foster care programs. *Psychosocial Intervention*. 2024, vol. 33, č. 1, s. 1–14. ISSN 1132-0559. Dostupné z: <https://doi.org/10.5093/pi2023a14>

6.4.5 POLSKÁ REPUBLIKA

STATISTICAL OFFICE OF POLAND. Foster care in 2023. *Stat.gov.pl*. Online. Prepared by: Statistical Office in Kraków. Director Agnieszka Szlubowska. Polsko: Statistical Office in Kraków, 2023. Dostupné z: https://stat.gov.pl/en/topics/children-and-family/children/foster-care-in-2023%2C1%2C9.html?utm_source=chatgpt.com.

BITNER, Maciej a kol.. Postępy deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w Polsce. *WiseEuropa*. Vydání 1., 2018. ISBN 978-83-64813-40-5. Dostupné z: https://wise-europa.eu/wpcontent/uploads/2018/06/raport_deinstytucjonalizacja.pdf?utm_source=chatgpt.com.

URZĄD M.ST. WARSZAWY. Raport z badania ewaluacyjnego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w m.st. Warszawie na lata 2013 – 2015. *Wsparcie.um.warszawa.pl*. Online. 2021. Dostupné z: https://wsparcie.um.warszawa.pl/documents/67381/19303505/raport_z_badian_ewaluacyjnego_warsja_zakceptowana_08_10.pdf/f41a7b81-1191-a84b-335f-7f41a97a240b?t=1634497979494&utm_source=chatgpt.com.

COMMITTEE ON THE RIGHTS OF THE CHILD. Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Poland. No. CRC/C/POL/CO/5-6. *Committee on the Rights of the Child*. Online. 2021. Dostupné z: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g21/361/05/pdf/g2136105.pdf>

NÁHRADNÍ RODINA. Náhradní rodinná péče v Polsku. Online. 2023. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/wp-content/uploads/2023/03/Pravni-uprava-nahradni-rodinne-pece-v-Polsku.pdf>.

6.4.6 CHORVATSKÁ REPUBLIKA

Barišič, Anita. Duševní zdraví pěstounských matek dětí. Dijete i obitelj: časopis za promicanje prava djece i obitelji [online]. Osijek: Právnická fakulta Univerzity Josipa Juraja Strossmayera, 30. 12. 2024 ISSN 3043-8535. Dostupné z: <https://doi.org/10.25234/dosd/1387>.